

Vidar Kristensen

Kort presentasjon av nr. 1–899 i Norsk salmebok 2013

Tekster til NRKs sakte-tv-sending «Salmeboka minutt for minutt», 28.–30. november 2014

1 Herre Gud, ditt dyre navn og ære

Kanskje den mest kjente av alle norske salmer. Skrevet av dikterpresten Petter Dass for drøyt 300 år siden. Står som prolog helt først i salmeboka. Her brukes en folketone fra Romedal.

DEL I: KIRKEÅRET/KYRKJEÅRET

ADVENTSTIDEN/ADVENTSTIDA

2 Folkefrelsar, til oss kom

Ein av dei eldste salmane ein kjenner, skriven av biskop Ambrosius i Milano før år 400. Teksten er i det store og heile truedkjenninga på vers.

3 Å kom, å kom Immanuel

Ein glad og forventningsfull adventssalme som opphavleg er skriven på mellomalderlatin. Den norske teksten er av Arve Brunvoll, som har omsett heile 44 salmar i salmeboka.

4 Gled deg, du Kristi brud

Ein dansk salme frå før 1600. Forfattaren er ukjend, men salmen blir mykje brukt både i Danmark, Sverige og Noreg. Komponisten er nederlandsk.

5 Gjør døren høy, gjør porten vid

For mange er dette den mest kjente adventssalmen, som hører med til første søndag i adventstida. Opprinnelig tysk, i salmeboka står den både på bokmål og nynorsk.

6 Hvorledes skal jeg møte

Paul Gerhardt var den viktigste lutherske salmedikteren i Tyskland på 1600-tallet. Den danske presten Hans Adolph Brorson introduserte salmen i Danmark-Norge på 1700-tallet.

7 Opp, gledest alle, gledest no

Ein Kingo-salme som blei omsett til nynorsk av Elias Blix. Odd Nordstoga skreiv ny melodi til teksten i 2009. Melodien blei landskjend då han song salmen i duett med Sissel Kyrkjebø.

8 Til høgtid no seg samle

Dansken Brorson skreiv salmen midt på 1700-talet, men det er nynorskversjonen til Mathias Skard som har stått i norske salmebøker det siste hundreåret. Skard var skoledirektør i Agder.

9 Rydd vei for Herrens komme

Dette er første gang Svein Ellingsens navn dukker opp i salmeboka, mannen som har med flest salmetekster av alle. Han står bak den norske teksten, basert på en kjent svensk adventsalme.

10 Blomstre som en rosengård

Nikolaj Grundtvig var en markant person i Danmark på 1800-tallet: prest, grunnlegger av folkehøyskolen, forfatter og salmedikter. Han har mer enn 30 salmer i salmeboka.

11 Jeg løfter opp til Gud min sang

Landstad var mannen som laget den første norske salmeboka i 1870. Tidligere var det danske salmebøker i Norge. Teksten til denne salmen bygger hele veien på bibelvers og bibelspråk.

12 Våkn opp, du som sover

Komponisten Ludvig Mathias Lindeman laget koralboka til Landstads salmebok. Han står bak en rekke av de mest kjente norske salmemelodiene, også denne til en tekst av Landstad.

13 Underlege ting å sjå

Lindeman skreiv melodiar til fleire salmar av Elias Blix, opphavsmannen til nynorsksalmane. Blix var òg kyrkjeminister på 1880-talet. Denne salmen er Blix og Lindeman saman om.

14 Gå, Sion, din konge i møte

Svensk tekst og amerikansk melodi. Salmen er oversatt til norsk av Anne Brodal, som er kjent blant speidere for å ha skrevet sangen «Har du gått og vasset klissvåt gjennom regnet».

15 Kom, konge, kom i morgenglans

For kirken handler ikke adventstida bare om forventninger til jul, men også om forventninger til at Jesus skal komme igjen. Det er tema i denne salmen med norsk tekst av biskop Smemo.

16 Konge er du visst

Gustav Jensen var hovedmannen bak Landstads reviderte salmebok som kom i 1926. Han skrev også salmer selv, noe denne salmen er et eksempel på.

17 Det langt på natt mun vera

Dette er ein tysk song frå 1930-talet, som presten Bjarne Norheim har omsett til nynorsk. Songen kom inn i den førre salmeboka i 1985.

18 Mens frost og vintermørke rår

Svein Ellingsen har laget denne frie gjendiktingen av en sang av svensken Edvard Evers. Den passer godt på 1. søndag i adventstida, da et nytt kirkeår begynner.

19 No tenner vi det første lys

Ein velkjend song til tenning av adventslysa. Til vanleg blir eitt vers sunge første søndagen i adventstida, to andre søndagen, og så vidare til alle fire lysa er tende.

20 Lukk opp kirkens dører

Presten Olaf Hillestad var en av dem som bidro sterkt til fornyelse av norske salmer på 1970-tallet. Denne adventssalmen har to melodier i salmeboka – av Egil Hovland og Trond Kverno.

21 Nå tenner vi vår adventskrans

En sang som brukes ved tenning av lysene i adventskransen. Den danske salmedikteren Holger Lissner skrev både tekst og musikk på 1970-tallet.

22 Hosianna, Davids son!

På palmesøndag blei Jesus hylla som son av den store kong David. Denne forteljinga har òg plass i adventstida. Då det er fokus på han som kom, som kjem og som skal kome.

23 Hosianna, Davids sønn!

«Hosianna!» betyr egentlig «frels!», men som hyllingsrop kan det litt fritt oversettes «Hurra for deg som gir frelse!» Her er det hebraiske uttrykket kledd i Egil Hovlands musikk.

24 Velsigna du dag over fjordan

«Nordnorsk julesalme» av Trygve Hoff er mest blitt ein nasjonal julesong for Nord-Noreg. Men songen er tatt i bruk i resten av landet òg.

25 Tenn lys! Et lys skal brenne

Eyvind Skeie og Sigvald Tveit laget sangen til NRKs barne-tv-serie «Portveien 2». Nå har den fått en fast plass ved lystenning i norsk adventsfeiring.

26 Solbarn, jordbarn

Barn har veldig ulike oppvekstkår. Noen blir misbrukt og er hjemløse, andre er bortskjemte. Sangen roper om at det himmelske barnet, solbarnet, må komme med fred til alle barn.

JUL

27 Et barn er født i Betlehem

Sangen stammer fra et krybbespill på 1300-tallet, det vil si en enkel dramatisering av juleevangeliet. Her veksles det mellom to melodier, en fra 1400-tallet og en fra 1800-tallet.

28 Jeg synger julekvad

Både tekst og melodi er fra middelalderen. Den som synger, inviterer «Jesus, du barnlill» hjem til seg selv, og sier: «Tred inn om her er smått.»

29 Klinge skal et jubelkor

En latinsk julesang som er oversatt til norsk av tidligere biskop og stortingsrepresentant Per Lønning. Sangen har salmebokas lengste omkved.

30 Et lite barn så lystelig

Teksten er opprinnelig tysk fra 1400-tallet. Etter at den ble oversatt til dansk, har noen på Nordmøre laget en vakker folketone til den.

31 Du vere lova, Jesus Krist

Ein julesong som Martin Luther omarbeidde og gjorde til sin. Kvart vers sluttar med «halleluja!» i den nynorske omsetjinga frå 1975.

32 Fra himlen høyt jeg kommer her

Martin Luthers mest kjente julesang. De fem første versene synges av engelen på betlehemsmarkene, de seks siste synges av gjeterne – eller av menigheten.

33 Det hev ei rose sprunge

Her blir Jesusbarnet samanlikna med ei rose som spring ut midt i den kalde vinteren. Dette bildet er brukt i fleire salmar.

34 Ved krubba di der vil eg stå

Paul Gerhardt har skrive teksten. Han var den leiande lutherske salmediktaren i Tyskland på 1600-talet. Melodien er truleg av Johann Sebastian Bach.

35 Den yndigste rose er funnet

Mange regner dette som et litterært høydepunkt hos Hans Adolph Brorson. Jesus er rosen som podes inn som et livgivende skudd på det fortapte mennesketreet.

36 Her kommer dine arme små

Brorsons versjon av en «krybbespill-sang». De «arme små» kommer til stallen, ja, løper med sang mot barnet i krybben. Til slutt står alle «i flokk og rad» omkring barnet.

37 I denne søte juletid

Opprinnelig en formaning fra presten Brorson til dem som feirer jul med fyll og spektakkel. I juletida «bør man seg rett fornøye», ved å glede seg over «ham som er i krybben lagt».

38 Mitt hjerte alltid vanker

Kanskje det er den vakre folketonen som gjør at nesten alle artister som gir ut juleplater, har med denne sangen?

39 Høyr kor englar syng frå sky

Teksten er av metodisten Charles Wesley. Mendelssohns musikk blei opphavleg skriven til ein kantate til feiring av boktrykkarkunsten ved eit Gutenberg-jubileum i 1840.

40 Å kom nå med lovsang

En av julesangene som er sunget mest i verden de siste 200 årene. Synges på latin, engelsk, tysk og en rekke andre språk. Per Lønning har stått for den norske teksten.

41 I dag er fødd ein frelsar stor

Høgtidsverset for juledag. På gudstenesta juledag var det lenge ein tradisjon at salmen blei sungen mens presten stod på preikestolen. Nokre kyrkjelydar held fast på denne tradisjonen.

42 Å du heilage

Ein folkemelodi frå Sicilia har fått plass på det norske julesong-repertoaret. Den tyske teksten er omsett av Bjarne Slapgard, mangeårig rektor ved Hardanger folkehøgskole.

43 Stille natt, hellige natt

Salmen «Stille Nacht, heilige Nacht» ble oversatt fra tysk av Erik Hillestad i 1991. Den har så smått begynt å ta opp konkurransen med den danske teksten «Glade jul, hellige jul».

44 Det kimer nå til julefest

Denne julesalmen av Grundtvig har stått i mange hefter med julesanger, og folk har kunnet den. Men den kom faktisk ikke inn i en norsk kirkesalmebok før i 1985!

45 Barn Jesus i en krybbe lå

Eventyrdikteren H.C. Andersen har skrevet teksten til salmen. Melodien er av den danske komponisten Niels W. Gade, som blant annet underviste Edvard Grieg og Halfdan Kjerulf.

46 I kong Davids by det hendte

Salmedikteren Cecil Frances Alexander var fra Dublin. Hun skrev salmen midt på 1800-tallet. Hennes bok «Hymns for Little Children» ble trykt i 69 opplag på mindre enn 50 år.

47 Glade jul, hellige jul

Ingen jul uten denne salmen. Teksten er av dansken Bernhard Severin Ingemann, og melodien av østerrikeren Franz Gruber.

48 Deilig er jorden

Antakelig er dette salmen som synges mest i hele Skandinavia. I salmeboka står den på fire språk: bokmål, nordsamisk, sørsamisk og kvensk.

49 Kim, alle klokker, ja, kim nå før dag i det dunkle

På festdager kimer det fra kirkene, det vil si at pendelen – kolven – slår i rask takt mot slagringen i den største av kirkeklokkene. Første juledag er en dag for kiming i klokker!

50 Fra fjord og fjære

Landstad har lagt mye norsk natur inn i denne julesalmen: fjord og fjære, fjell og dal, kulde og «dypen sne». Det er til ettertanke at stadig flere steder i landet opplever man jul uten snø.

51 Eg er så glad kvar jolekveld

Marie Wexelsen vaks opp på Toten. Julesongen som ho skreiv i 1859, er blitt eit sentralt arvestykkje i norsk kultur. Ei engelsk omsetjing står i mange amerikanske salmebøker.

52 Du grønne, glitrende tre goddag

Dette er en klassiker av en julesang som nå for første gang er kommet inn i salmeboka – med både julelys og norske flagg – omkring 150 år etter at sangen ble skrevet.

53 Å Betlehem, du vesle by

Julaftan 1865 besøkte den amerikanske presten Phillips Brooks Betlehem og markene utanfor. Etterpå skreiv han salmen om den vesle byen. Forfatteren Alfred Hauge har omsett teksten.

54 No koma Guds englar

Elias Blix har skrive teksten for meir enn 140 år sidan, i barndommen til nynorskdiktinga. Blix er framleis blant dei tre diktarane som har flest tekstar i salmeboka.

55 Midt i hårdest vinter

Et høydepunkt blant engelske Christmas Carols. Tekst og musikk er skrevet av en engelsk forfatter og en engelsk komponist. Svein Ellingsen har gjendiktet sangen til norsk.

56 En krybbe var vuggen som ventet ham her

Den amerikanske julesangen «Away in a manger» er viden kjent. Eyvind Skeie har oversatt første vers og skrevet til to nye vers i den norske versjonen.

57 Gjev ikkje glans og gull og prakt

Melodien til salmen er skriven av den store finske komponisten Jean Sibelius. Tekstforfatteren, Zakarias Topelius, er òg finsk.

58 Kling no, klokka! Ring og lokka

Det er fleire folketonar med i den nye salmeboka enn i den førre. Denne melodien har røter i Oppdal i Sør-Trøndelag, og kling godt saman med teksten til Elias Blix.

59 Nå vandrer fra hver en verdens krok

Denne salmen har både et globalt og lokalt perspektiv. Den omtaler dem som vandrer til Betlehem fra «hver en verdens krok», og utfordrer «Guds kirke i Norge» til å følge dem.

60 Gud sin egen Sønn oss gav

En julesalme som handler om rikdommen i det å gi. Denne setningen i Gustav Jensens tekst er egnet til ettertanke: «Gi til du blir tom og arm, intet skal du miste!»

61 Sjå, tusen julelys blir tent

Ein salme som svært mange kan. Teksten er opphavleg svensk. Halldis Moren Vesaas omsette han til nynorsk til nynorskutgåva av ein av Thorbjørn Egners lesebøker.

62 Sæle jolekveld

Fleire julesongar seier at englane framleis syng den same songen som dei song første julenatt. Og Elias Blix oppmuntrar oss til å syngje med.

63 Det lyser i stille grender

Lyrikaren Jakob Sande har tre tekstar i salmeboka. Denne enkle, barnevennlege julesongen er kanskje den best kjende av salmane hans.

64 Nå har vi vaske golvet

«Julekveldsvis» av Alf Prøysen og Arnold Høyland var en av de mest diskuterte sangene under arbeidet med salmeboka. Sangen ble til slutt tatt med, til stor glede for mange.

65 Vi ser deg, Herre Jesus

Salmedikteren Svein Ellingsen og komponisten Egil Hovland har laget mange salmer sammen. Deres tekster og melodier blir svært mye brukt i kirkene, også denne julesangen.

66 Gullet buori sága

En forholdsvis ny nordsamisk julesang med tekst av Ann-Solveig Nystad fra Karasjok. Komponisten, Magnus Vuolab, er prisbelønnet for sin innsats for samisk musikk.

67 Guds frelse til verda er komen

Gerd Grønvold Saue er ein lyrikar som skriv mest på bokmål, men denne julesongen har ho skrive på nynorsk. Komponisten, Kristian Hernes, er organist i Torshov kyrkje i Oslo.

68 Nå er den hellige time

Eyvind Skeie og Tore Aas står bak denne julesangen. Den er blitt folkeeie i løpet av få år, ikke minst på grunn av innspillingen med Oslo Gospel Choir, som Tore Aas leder.

69 I en natt så klar og kald

Artisten Bjørn Eidsvåg har flere salmer i salmeboka. Julesalmen hans blir sunget land og strand rundt, ikke minst der hvor mange unge deltar i julefeiringen.

70 Djupaste mørker ligg over jord

Arnfinn Haram gjekk frå å vere prest i Den norske kyrkja til å bli ein landskjend katolsk pater. Han har skrive teksten til ein melodi av den argentinske komponisten Ariel Ramirez.

71 Røster fra himlen

I Polen er det en rik julesangtradisjon. Eyvind Skeie har oversatt denne folkelige, polske julesangen til norsk. Det er første gang en polsk sang er med i en norsk salmebok.

72 Vem har tänt den stjärnan

Ikke mange har unngått å høre denne sangen med Carola Häggkvist, der hun gir stemme til Maria, Jesu mor. Carola har skrevet melodien, med svensk tekst av norske Erik Hillestad.

STEFANUSDAGEN

73 Korset vil jeg aldri svike

StefanUSDagen er 2. juledag. Den har fokus på dem som blir drept eller forfulgt på grunn av sin kristne tro. Salmene i dette avsnittet i salmeboka har stor aktualitet i mange land i dag.

74 Fader, som frå allmakts sete

Ein tysk salme frå 1700-talet, koplå med ein folketone frå Trysil. Omsetjaren, Bjarne Norheim, var sokneprest i Vestre Slidre.

75 Jeg er hos Gud i nåde

Hans Nielsen Hauge er den mest kjente lekpredikanten i norgeshistorien. Han satt fengslet i ti år for å holde kristne møter uten tillatelse fra en prest. Denne salmen skrev han i fengsel.

76 Joleklokker over jorda

«Ja vi elsker»-komponisten Rikard Nordraak har også komponert denne melodien. Teksten er av Anders Hovden, som var ein av dei tre som redigerte «Nynorsk salmebok».

77 Du ord frå alle æver

Arve Brunvoll står bak 44 omsetjingar til nynorsk i salmeboka. Men denne salmen er ein av dei sju han sjølv har skrive originalteksten til.

78 Leve for Jesus, dø i hans navn

Både tekst og musikk stammer fra Russland. Sangen kalles en martyrhymne, det vil si en salme som handler om å kunne gå i døden for sin Jesus-tro.

79 Vi takkar Gud for alle dei som vitna

Opphavleg ein svensk tekst som er blitt koplå med ein melodi av den engelske komponisten Charles Hubert Parry. Ein song der martyrane minnst med takksemd.

80 Kristne, kom i morgenlyset

En tekst av Eyvind Skeie, der han oppfordrer dem som samles til gudstjeneste, til å be for kristne som blir forfulgt i andre deler av verden.

81 Du, de forfulgtes Gud

Også i denne salmen legger Eyvind Skeie vekt på at Gud er «de forfulgtes Gud». Det er ikke lov å snu seg bort. Nei, en bør ta tydelig til motmæle mot forfølgelse og urett.

JESU NAVNEDAG / JESU NAMNEDAG • NYTTÅRSDAG/NYÅRSDAG

82 I namnet Jesus finn vi trøyst

Ein salme som er komen inn i salmeboka via lulesamane. Salmane på Jesu namnedag handlar om namnet *Jesus*, som ein engel sa til Maria at ho skulle kalle barnet ho venta.

83 Saligheten er oss nær

Ludvig Mathias Lindeman er opphavsmann til mer enn 30 melodier i salmeboka. Denne melodien har han skrevet til den jublende teksten av Hans Adolph Brorson.

84 Gamleåret seig i hav

Same melodi som førre salme, men no til ein nyttårstekst av Elias Blix. Gamleåret har forsvunne, slik sola forsvinn i havet. Det nye året kjem som ein ny soloppgang.

85 Hans navn skal være Jesus

Bernhard Fjærestrand, som har skrevet teksten, var offiser i Frelsesarmeen. Han skrev den til en romantisk melodi av Franz Schubert, «Der Lindenbaum».

86 Navnet Jesus blekner aldri

Nok en tekst fra en offiser i Frelsesarmeen, David Welander – delvis skrevet på toget mellom Oslo og Lørenskog. Melodien er fra Sør-Afrika, men har mer europeisk enn afrikansk preg.

87 Jesus, ja, han alene

Den ene av salmebokas to sanger fra Madagaskar. Både tekst og melodi er laget av Ratovondrahety, og den er oversatt til norsk av tidligere Oslo-biskop Johannes Smemo.

KRISTI ÅPENBARINGS DAG

88 Guds Son i krubba funnen

Den eldste salmen i salmeboka som er skrevet av ei kvinne. Elisabeth Cruciger var ein god ven av Luther-familien i Wittenberg.

89 Hør nå godt nytt som på jorderik hendte

Fra katekismesangene til Petter Dass. Denne er skrevet til et ledd i andre trosartikkel: «unntaget ved Den hellige ånd, født av jomfru Maria».

90 Deilig er den himmel blå

Den aller første salmen Grundtvig skrev. De vise menn hadde en ledestjerne som de fulgte til Betlehem. Nå er «hans guddoms ord det klare» ledestjernen for menneskene, sier forfatteren.

91 En stjerne steg opp ved morgengry

Sangen er lagt i munnen på de vise menn som kom med gull, røkelse og myrra til Jesus-barnet. I siste vers oppfordrer vismennene oss til å åpne hjertene for barnet.

92 Den store stjerna som steig i aust

Ein song som Trygve Hoff og Svein Gundersen skreiv til Sissel Kyrkjebøs juleplate i 1987. Både plata og songen blei ein kjempesuksess.

ÅPENBARINGSTIDEN/OPENBERRINGSTIDA

93 Ditt skaparljøs i stjerner bur

Teksten blei til alt på 500-talet, melodien omkring år 1000. I salmeboka er melodien notert både med vanlege notar og med kvadratnotar frå mellomalderen.

94 Ei morgonstjerne klår og fin

Philipp Nicolai har skrive både tekst og melodi på slutten av 1500-talet. Han omtaler Jesus som «min hjartans brudgom». Bach brukte salmen som grunnlag for sin kantate nr. 1.

95 Herligste Jesus, alle herrers Herre

Sangen er fra en salmebok som kom ut i Münster i Tyskland i 1677. Svein Ellingsen har bearbejdet en eldre norsk oversettelse.

96 Å Jesus, lat meg ljøset sjå

Forteljinga om då læresveinane fekk sjå Jesu herlegdom, er utgangspunkt for denne teksten av Elias Blix. Musikken er frå eit svensk handskrift frå 1600-talet.

97 Lat oss lova Gud for gåva

Sunnmøringen Bernt Støylen leia arbeidet med «Nynorsk salmebok». Dette er ein av hans egne salmar i boka. Salmen hadde fire vers, men i den nye salmeboka er berre dei to midtre med.

98 Din herlegdom, Frelsar, me undrande ser

I denne salmen samanliknar Anders Hovden Frelsarens kjærleik med Golfstraumen: «Som havstraumen varm imot isheimen bryt ... så vinteren rømer.»

99 Jesus frå Nasaret går här fram

Svensken Anders Frostenson var en av 1900-tallets fremste salmediktere i Norden. Her skriver han om hvordan Jesus også i dag gjør sin gode gjerning blant mennesker.

100 I dager og år skal vi vente

Denne salmen av Svein Ellingsen har «Forklarelse på berget» som tema. Men her er det fokus på framtidsdagen da en lysglans skal omslutte alle ting.

101 Kristus er verdens lys

Forfatteren, Fred Pratt Green, var en engelsk metodistprest som døde i 2000. Han har mange salmer i metodistenes salmebøker i England og USA. «Norsk salmebok 2013» har denne ene.

102 Vi skal se deg, Herre Jesus

En helnorsk salme fra 1980-tallet. Både Eyvind Skeies tekst og Trond Kvernø's musikk uttrykker forventning til oppstandelsens dag – da Jesus kaller de døde til nytt liv.

103 Det finnes en dyrebar rose

Guds kjærlighet sammenliknes med en rose som alltid blomstrer, og aldri visner. Ingen har flere tekster og melodier i salmeboka enn opphavspersonene til denne salmen.

104 I et skur ved Betlehem

I et kristent fellesskap på øya Iona utenfor Skottland er mange sanger blitt skapt de siste 30 årene, ofte med nye tekster til engelske, skotske og irske folkemelodier – blant annet denne.

105 Shine your light

Komponisten Tore W. Aas har ledet Oslo Gospel Choir helt fra starten. Han har i mange år preget gospelmusikken både i Norge og internasjonalt. Jan Groth har bidratt på teksten.

106 Alt har du gitt oss, Herre

I over tusen år har noen, inkludert Harry Potter, jaktet på «de vises sten» – som kan forvandle uedle metaller til gull. Det spiller lyrikeren Arnold Eidslott på i denne salmen.

107 Vi kommer fra Østen

En sang om de tre vise menn som søker den nyfødte kongen. Sangen har salmebokas mest originale omkved: «Su su la ling, wing wang wong.»

FASTETIDEN/FASTETIDA

108 Vår Gud han er så fast ei borg

Martin Luthers mest kjende salme. Han fortel om Kristus som Guds hærfører i kampen mot «vår gamle fiend». Guds ord er våpenet som kan gi seier.

109 Når meg min synd vil krenke

I fastetida settes søkelyset på kampen mot synd og ondskap. Mange av salmene i denne delen av kirkeåret er alvorlige og selvransakende.

110 Gæhtjtjít, gæhtjtjít dála gájka

En lulesamisk oversettelse og melodivariant av en gammel salme. Den handler om lidelsene Jesus gjennomgår på korset.

111 Du nådens sol og sete

Salmen har tekst fra slutten av 1600-tallet, og en enda eldre melodi. Den er en bønn om hjelp til å leve nær Kristus og følge ham.

112 Jeg går i fare hvor jeg går

En noe fryktsom tekst av Brorson. Den starter med å beskrive livet som en farefull ferd hvor Satan legger sine snarer overalt. Så rettes blikket framover mot himmelen, målet for ferden.

113 Ingen vinner frem til den evige ro

Svenske Lars Linderot skrev denne teksten for mer enn 200 år siden. Den beskriver livet som en sammenhengende kamp for å bevare troen gjennom alt som vil ta knekken på den.

114 Høyr, krukka brast

Den tidlegare svenske erkebiskopen Nathan Söderblom har skrive teksten. Her er ikkje synet eller høyrsla i sentrum, men lukta, dufta av den himmelske festen.

115 Jesus, lyft ditt ljose merke

Blix skriv her om lyset frå Jesus som kan trengje inn i mørkret og jage Satan på flukt. Musikken er ein av Ludvig Mathias Lindemans mange salmetonar.

116 Å, hjelp meg, du som hjelpa kan

Teksten er frå «Haugtussa» av Arne Garborg. Veslemøy syng han i siste delen av diktskyklusen. Du-personen blir ikkje namngjeven, men songen er eit tydeleg rop til Gud.

117 Se, vi går opp til Jerusalem

Sangen begynner med et Jesus-sitat. Han sa til disiplene: «Se, vi går opp til Jerusalem.» Så dro de opp til byen, som ligger mer enn 1000 meter over havet – og Jesus ble henrettet.

118 Timen er komen

Anders Hovden skriv om lidinga som Jesus går inn i med opne auge då han dreg opp til påskefeiringa i Jerusalem: «Timen er komen.»

119 Hjelp meg, Herre Krist, å strida

Nok ein salme der den som syng, ber Kristus om hjelp til å stride den gode strid og vinne sigerskransen, eller «rettfærdskransen», som Anders Hovden kallar han.

120 Du er Guds Sønn, den sterke

Den nyeste av tekstene i avsnittet for fastetiden. Eyvind Skeie henvender seg direkte til Jesus og sier som Peter en gang sa: «Du er Guds Sønn.»

MARIA BUDSKAPSDAG / MARIA BODSKAPSDAG

121 Der sola renn i himmelrand

Maria bodskapsdag kjem ni månader før jul. Maria fekk besøk av ein engel som sa at ho skulle føde ein son og gi han namnet Jesus. Denne songen har røter heilt tilbake til 400-talet.

122 Å skjønnest rose på vår jord

En engelsk middelaldertekst som Svein Ellingsen har gjendiktet. Han har beholdt noen latinske ord på slutten av hvert vers. Iver Kleive har laget ny melodi til den gamle teksten.

123 Maria gjekk i tornesnar

Mange middelaldersongar handlar om under som er knytte til Maria. Her skyt friske roser på daude tornebuskar då den gravide Maria går forbi, ho som skal føde Guds Son.

124 Maria hun er en jomfru ren

Denne salmen var med i Danmark-Norges første lutherske salmebok, Hans Thomissøns salmebok fra 1569. Trond Kverno laget ny melodi til den gamle teksten på 1960-tallet.

125 Guds folk for sin konge skal kveda

Etter at Maria hadde hatt besøk av engelen, song ho ein lovsong. Bernt Støylen har skrivt denne salmen med utgangspunkt i Marias lovsong.

126 Frå englemunn dei sæle orda fell

Både tekst og musikk kjem opphavleg frå Baskarland i Spania. Dette er den einaste basiske songen i salmeboka. Arve Brunvoll står for nynorskteksten.

127 Salig du och högt benådad

Olov Hartman var en betydningsfull salmedikter, forfatter og prest i Sverige på 1900-tallet. Fem av salmene hans er med i den nye norske salmeboka, blant annet denne Maria-salmen.

128 Gud bur i eit lys

Ingen kan sjå eller forstå Gud, seier Margareta Melin i denne teksten. Men så kjem han oss nær som eit lite barn, synleg og forståeleg.

129 Lovsangen toner og jorden får høre

Enda en salme som handler om Marias lovsang etter englebesøket. Komponisten Johan Varen Ugland er fra Kristiansand, er organist og har vært rektor ved Agder musikkonservatorium.

130 Alle kilder bryter fram i glede

«Å, Maria, lær meg dine sanger!» ber Eyvind Skeie i denne salmen. Han vil lære å synge med den samme gleden som preger Marias lovsang.

131 Vi synger med Maria vår store glede ut

Salmebokas ferskeste salme til Maria budskapsdag. Melodien er av Harald Gullichsen, en av de viktigste norske salmekomponistene fra de siste tiårene. Han har 16 melodier i salmeboka.

PASJONSTIDEN / PASJONSTIDA

132 Her ser jeg et tålmodig lam

Med denne salmen begynner et avsnitt i salmeboka som handler om Jesu lidelse og død. Disse salmene kommer foran salmene som er knyttet til hver enkelt dag i påsken.

133 Guds son dei tok til fange

Isendingen Hallgrímur Pétursson blei fødd for 400 år sidan i år. Da han blei ramma av spedalsksjuka, skreiv han 50 pasjonssalmar der hans eige og Jesu liding smeltar saman.

134 Over Kedron Jesus treder

I denne salmen følger Thomas Kingo Jesus ut av Jerusalem, over Kedron-bekken og inn i Getsemane-hagen, hvor han ber. Salmeboka har med Trond Kvernos firstemmige sats.

135 Da Jesus frå mor si skulle gå

Ei tysk folkeviselaga som ein dialog mellom Maria og Jesus. Det er eit vekedikt – der hendingane dag for dag i påskeveka blir fortalde.

136 Jesus för världen givit sitt liv

Svenske Lina Sandell har skrevet mange sanger som blir svært mye sunget i Norge. Det gjelder også denne sangen.

137 Stille, stille! Jesus lider

Sunnmøringen Johannes Barstad har skrive salmen. Han redigerte det første kristelege bladet som kom ut på nynorsk, «Stille stunder». Det betydde mykje for «kristninga av landsmålet».

138 Du som låg i natti seine

Ein av dei tre tekstane til Jakob Sande i salmeboka. Teksten har to melodiar i boka. Denne er komponert av Ragnar Tesdal, som arbeider ved Kalfarhuset oppfølgingscenter i Bergen.

139 De lånte en krybbe å legge ham i

Jesus eide ikke noe på jorden, alt han hadde, var lånt. Det er gjennomgangstema i denne salmen. Teksten sier at også «korset min frelser har båret som sitt, var mitt».

140 O Herre, la mitt øye

Melodien er kjent fra tidlig på 1600-tallet, men i salmeboka brukes en variant som er blitt sunget og nedskrevet i Jølster.

141 Han gikk den tunge veien

Den svenske forfatteren Britt G. Hallqvist og den norske komponisten Egil Hovland samarbeidet om mange salmer. Denne er et eksempel på dette samarbeidet.

142 Fremdeles blør den kjærlighet

Melodien ble til i USA for 200 år siden. Teksten er blitt utformet litt etappevis, med Svein Ellingsen på siste etappe.

143 Bleibet hier und wachet mit mir

Salmeboka har 13 sanger fra Taizé-fellesskapet i Frankrike. Tekstene har ulike originalspråk, og det har bidratt til at både tysk, fransk og spansk er med i boka. Her er det tysk.

144 Du låg og skalv av angst på kne

Bjørn Eidsvågs song «Kyrie» er kjent av mange. Her er songen omarbeidd til ein allsongversjon med metrisk like vers, men dialekten er teken vare på frå originalversjonen.

PALMESØNDAG

145 Se hvor nu Jesus treder

Thomas Kingo har skrevet en serie med salmer der han følger Jesus gjennom påskeuka i Jerusalem. I denne salmen er Jesus på vei til byen og møtes med palmegreiner og jubelrop.

146 Jesus, store seiervinner

En av flere salmer om Jesus som rir inn i Jerusalem på et esel. Men bortenfor den jublende mottakelsen ser forfatteren at tornekransen og korset venter.

147 Sjå, Jerusalem, sjå, din konge kjem

Mange av salmane på palmesøndag brukar Jesu inntog i Jerusalem som eit springbrett til å seie at Jesus kan gjere inntog i hjarterommet hos eit menneske. Det gjer Elias Blix her.

148 Jesus rid no inn i Jerusalem

Bli brukt som prosesjonssalme på familiegudstenester. Egil Hovland har skrive melodien i moll for å fange stemninga på palmesøndag, der lidning og død ventar om få dagar.

149 Hosianna! Syng for Jesus

«Hosianna!» er et hebraisk uttrykk som egentlig betyr «hjelp!» eller «frels!». Det stammer fra Salmene i Det gamle testamentet. Jesus ble møtt med dette som en hyllest på palmesøndag.

150 Se, nå kommer Jesus mot Jerusalem

En barnevennlig salme om Jesus som rir på eselfolen. Men han kommer samtidig til «oss» og vil være nær i kirken, sier Eyvind Skeie.

151 Deg vi lovsynger, ærer

Komponisten Carl-Bertil Agnestig er en kjent svensk musikkpedagog. Atskillige norske barn har lært musikk gjennom hefter som «Vi spiller piano», «Vi spiller fiolin», «Vi synger i kor».

152 Høye seiersrop stiger på ny

Dette er den siste palmesøndag-salmen i boka, også den med hosianna-rop. Gerd Grønvold Saues tekst har fått en staselig melodi av Harald Gullichsen.

SKJÆRTORS DAG

153 Til Lammets måltid får vi gå

En av de svært gamle salmene, med tekst fra 500-tallet. Den henspiller på jødernes påskemåltid før de dro ut fra Egypt, og kaller Jesus det nye påskelammet.

154 Sion, pris din saliggjører

Den katolske kirken regner Thomas Aquinas som en av sine betydeligste teologer. Han har skrevet denne salmen som forteller om Jesus som innstifter nattverden skjærtorsdag.

155 Jesus Kristus er vår frelse

Den tsjekkiske teologen Johannes Hus blei brent på bålet som vranglærer i 1415. Han var ein av dei første som ønskte ein reformasjon i kyrkja. Dette er hans einaste salme i boka.

156 O Jesus, som har elsket meg

Mange regner Paul Gerhardt som den viktigste lutherske salmedikteren – kanskje nest etter Luther selv. Han skrev salmer på 1600-tallet.

157 Hør en lovsang høye himler

Det fortelles i Bibelen at Jesus og disiplene sang skjærtorsdag. Det tar Kingo utgangspunkt i, og lar hele salmen handle om at Jesus synger. Ingen annen salme forteller mer om salmesang!

158 Jesus din søte forening å smake

Salmen er kanskje aller mest kjent på grunn av Hans Nielsen Hauge. Han sang salmen mens han pløyde åkeren på gården hjemme, og da opplevde han sitt «åndelige gjennombrudd».

159 Jesu disipler, la oss sammen minnes

Noen nattverdssalmer er plassert på skjærtorsdag i salmeboka, andre under avsnittet «Nattverd», som kommer noen hundre nummer seinere. De kan brukes om hverandre.

160 Herre, hvor skal vi gå hen?

«Soul mate» eller «sjelevenn» er en person en føler dyp samhørighet med. Her bruker Grundtvig uttrykket «sjelevenn» om Jesus, og viser til at samhørigheten oppstår i nattverden.

161 Den største høgtid her på jord

Blix opplever nattverden som det mest høgtidsfulle han kan tenkje seg. Når han er gjest ved nattverdbordet, må han minnst det aller første nattverdsmåltidet.

162 Såkorn som dør i jorden

Svein Ellingsens salme om nattverden har et annerledes språk enn de andre salmene på skjærtorsdag. Han synger om såkorn som dør i jorden, blir til nye korn og brød som gir liv.

163 No vaskar han føtene deira

Den einaste salmen som handlar om at Jesus vaska føtene til disiplane skjærtorsdag. Det er Edvard Hoem og Henning Sommerro som har skapt teksten og musikken.

LANGFREDAG

164 Tunge, lat din lovsong prisa

No begynner langfredagssalmane. Denne er skriven av Venantius Fortunatus, som blei fødd i Nord-Italia omkring år 530, og som sidan blei biskop i Poitiers i Sør-Frankrike.

165 O Guds lam uskyldig

«Agnus Dei», Guds lam. Det var døperen Johannes som kalte Jesus for «Guds lam, som bærer bort verdens synd». Salmen står på langfredag, men er i hundrevis av år brukt ved nattverden.

166 O hode, høyt forhånet

En firstemmig Bach-sats i salmeboka er noe nytt. Hans Leo Hassler laget melodien til en verdslig tekst, men Bach brukte den både i Matteus-pasjonen, i en kantate og i Juleoratoriet.

167 Under krossen stod med tåra

«Stabat mater dolorosa» frå 1300-talet handlar om Marias smerter ved krossen til sonen. Meir enn hundre komponistar har skrive musikk til teksten, mellom dei Giovanni Nanini.

168 Det hellige kors vår Herre han bar

Man gjetter på at salmen er fra 1400-tallet, selv om den ikke kan dokumenteres før midt på 1500-tallet. Den har hatt overskriften «Den menige Almues sang Det hellige Kors».

169 Gå under Jesu kors å stå

Thomas Kingo har skrevet denne salmen om «de syv ord Jesus talte på korset». Den synges ofte som vekselsang mellom to grupper, eller mellom forsanger og forsamling.

170 Når krossen underfull eg ser

Isaac Watts var den viktigaste salmediktaren i England på første del av 1700-talet. Han har tre salmar i salmeboka. Her har Per Lønning omsett to av versa, Alfred Hauge dei andre to.

171 Naglet til et kors på jorden

«Stabat mater» – sangen om Marias smerter ved sønnens kors – ble etter reformasjonen omskrevet til å handle mest om Jesu smerter. I 1777 kom denne helt Maria-frie versjonen.

172 Were you there when they crucified my Lord?

En afro-amerikansk spiritual som ble til for omkring 200 år siden. Den innbyr til ettertanke om det som skjedde ved korsfestelsen, gravleggingen og oppstandelsen.

173 Hill deg, Frelser og forsoner!

Salmedikteren Grundtvig hilser Kristus som bærer tornekronen. Hele salmen er en hyllest til han som ble korsfestet, og dikteren sier: «Ja, jeg tror på korsets gåte».

174 Den stunda i Getsemane

Eit døme på amerikansk vekkingssong frå 1800-talet. Edvard Hammond var frå Connecticut, og komponisten Asa Hull var musikkforleggjar i New York.

175 Det går frå urtehagen

Songar vandrar ofte over grensene. Denne songen er opphavleg svensk, og er komen inn i salmeboka via finsk og kvensk, for så å bli omsett til nynorsk i 2011.

176 Å løft ham sakte

Dette diktet av Arnold Eidslott er annerledes enn det meste i salmeboka. Det har ikke metriske strofer, men er tilrettelagt av Eilert Tøsse etter modell av bibelske salmer.

177 Bleik på krossen heng han

«Det heilage kjem oss nær», seier Edvard Hoem i denne salmen. Det skjer då Herrens son døyr på krossen. Henning Sommerros musikk er annleis enn dei gamle salmetonane.

PÅSKEAFTEN/PÅSKEAFTAN

178 Jesus, du mitt liv vil vera

Salmane til påskeaftan er prega av alvor. Jesus ligg i grava, og oppstoda har enno ikkje skjedd. Det er tid for å tenke etter kva meininga med krossfestinga var.

179 Velsignet vær, o Jesus Krist

Fra katekismesangene til Petter Dass, til andre trosartikkel: «Korsfestet død og begravet.» Musikken er fra en kantate for blandet kor som Johan Varen Ugland skrev i 1972.

180 Min Jesus, lat mitt hjarte få

Tekst og melodi kjem frå Danmark. Originalteksten hadde eit inderleg pietistisk preg, som er kraftig dempa i Bernt Støylens omsetjing. Carl Nielsen er Danmarks mest kjende komponist.

181 Hør vår helligaftens bønn

Grundtvig kalte salmen «Greker-sangen påskelørdag». Han skrev den med utgangspunkt i noen strofer fra en bysantinsk liturgi fra 700-tallet, laget av Johannes fra Damaskus.

182 Se, dødens brodd er brutt

Dette er en gjennomført påskeaftensalme: Jesus ligger i graven. Anders Frostenson var en av de viktigste fornyerne av den nordiske salmediktingen på 1900-tallet.

183 O Gud, denne natt er din

Et godt eksempel på en salme fra 1970-tallet da enderim og tradisjonelle versemål ikke lenger var opplagte elementer i salmediktingen. Her har Eyvind Skeie frigjort seg fra begge deler.

184 Faraο nådde oss like ved stranden

Presten Børre Knudsen var salmedikter. Her bruker han fortellingen om Rødehavet som åpnet seg for Moses, som bilde på hvordan oppstandelsen og dåpen åpner en vei bort fra døden.

185 Mitt eneste håp

Enda en salme av Børre Knudsen. Her er temaet at Herren «døde min død, i min grav ble han lagt». Den som blir døpt, får del i dette.

PÅSKETIDEN/PÅSKETIDA

186 Njuovtjav lāvlo, ja suv májno

En av de lulesamiske salmene i salmeboka. Det er opprinnelig en svensk sang som uttrykker glede over at Jesus stod opp fra graven påskemorgen.

187 Vår Herre Krist i dødens band

Dette er Martin Luthers påskedagssalme, skrevet med utgangspunkt i ein latinsk påskesekvens. I luthersk tradisjon har han vore hovudsalmen i høgmessa på påskedag.

188 Krist er oppstanden

Sannsynligvis den eldste salmen på tysk språk. Luther sa om den: «Jeg blir i lengden lei av å syngje alle salmer, men 'Christ ist erstanden' kan jeg syngje om igjen år etter år.»

189 Guds kyrkje, syng kring vide jord

Ein tysk diktar på reformasjonstida blei inspirert av ein latinsk tekst. 400 år seinare blei ein engelsk diktar inspirert av den tyske teksten. Alfred Hauge omsette teksten frå engelsk.

190 Som den gylne sol frembryter

Da Den norske Bokklubben utgav et utvalg av Kingos dikt, fikk boka tittel etter denne salmen: «Som den gylne sol frembryder». Folketonen stammer fra Halså på Nordmøre.

191 Solen på himmelen lukket sitt øye

Nok en salme fra katekismesangene til Petter Dass. Her er utgangspunktet ordene: «For ned til dødsriket, stod opp fra de døde tredje dag.»

192 Kven vil no meg klaga

Blix har omsett denne Brorson-salmen. Her blir bilete frå rettssalen nytta: «Klagaren må teia, domaren vil seia: Du er frelst og fri!»

193 Han er oppstaden, dyre ord

Påskens høgtidsvers som tradisjonelt er blitt sunge når presten står på preikestolen. Somme stader held ein enno fast på denne skikken.

194 Jesus lever, graven brast

Mange meiner salmen er det stilmessige høydepunktet i norsk salmedikting. Johan Nordahl Brun er trønderen som ble biskop i Bergen, og har skrevet Bergens bysang.

195 Krist stod opp av døde

Grundtvig laget sin egen versjon av den gamle tyske middelaldersalmen «Christ ist erstanden». Ludvig Lindemans melodi er blitt tekstens faste følgesvenn i Norge.

196 Påskemorgen slukker sorgen

Det er ikke mange påskedagsgudstjenester uten denne salmen. Her lar Grundtvig og Lindeman påskeleden utfolde seg for fullt.

197 Deg være ære

Händel skrev denne melodien til oratoriet «Josva» og brukte den om igjen i oratoriet «Judas Maccabaeus». Salmeteksten, som opprinnelig er fransk, er blitt uløselig knyttet til melodien.

198 Ljos over grav som oss livsvoni gav

Første gongen denne Blix-salmen kom på trykk, var i bladet «Nordmannen» i 1890. Blix brukar både innrim, bokstavrim og enderim, så orda hans kling godt.

199 Å salige stund uten like

Det er Maria Magdalena som fører ordet i salmen. Hun har møtt den oppstandne, derfor jubler hun. Johan Halmrast, norsk journalist og romanforfatter, skrev teksten i 1890.

200 Kom frelsar, kom inn

Matias Orheim kom frå Nordfjord. I samtida var han kjend som den blinde mannen som reiste land og strand rundt som forkynnar og folketalar. I ettertid er han mest kjent som salmediktar.

201 Herra Jeesus verelänsä

I 2005 gav Stortinget kvensk status som offisielt minoritetsspråk i Norge. Kvensk er også blitt et eget skriftspråk, noe forskjellig fra finsk. Nå er 15 salmer på kvensk med i salmeboka.

202 Syng det ut med gleder

Prest og salmediktar Anders Hovden var frå Ørsta på Sunnmøre. I 1902 blei han kapellan i Krødsherad, og fekk motstand frå kollegaer fordi han preika på målet. Men folket støtta han.

203 De trodde at Jesus var borte

En barnevennlig salme fra Sverige, som handler om et av møtene mellom Jesus og disiplene i dagene etter oppstandelsen.

204 Han er oppstanden. Halleluja!

En salme om oppstandelsen der både tekst og melodi kommer fra Tanzania. En av de afrikanske salmene som brukes aller mest internasjonalt.

205 Kornet har sin vila djupt i frusen jord

En påskesalme av Anders Frostenson, inspirert av en engelsk Christmas Carol, og med melodi fra en fransk julesang som går tilbake til 1400-tallet.

206 Dine hender er fulle av blomster

Den italienske komponisten Marcello Giombini, som døde i 2003, skrev musikk både til spaghetti-westerns og katolske messer. Denne vekselsangen gjorde ham kjent over hele verden.

207 Livet vant, dets navn er Jesus

Olov Hartmann var en svensk prest og salmedikter, og ble direktør for Sigtunastiftelsen. Foreldrene var offiserer i Frelsesarmeen. Han skrev romaner, noveller, drama og artikler.

208 Det var i soloppgangen

De største diktere og komponister er i stand til å skape enkle tekster og melodier som står seg. Her er Britt G. Hallqvist forfatter, Svein Ellingsen oversetter og Egil Hovland komponist.

209 Døden må vike for Gudsrikets krefter

Svein Ellingsen skriver at oppstandelsen forvandler både livet og døden – og at oppstandelsesunderet skjer på ny i dåpen.

210 På Golgata stod det et kors

En enkel barnesang om hva som skjedde da Jesus ble korsfestet, lagt i graven og stod opp igjen.

211 Min gjenløser lever

Britt G. Hallqvist er den kvinnen som har skrevet flest salmer i salmeboka. Hun har 16 salmer pluss én oversettelse. Den neste kvinnen på lista har ti salmer.

212 Å gledesfylte stund

Melodien til denne salmen er en nederlandsk folketone fra 1600-tallet. Den ble brukt i en utgave av Davids-salmene på 1680-tallet. Nå er den en populær påskemelodi i England.

213 Klapp alle hender i glede

To nederlendere skrev denne glade barnesangen i 1984, og Eyvind Skeie oversatte den til norsk. Sangen var med i «Salmer 1997».

214 Han stod opp før dagen demret

En av salmene fra Iona, den lille øya i Indre Hebridene, der det er et verdenskjent kristent fellesskap. John Bell er mannen som i første rekke står bak sangene fra Iona.

215 Maria, tjierrasis, gadnjalij

En nokså ny lulesamisk salme om Maria Magdalena som møter Jesus etter oppstandelsen. Kurt Tore Andersen var en viktig person i arbeidet med å få flere salmer på lulesamisk.

KRISTI HIMMELFARTSDAG / HELGETORS DAG

216 Jesus Kristus er oppfaren

Salmene til Kristi himmelfartsdag innledes med en 1500-tallssalme av Hans Thomissøn, mannen som laget den første dansk-norske kirkesalmeboka etter reformasjonen.

217 Vi fryder oss av hjertens grunn

Peder M. Ofvid regnes som den første norske salmedikteren etter reformasjonen. Han bodde i Namdal i «Trondhjems amt» og utgav to salmesamlinger i 1648 og 1656.

218 Kan eg vel syngja Herrens pris

Ein engelsk tekst frå 1600-talet som fekk nytt liv då briten Kenneth Naylor skreiv ny musikk til han på 1900-talet. Det er ein av dei mange omsetjingane som Arve Brunvoll har gjort.

219 Eg ser deg, o Guds Lam, å stå

Ved sida av Petter Dass er Hans Adolph Brorson den diktaren som har fått flest norske folketonar til tekstane sine. Denne melodien er frå Lom.

220 Lov Jesu namn og herredom

Arne Garborg har omsett denne kraftfulle engelske salmen som blei skriven på 1700-talet. Sigvart Dagsland hadde han med på salmeplata han gav ut i 1995.

221 Atterløysar, guddomsdrott

Ein australsk tekstforfattar og ein irsk komponist står bak denne salmen frå første halvdel av 1900-talet.

222 Kristus, konge, du regjerer

Olaf Hillestad oversatte noen av de nyskrevne engelske salmene på 1960-tallet, og de ble kjempepopulære i kristne ungdomsmiljøer her i landet. Denne salmen er en av dem.

223 Holy, holy, holy, holy

Tore W. Aas, mannen bak Oslo Gospel Choir, har skrevet gospelsanger som blir sunget i en lang rekke land. Han skriver tekster på engelsk, men denne har han også utformet på norsk.

PINSE

224 Kom, Hellige Ånd, Herre Gud

Denne middelaldersalmen står først av pinsesalmene. Her er det stort sett salmer som handler om hendelsene på pinsedag. Salmer om hva Den hellige ånd gjør, kommer lenger ute i boka.

225 Veni Sancte Spiritus / Heilag Ande, kom til oss

Ei latinsk middelalderbøn som har fått ny melodi av Jacques Bertier i Taizé-fellesskapet. Som alle Taizé-songar står songen med firstemmig sats i salmeboka.

226 Kom regn fra det høye

I Bibelen brukes mange ulike bilder for å beskrive Den hellige ånd. Bildene kan bokstavelig talt være så ulike som ild og vann. Her brukes regnet i første vers og ilden i andre vers.

227 Sannhets tolk og taler

Salmen har norsk tekst av Landstad og melodi av Lindeman, de to store på 1860-tallet. Opprinnelig var leddene i åpningen byttet: «Sørgendes Husvaler, Sannheds Tolk og Taler.»

228 O lue fra Guds kjærlighet

Birgitte Cathrine Boye har skrevet høytidsversene til både jul, påske og pinse. De kom først på trykk i «Guldbergs salmebok» i 1778. Dette er pinsens høytidsvers.

229 Den signede dag, som nu vi ser

Grundtvig har bearbeidet «Den gamle kristelige dagvise» fra 1300-tallet. Det var en sang som først og fremst ble sunget i hjemmene, aller helst på søndag morgen.

230 Du som går ut fra den levende Gud

Grundtvig står bak en lang rekke pinsesalmer. Denne har han gjendiktet fra engelsk. Melodien er av Ludvig Mathias Lindeman.

231 Apostlene satt i Jerusalem

Her gjendikter Grundtvig fortellingen fra Apostlenes gjerninger, kapittel 2, om dagen da Den hellige ånd kom over disiplene som tunger av ild, og de begynte å tale på mange språk.

232 I all sin glans nu stråler solen

Den virkelig store pinsesalmen i Danmark – kanskje Grundtvigs fineste pinsesalme. Etter at den kom i «Norsk Salmebok» i 1985, er det også blitt en av de store pinsesalmene i Norge.

233 Kjærlighet er lysets kilde

Her er den femte Grundtvig-salmen på rad. Den forteller om kjærligheten som en frukt av Den hellige ånd. Og nok en gang er det en Lindeman-melodi som synges.

234 Hellig Ånd, o himmellue

En salme som har overlevd med ett eneste vers, kanskje mest på grunn av folketonen fra Rogaland. Forfatteren, Lars Bendik Henriksen bodde i Stavanger på 1800-tallet.

235 Kved opp, Guds folk, syng høgt i kor

Elias Blix er òg med i pinsekoret. Han diktar som så ofte med ord og bilete frå norsk natur og tradisjon, om «åre utan eld og glo», og seier: «Kom ned som sol på frosne eng!»

236 Det skal ei skje med kraft og makt

Gustav Jensen var sterkt involvert i arbeidet med «Landstads reviderte salmebok» som kom i 1926. Dette er en av hans egne salmer.

TREENIGHETSSØNDAG/TREEININGSSØNDAG

237 Vår Gud, av nåde rik og stor

Salmane på Treeiningssøndag ligg tett opp til dei tre artiklane i Den apostoliske truvedkjenninga. Alle salmane i avsnittet har tre vers, for Faderen, Sonen og Anden.

238 Vi tror på Gud, som himmel, jord

Salmen er skrevet av Bengt Jonzon, som ble biskop i Luleå stift, lengst nord i Sverige. Det er en Credo-salme som kan erstatte trosbekjennelsen i gudstjenesten.

239 Fader, du har skapt meg

Gregers Lundh oversatte denne amerikanske kanon-sangen tidlig på 1970-tallet, og den ble fort veldig populær i ungdomsmiljøer over hele landet.

240 Måne og sol

Da Egil Hovland fikk teksten i posten, opplevde han at barna på fotografier av barnekor fikk vinger. De svevde i rommet og dalte ned på et noteark. Melodien var ferdig på tre minutter.

241 Biejjiem jñh askem

En sørsamisk salme inspirert av «Måne og sol», der teksten byr på både nordlys og reinsdyr. Frode Fjellheims melodi er blitt en av de mest kjente og brukte nye samiske melodiene.

242 Vi tror på Skaperen, Gud

Per Harling er en svensk prest, forfatter, komponist og salmedikter. Han har arbeidet mye med gudstjenesteutvikling i Sverige, og har ledet en rekke salmeprogrammer på svensk TV.

243 Gud skapte lyset og livet og meg

Da trosopplæringsprosjektet startet i Den norske kirke i 2003, bestilte Tunsberg bispedømme en trosopplæringsalme fra Vidar Kristensen og Per Tveit. Denne salmen ble resultatet.

SANKTHANS/JONSOK

244 Så kom Guds Ånd i Sakarias' tunge

Denne Petter Dass-salmen hadde ikke vært med i noen salmebok før den ble tatt inn i «Salmer 1997». Harald Gullichsens melodi er nok en viktig årsak til at den er med i salmeboka nå.

245 Herre, du Herre, skal vokse og jeg skal forringes

Salmen har utgangspunkt i noe døperen Johannes sa om Jesus: «Han skal vokse, jeg skal avta.» Her blir ordene lagt i munnen på den som synger.

246 Lyset skinner over jord

Anders Frostenson lånte melodien til «Michael, row the boat ashore» da han skrev denne enkle sangen om Ordet som ble et menneske blant mennesker.

247 Tal vennlig til Jerusalem

Også Eyvind Skeie har skrevet en salme om døperen Johannes, mannen som Sankthans er til minne om. Folketonen er fra Stangvik på Nordmøre.

OLSOK

248 Ljoset over landet dagna

Olsok markerer dødsdagen til Olav den heilage, og kristninga av Noreg. Her går både tekst og musikk tilbake til Olavs-messa og Olavs-musikken frå 1100-talet.

249 Olavs minne vil vi ære

Arve Brunvoll har gjendikta denne mellomaldersongen om Olav. I denne gjendiktinga blir kristentrua til Olav løfta fram som eit førebilete for menneske i dag.

250 Gud, lat ditt rike få vekse fram

Den einaste salmen i salmeboka av lyrikaren Olav Aukrust. Den katolske salmeboka «Lov Herren» var først ute med å ta diktet «Bøn» inn i ei salmebok, men med ein annan melodi.

251 Det kom et gledesbud til dette landet

Dette er en dansk salme som har fått plass på Olsok. Den handler om at gledens budskap kom til landet. Melodien «Nå rinner solen opp» er brukt til tre forskjellige salmer i salmeboka.

252 Ein bustad har du vore, Gud

Ein salme av Arve Brunvoll, der han tar utgangspunkt i Salme 90 i Det gamle testamentet: «Herre, du har vore ein bustad for oss i slekt etter slekt.»

HØSTTAKKEFEST/HAUSTTAKKEFEST

253 Syng ein song or hjartans grunn

Haustattakkefesten er meint for å takke Gud for alle gode gaver han lar oss få frå naturen. Kristoffer Juvkam Ørjavik har omsett salmen. Det tredje verset har han dikta sjølv.

254 For solglans over land og hav

Denne glade takkesangen for skaperverket har amerikansk tekst og engelsk melodi. Den er oversatt til norsk av Anne Margarethe Brodal.

255 Kor herleg, Gud, å prisa deg

Her er Salme 65 i Det gamle testamentet utgangspunkt for teksten som Arve Brunvoll har skrive: «Lovsongen høyrer deg til, Gud, på Sion.»

256 Herren Gud har velsignet vår jord

En sprudlende ny kanon-salme til høsttakkefest, med tekst av Elisabeth Aanje og melodi av Åshild Watne. Denne salmen har slått svært godt an både blant barn og voksne.

MIKKELSMESS

257 Guds menighet syng for vår skaper i lønn

Erkeengelen Mikael har gitt navn til Mikkelsmess. Englene er i fokus denne dagen, og særlig de som synger for Guds trone. Grundtvig sier at englene synger sammen med menigheten.

258 Himmelen tonar av lovsong

Det kan høyrast at denne songen er latin-amerikansk. Argentinaren Pablo Sosa har skrive både tekst og melodi. Den norske teksten står Åge Haavik for.

259 Gud er i sitt tempel

Presten Olaf Hillestad dro i 1963 til England for å studere britiske jazzmesser. Ingen tenkte den gang at rytmer hadde plass i kirken. Etter oppholdet begynte han å skrive «rytmesalmer».

260 Det er Guds englers dag

Den eneste salmen i boka som faktisk er skrevet til Mikkelsmess, eller «alle englers dag». Svein Ellingsen skrev den i 2004. Den har to melodier – av Sigvald Tveit og Arne Solhaug.

BOTS- OG BØNNEDAG

261 Der mange skal komme fra øst og fra vest

En salme av Landstad som oppfordrer til å ta imot innbydelsen til gjestebudet i Guds rike. Opphavet til melodien er usikkert. Den finnes i ulike varianter i flere nordiske land.

262 Det folk som frægt vil vera

Melodien er ein velkjend tysk salmetone, som blir brukt til tre ulike salmar i salmeboka. Blix seier at Guds ord er grunnlaget for lykka, og ber om at det må «gylla vårt fagre fedreland».

263 Å Gud for jord og alter

Per Lønning har vært stortingsrepresentant og biskop to ganger. Men han er også en betydelig salmedikter. Her har han oversatt en tekst om å bli befridd fra en vanvittig og vettløs livsstil.

264 I tru under himmelens skyer

Ein svensk salme som er omsett til nynorsk av lyrikaren Ingebjørg Kasin Sandsdalen. Det er frelse for den som angrar og trur, seier den siste linja i kvart vers.

265 På høye tid å søke Gud

En botssalme fra 1966 til 200-årsjubileet for Amerikas eldste metodistsamfunn. Trond Kvernøns melodi er en del av messen «Livets tre» fra 1972, bestilt av NRK Fjernsynet.

ALLEHELGENSDAG

266 Jerusalem, du Herrens høge stad

Salmen blei til på 1600-talet, sjølv om den norske teksten ikkje er gamal. Allehelgensdag har fokus på dei som har døydd i trua på Kristus, og er heime hos Gud.

267 Den store, hvite flokk, å se

Brorsons tre lange vers om alle dem som står foran Guds trone i himmelen. Salmen har en vakker folketone fra Heddal i Telemark.

268 For alle helgner som til døden tro

Ralph Vaughan Williams var en betydelig komponist i England på 1900-tallet. Han skrev symfonier, operaer, balletter, korverk – og salmemelodier. Han redigerte også salmebøker.

269 Når jeg blant englers kor en gang

Folketone fra Tingvoll på Nordmøre med ett eneste vers av en ukjent forfatter. Den kom inn i «Salmer 1997», og er nå med i Den norske kirkes hovedsalmebok.

270 Hen over jord et pilgrimstog

Et tog av mennesker fra alle jordas folkeslag på vei mot himmelen, det er motivet i denne salmen. Melodien er fra Egil Hovlands «Allehelgensmesse», 1970. Den gav salmen nytt liv.

271 Solrenning sæle, som stiller all lengsel

Som skoledirektør i Agder, var Matias Skard den første som konsekvent brukte nynorsk i embetet sitt. Han var òg bibelomsetjar, og omsette sagaer og drama av Sofokles til nynorsk.

272 Dei skal gå til den heilage byen

Den jublende songen i det nye Jerusalem går som ein raud tråd gjennom denne salmen. Britt G. Hallqvist er kvinna bak teksten, og nok ein gong er Egil Hovland komponisten.

273 Velsignet er den mark der Jesus gikk

Mange mener dette er en av de vakreste norske salmene fra 2000-tallet. Den handler om velsignelsen ved å sovne inn i Jesu navn. Eyvind Skeie og Per Tveit har skapt salmen.

274 De som gikk foran oss, dem vil vi minnes

Bokas siste salme til Allehelgensdag, skrevet av Svein Ellingsen, med melodi av Harald Gullichsen. Det er dagen for å minnes dem som har gått foran oss hjem til Gud.

DEL II: GUD VÅR SKAPER / GUD, SKAPAREN VÅR**GUDS STORHET OG HERLIGHET / GUDS STORDOM OG HERLEGDOM****275 O store Gud, vi lover deg**

Salmen går helt tilbake til 300-tallet. Første del er til Gud Fader, andre del til Guds Sønn. Luther oversatte til tysk, Landstad til norsk. Egil Hovland skrev ny melodi i gammel stil.

276 Gud, einast Gud i himmelhøg

Ein salme frå tidleg 1500-tal, bygd på dei liturgiske ledda Gloria og Laudamus. Salmen har stått i alle offisielle salmebøker i Danmark og Noreg, og var lenge fast ledd i gudstenesta.

277 Gladelig vil vi halleluja kvede

Teksten er skrevet av Luthers venn og sekretær, Johannes Agricola, som siden kom i konflikt med Luther. Her brukes de lutherske kjerneordene «Kristus», «troen», «nåden», «ordet».

278 Herre Gud, ditt dyre navn og ære

Denne salmen stod på nr. 1. Nå kommer den igjen i en lengre versjon, og i hovedsak med det opprinnelige språket til Petter Dass. Her er det to andre folketoner enn den på nr. 1.

279 Overmåte fullt av nåde

Ingen annen 1700-tallsdikter har satt sterkere spor i norsk salmesang enn dansken Hans Adolph Brorson. Folketonen fra Oppdal er en av utallige norske folketoner til salmene hans.

280 Store Gud, vi lover deg

Salmen er den oldkirkelige hymnen «Te Deum laudamus», gjendiktet på tysk av Ignaz Franz i 1771. Franz var katolsk prest, født i Schlesien, i det som nå er Polen.

281 Hellig, hellig, hellig!

Salmen er skrevet av engelskmannen Reginald Heber, som ble biskop i Calcutta, med ansvar for hele India. Etter hans død utkom en samling av hans salmer til hver søndag i kirkeåret.

282 Himlens konge vil vi prise

En engelsk 1800-tallssalme, oversatt til norsk av Karl Marthinussen, som var biskop i Stavanger fra 1949 til 1960.

283 Gjev meg, Gud, eit salmemæle

Ein lovsong til skaparen for det underfulle skaparverket hans, for morgon og kveld, for ungdom og alderdom. Grundtvig har skrive teksten og Bjarne Norheim har omsett han.

284 O store Gud, når jeg i undring aner

Sangen er skrevet av svensken Carl Gustav Boberg i 1885, og melodien er en svensk folketone. Den er oversatt til mange språk, og synges mye i engelsktalende land.

285 Deg, lysets Fader, lover vi

Calvin Laufer var en presbyteriansk prest, redaktør og salmediker fra USA. Han redigerte salmeboka til den presbyterianske kirken i 1933, og skrev flere salmer selv, inkludert denne.

286 Kvar kjem vel dei lysaste draumane frå

Ein av svensken Anders Frostensons mange salmar. Den held fram draumen om paradishagen, der Gud planta blomar og tre.

287 Du er hellig. Du er hel

En kanon-salme der tekst og melodi er signert Per Harling. Sindre Eide står for den norske teksten. Hele kosmos lovpriser Guds hellighet og nærhet.

288 Himlane kan ikkje romme

Salmen er frå ein kantate til 200-årsjubileet for Hålogaland bispedømme, skriven av Trond Hellemo og Bjørn Andor Drage. Salmen blei urframført ved feiringa i Kabelvåg pinsen 2004.

GUDS SKAPERVERK / GUDS SKAPARVERK**289 Lat oss prise Gud, vår Fader**

Ein latinsk salme frå mellomalderen, som blei trykt i «Missale Nidarosiense». Forfattere er ukjent, men var truleg ein prest eller munk. Ragnhild Foss har omsett salmen til nynorsk.

290 Takk, gode Gud, for alle ting

«Solsangen» ble skrevet av Frans av Assisi i 1225, og har fått norsk tekst av Eyvind Skeie. Egil Hovland komponerte ny melodi, og sangen kom med i «Norsk Salmebok» i 1985.

291 Opp, alle ting som Gud har gjort

En salme der dikteren undrer seg over alle detaljene i skaperverket – det minste gress, blomstene, fuglesangen. En tysk folkemelodi brukes til Brorsons tekst.

292 Den prektigkledde sommerfugl

Henrik Wergelands dikt om sommerfuglen som ikke noe menneske kan skape, var også med «Norsk Salmebok» i 1985.

293 Albmi ja eana du dahku lea

En salme fra Dakota-indianerne i Nord-Amerika. Den er ønsket i salmeboka fra nordsamisk hold, som eksempel på urfolks felles naturforståelse. Står på engelsk og nordsamisk i boka.

294 Himmelen med all sin her

Elias Blix syng om skaparverket som forkynner Guds ære. Men både sol og stjerne bleiknar for Guds eigen sæle Son. Melodien skreiv Thomas Laub til «Alt står i Guds faderhånd».

295 Jupmelen giele, voestes biejjien govloe

Sørsamisk tekst av Anne-Grethe Leine Bientie, skrevet til melodien «Morning has broken». Der Skaperens stemme lyder, fylles jorda med mennesker, fugler, harer, reinsdyr og fisker.

296 Himlen blåner for vårt øye

Trysils store dikter, Einar Skjæraasen, har skrevet denne vakre naturskildringen – en lovsang til Skaperen. Folketonen som brukes, er fra Hodalen i Østerdalen.

297 Syng for Herren, sol og måne

Forfatteren tenker at hele naturen er i stand til å syng for Gud. Men høydepunktet er når barn i hele verden priser sin skaper og far.

298 Se universets Herre i rommets kongehall

Olaf Hillestad har latt seg inspirere av Salme 8 i Det gamle testamentet: «Når jeg ser din himmel, et verk av dine fingre ... hva er da et menneske – at du husker på det?»

299 Store Gud, vi lover deg. Land og hav

Salmen hadde opprinnelig overskriften «Te Deum 1969», det vil si et forsøk fra Olaf Hillestad på å nyskrive «Store Gud, vi lover deg,» i året da mennesket første gang satte foten på månen.

300 Pris vår Gud og Herre stor

Teksten er skrevet av Osvald Granborg, som var prest en rekke steder i landet, sist sokneprest på Jeløy. Melodien er tradisjonell kinesisk, bygd på en femtoneskala uten halve trinn.

301 Du så meg, Gud, du vevet meg

Eyvind Skeie tar her utgangspunkt i Salme 139 i Det gamle testamentet: «Du har vevd meg i mors liv ... Dine øyne så meg da jeg var et foster.»

302 All skapnings Herre, allmakts Gud

John Bell, mannen bak salmene fra Iona, har ofte satt nye tekster til kjente folketoner fra Irland, England og Skottland. Hans-Olav Mørk har oversatt flere av salmene hans til norsk.

303 Du spenner ut stjerneteltet

Lyrikeren Åse-Marie Nesse har skrevet teksten til denne salmen. Hun åpner med å rette blikket mot verdensrommet, så snevrer hun blikkfeltet inn mot «vi villblomster i Guds hage».

304 Når heila verda syng mot Gud

Edvard Hoem har gjendikta skapingsssoga dag for dag i denne storslagne salmen. Henning Sommerro har laga ein melodi som kler teksten godt.

305 Vente, vente Herrens time

Her lar Edvard Hoem ei gravid kvinne føre ordet. Ho samtalar med fosteret ho ber på. Så blir blikket retta inn mot eit spesielt foster, eit barn som blei forløyst i ein stall ein gong.

306 Várrečohkain várdán

En nordsamisk salme som ble skrevet for ti år siden. Inger Anne Gaup Gustad skriver om Guds skaperverk på Finmarksvidda – med reinsdyr, mygg og maur.

GUDS OMSORG

307 Min sjel, min sjel, lov Herren

En av de tyske reformasjonssalmene, skrevet før 1530. Den bygger på Salme 103 i Det gamle testamentet. Som så mange av reformasjonssalmene er også denne oversatt av Landstad.

308 No takka alle Gud

Salmen blei skriven av presten Martin Rinckart i Tyskland midt under trettiårskrigen. Byen og kyrkjelyden han var i, opplevde store lidingar. Likevel skreiv han ein slik takkesalme!

309 Lovsyng vår Herre, den mektige konge med ære

En velkjent salme om Guds omsorg, skrevet av Joakim Neander i 1679. En dal i Tyskland ble oppkalt etter ham, Neandertal, der det første funnet av en «neandertaler» ble gjort i 1856.

310 Sørg du for meg, Fader kjær

Skrevet av Ludämilia Elisabeth, grevinne av Swartzburg-Rudolstadt. Salmen er en bønn om å kunne overgi seg til Guds omsorg i alle situasjoner, med kropp og sjel, gods og hus og hjem.

311 Kom, tilbe med fryd vår konge og Gud

Både tekst og melodi kommer fra England. Forfatteren, Robert Grant, var født i India, ble medlem av det engelske parlamentet og vendte tilbake til India som guvernør i Bombay.

312 Til himlene rekker din miskunnhet, Gud

En dansk salme fra 1800-tallet med tekst av Bernhard Severin Ingemann og melodi av Johan Peter Hartmann. Skrevet til en ung kvinne som lå for døden på grunn av tuberkulose.

313 Kjære Guds barn, ver utan sorg

Her tek Grundtvig utgangspunkt i Bergpreika: «Sjå på fuglane under himmelen! Ikkje sår dei, ikkje haustar dei, og ikkje samlar dei i hus, men Far dykkar i himmelen før dei likevel.»

314 Alt står i Guds faderhånd

Dette er en kort og pregnant tekst, og antakelig en av salmene Grundtvig la mest arbeid i. Fire ulike utkast til salmen er kjent. Det enkle kan ofte være det mest krevende!

315 Å kom nå, heile heimsens hær

Ein salme frå Madagaskar, som Trygve Bjerkheim har omsett til norsk. Melodien er opphavleg engelsk, men er omforma i gassisk folkesong.

316 Nu vill jag sjunga om moders-vingen

En tekst der Lina Sandell bruker fuglemoren som bilde på Gud. Carola Häggkvist satte ny melodi til teksten og sang den inn på CD-en «Blott en dag» i 1998.

317 Vår Herre er ein hyrding god

Salme 23 i Det gamle testamentet – «hyrdingsalmen» – er gjendikta på vers eit utal gonger. Her er Elias Blix sin versjon. Nebelongs melodi står med firstemmig sats i salmeboka.

318 Himmelske Fader, herleg utan like

Ein av dei salmane mange lærte på skolen i tida da skolen dreiv med opplæring i kristen tru. Songen er i seg sjølv eit lite grunnkurs i kristendom.

319 Lær meg å kjenne dine veie

Salmen handler om å finne mening i det meningsløse. Folketonen fra Åseral bidrar sterkt til at mange er glad i den. Sissel Kyrkjebø sang salmen i bryllupet til Märta Louise og Ari Behn.

320 Ærens konge, nådens Herre

Det er ikke uvanlig at kjente melodier tas i bruk som salmetoner. Her er koret fra Beethovens niende symfoni koplet med en kristen lovsangstekst, oversatt til norsk av Eyvind Skeie.

321 Løftene kan ikke svikte

Denne sangen er skrevet av Lewi Pethrus, en markant leder i den svenske pinsebevegelsen. Grunnleggeren av pinsebevegelsen i Norge, Thomas Barratt, har oversatt sangen til norsk.

322 Stor er din trofasthet, Herre og Fader

En av 1900-tallets mest kjente vekkelsessanger internasjonalt. I Norge er den ikke minst blitt kjent gjennom Billy Grahams møteserier.

323 Kor stort, min Gud, at eg ditt barn får vera

Ein av «bedehussongane» i salmeboka. Tekst av Jesper Krogedal – treskjerar, gitarmakar og vaktmeister i Ganddal. Melodi av Oskar Stakkeland – pianostemmar, emissær og songar.

324 Ikke en spurv til jorden

Ingeborg Prytz Fougner var filolog og forfatter, og utgav flere diktsamlinger. Sigurd Lunde skrev melodien i 1973, fire år før han ble biskop i Stavanger.

325 Som når et barn kommer hjem om kvelden

Et kort vers om å bli tatt imot av Gud, skrevet i 1967 av Göte Strandsjö, svensk sanger, sangpedagog, professor ved musikkhøgskolen i Malmö, forfatter og komponist.

326 Gud, lær meg å se

Kristin Solli Schøien skrev denne enkle, men innholdsfulle bønnesangen da hun bare var 15 år gammel. Den var også med i «Salmer 1997».

327 Jeg løfter mine øyne opp til himmelen

Teksten er fra Salme 121 i Det gamle testamentet. Melodien er skrevet av Welley Husvik, nå bosatt i Aurskog i Akershus. Også denne sangen er videreført fra «Salmer 1997».

328 Min hyrding er vår Herre Gud

Her er enda en gjendikting på vers av Salme 23 – «hyrdingsalmen». No er det Arve Brunvoll som står bak teksten. Melodien er hundre år eldre enn teksten, og kjem frå Skottland.

329 Sjå, den som bur i livd hjå Gud

Salmane frå Iona har nådd langt ut, og mange av dei er i bruk i Noreg. John Bell har skrive teksten med utgangspunkt i Salme 91. Melodien er frå øya South Uist i Ytre Hebridene.

330 Oda ni oofe fee!

Ein folkeleg song frå Ghana stod aldri på norske salmetavler før denne songen kom inn i «Salmer 1997». Sindre Eide har omsett han til norsk: «Gud, ver oss alltid nær!»

331 Du lyser din fred over barnet

Ein ny salme om å leggje barnet sitt i Guds hender, i tru på at Gud tek vare på det i liv og død. Haldis Reigstad har skrive teksten og Eilert Tøsse musikken, begge i 2006.

332 You've examined my heart

En norsk gospelsang på engelsk, med tekst av Jan Groth og musikk av Tore W. Aas. Sangens tittel er «Your love», og den er spilt inn både av Oslo Gospel Choir og av Andrae Crouch.

333 No kallar sol og sommarvind

Edvard Hoem lèt denne salmen starte som ein herleg sommarsong, men så diktar han inn forteljinga om den bortkomne sonen. Då blir det ein song om å møtast av kjærleikshanda.

334 Du er mi øy i havet Gud

Sverre Hatle bur i Surnadal på Nordmøre. Denne teksten er ei fri gjendikting av ei gamal keltisk kveldsbøn, kopla saman med ein folketone frå Rindal.

DEL III: GUDS NÅDE I JESUS KRISTUS

JESUS, VÅR FRELSER JESUS, FRELSAREN VÅR

335 Guds Sønn er kommet til oss ned

Paul Speratus ble dømt til døden for kjetteri i Ungarn og skrev denne salmen i fangenskap. Han ble imidlertid frigitt og dro da til Wittenberg, der han kom inn i kretsen omkring Luther.

336 Nå fryd deg, kristne menighet

Luthers første menighetssalme. Den stod som nr. 1 i verdens første lutherske salmebok i 1524. Salmen gjorde sterkt inntrykk i samtiden og ble en plogspiss for reformasjonen.

337 Muv vájmo oasse Jesus buorr'

En lulesamisk gjendikting av en tysk salme fra reformasjonsårhundret. Melodien er lulesamisk og har fått sin form av Valborg Mangs Mäarak, organist i Jokkmokk i Sverige.

338 Er Gud for meg, så trede

Paul Gerhardts salmer fra 1600-tallet står sentralt i lutherske kirker. Når denne salmen dessuten ble oversatt av Brorson, har den – med ett unntak – fått plass i norske salmebøker.

339 Skriv deg, Jesus, på mitt hjerte

Dette ene verset var opprinnelig vers nr. 15 i en langfredagssalme av Kingo med 29 vers. Som frittstående sang er verset antakelig blitt mer kjent og sunget enn noen annen Kingo-salme.

340 Guds Sønn har gjort meg fri

Denne Brorson-salmen kom ikke inn i noen norsk kirkesalmebok før i 1985 – 220 år etter at den ble skrevet! Den brukes en god del – til tross for gammelt språk og kjempelange vers.

341 Klippe, du som brast for meg

Moses slo på klippen i ørkenen så det livgivende vannet fosset ut. Her blir den korsfestede Jesus sammenliknet med denne klippen som bringer liv til mennesker i en håpløs situasjon.

342 Amazing grace! How sweet the sound

Engelskmannen John Newton var sjømann og involvert i slavehandel, men ble mange år seinere ordinert til prest – i 1764. Han skrev salmen i 1779. Nå synges den over hele verden.

343 Hvilken venn vi har i Jesus

Arendalskvinnen Elevine Heede var lærer og salmedikter, tilknyttet Metodistkirken. På annen halvdel av 1800-tallet oversatte hun flere amerikanske vekkelssanger til norsk, også denne.

344 O Jesus, åpne du mitt øye

Lina Sandells sanger har stått sterkt i organisasjons- og bedehusmiljøene i Norge. Hun kom med i Landstads reviderte, men først i 1985 kom flere av sangene hennes inn i salmeboka.

345 Å, kor djup er Herrens nåde

Ein av Arve Brunvolls mange omsetjingar av engelske salmar. Denne er skriven av presten Frederick Faber frå Yorkshire. Koplinga av tekst og melodi er spesiell for Skandinavia.

346 Jeg vil prise min gjenløser

Teksten til sangen ble funnet i bagasjen til Philipp Paul Bliss da han omkom i en togulykke i 1876. Den fikk raskt melodi, og var en av de første sangene Thomas Edison gjorde opptak av.

347 Dyraste Jesus, deg vil eg elska

Joël Blomqvist kombinerte yrket som tapetserer med virke som songevangelist. Han skreiv over 400 sanger. Fleire er i bruk i Sverige, men berre ein er med i «Norsk salmebok 2013».

348 Armon lapset kaikki täälä

Mange kvener regner dette som sin hovedsalme. Som kvenske salmer flest, er den fra Finland, men er nå skrevet på kvensk. Melodien er slik den synges av kvener i Storfjord i Troms.

349 Du som freden meg forkynner

Salmen er første vers av en sang fra en kantate som Christian Richardt skrev til gjenåpningen av Helligåndskirken i København i 1880. I Danmark brukes en annen melodi.

350 Jesus Krist, du nådens kjelda

Her skriv Elias Blix om kva det vil seie å vere rettferdig for Gud. Melodien er lånt frå salmen «Høyr kor kyrkjeklokka lokkar».

351 Sjå, han gjeng inn til syndig mann

Forteljinga om tollaren Sakkeus er utgangspunkt for denne salmen. Då Jesus kom som gjest til Sakkeus, murra folk over at han gjekk inn i heimen til ein syndar.

352 Ren og rettferdig, himmelen verdig

Ole Brattekaas var en norsk lekpredikant som blant annet arbeidet for Langesundsfjordens Indremisjonselskap. Han skrev denne sangen i 1895.

353 Di rettferd er min bunad

Sunnmøringen Anders Hovden seier at han går i arbeidsklede og høyrer til dei små. Men han har ein bunad og eit perleskrin som han har fått. Det er Kristi rettferd.

354 O Jesus, du som fyller alt i alle

Aage Samuelsen, «broder Aage», var en landskjent predikant. Han brøt med pinsebevegelsen i 1957 og stiftet menigheten Maran Ata. Denne sangen har nådd inn i de fleste kirkesamfunn.

355 Han tek ikkje glansen av livet

Trygve Bjerkrheim skreiv songen etter å ha sete ved dødsleiet til Signe Edland i Vinje i Telemark i 1950. Mora til Signe sa fleire gonger til dottera: «Signe, Jesus dreg båten i land!»

356 Det enda som bär, när allting annat vacklar

En svensk klassiker som ikke tidligere har stått i en norsk hovedsalmebok. Lydia Lithell var organist og menighetsmusiker i baptistmenigheten i Kumla i nærheten av Örebro.

357 Frälsare på korsets stam

Også dette er en svensk klassiker som ikke har vært med i tidligere salmebøker i Den norske kirke. Artur Erikson var en kjent sangevangelist, også her i landet.

358 För at du inte

Både Olof Hartmanns tekst og Börge Rings melodi er særpreget. Salmen er inspirert av Filipperbrevet 2: «Han ga avkall på sitt eget, tok på seg tjenerskikkelse og ble mennesker lik.»

359 Jeg har en venn som har gitt sitt liv

En sang som fikk godt fotfeste både i ungdomsmiljøer og blant voksne på 1970-tallet. Den ble tatt med i «Salmer 1997».

360 Jesus, du har brakt Guds rike

En av Olaf Hillestads mest kjente salmer, skrevet i 1972, bare to år før han døde. Melodien er fra 1600-tallet, men den høres faktisk mye nyere ut!

361 Tett ved sida mi går Jesus

Haldis Reigstad har gitt ut 14 diktsamlingar. Dette er den mest kjende av salmane hennar. Melodien til Gunstein Draugedalen har bore teksten ut til folk over heile landet.

362 En tåre renner fra ikonet

Det er ikke mange tekster i salmeboka som forteller hvilket inntrykk et bilde kan gjøre. Bjørn Eidsvågs møte med et Kristus-ikon, skaper dyp refleksjon om den magre mannen på bildet.

363 Tro ikke Gud er død

Harald Gullichsen er en av de betydeligste norske salmekomponistene i nyere tid. Han har 16 melodier i salmeboka, blant annet denne.

364 Så kom du da til sist

Benny Andersson i ABBA er ikke bare opphavsmann til sanger som «Mamma mia» og «Money, money, money». Han har også skrevet salmetoner til tekster av Ylva Eggehorn.

365 Den botnlause kjelda er opna

Sunnmøringen Jan Ove Ulstein er teolog, forfattar, salmediktar og poet. Han har eit språk som er rikt på bilete, slik som i denne teksten om nådekjelda som renn.

366 Nøden står for våre dører

Salmen er laget av brødrene Sindre og Gisle Skeie, sønner av den betydelige salmedikteren Eyvind Skeie. Kristus kommer i skikkelse av nødstedte mennesker, men hvem åpner for ham?

LOVSANG, TAKK OG TILBEDING / LOVSONG, TAKK OG TILBEDING

367 Eg vil vår Herre prise

Ein salme frå 1500-talet som rettar blikket mot Jesus, slik det var vanleg på reformasjonstida. Omsetjaren, Kristoffer Juvkam Ørjavik, var prost i Valdres.

368 Ja, du er konge, Jesus Krist

Hallgrímur Pétursson er Islands mest kjende salmediktar. Han levde på 1600-talet. Den store Hallgrímskyrkja i Reykjavik er oppkalla etter han.

369 Å prektige himler og jorderiks hærer

Salmen er skrevet av en ukjent tysk forfatter på 1600-tallet og oversatt til dansk av Brorson. Lindemans melodi fra 1873 er komponert til denne teksten.

370 Májnnut Hærráv almmelasj

Lulesamisk oversettelse av en svensk salme fra slutten av 1600-tallet. Salmen er en oppfordring til å lovprise Gud med sang og mange instrumenter: fløyter, trommer og cymbal.

371 Om alle mine lemmer

Denne salmen er et kroneksempel på hvordan en ny melodi kan gi nytt liv til en gammel tekst. Petter Dass skrev teksten tidlig på 1700-tallet og Sigvald Tveit laget ny melodi 280 år seinere.

372 Når kristne kved til ære

William Cowper hadde tunge depresjonar og var på asyl i to år etter eit sjølvmondsforsøk. Han møtte presten John Newton, som oppmuntra han til å skrive salmar. Her er ein av dei.

373 Hvert et lys i livets natt

Melodien er skrevet av Jean-Baptiste Lully, hoffkomponist ved hoffet til «Solkongen», Ludvig XIV. Lully skrev ballettmusikk, og han og kongen danset ballett sammen på scenen.

374 Vi stemmer i en frydesang

Philipp Paul Bliss dro hjemmefra som 11-åring for å klare seg selv, ble utdannet lærer som 17-åring, underviste i musikk og komponerte. Siden ble han sangevangelist på heltid.

375 Å, at jeg kunne min Jesus prise

Den kjente presten Lars Oftedal var stortingsmann og grunnlegger av Stavanger Aftenblad. Salmen er hans frie gjendikting av en svensk sang. Melodien er en folketone.

376 Jag kan icke räkna dem alla

En av Lina Sandells mange sanger som har slått dype røtter i Norge. Hun synger om alle eksempler på Guds godhet hun har opplevd – mange flere enn hun kan telle.

377 Kven kan seia ut den gleda

Salmen er skreven året etter at Lars Oftedal stod fram i St. Petri kyrkje i Stavanger og fortalde at han hadde vore utru. Han slutta som prest, men heldt fram som forkynnar.

378 Da Jesus satte sjelen fri

En amerikansk vekkelsessang som ble oversatt og introdusert i Norge av Thomas Barratt, grunnleggeren av pinsebevegelsen her i landet.

379 Sjunga om min Jesus

Da denne finske sangen kom inn i boka «Nordisk Sång» på slutten av 1920-tallet, ble den utbredt i hele Norden, både på finsk og i svensk oversettelse. Brukt mye i studentlagsarbeidet.

380 Herre, du har reist meg opp

Dette er en takkesang for den som har vært syk, og er blitt frisk. Svein Ellingsen har skrevet teksten, og Trond Kverno står for musikken.

381 Takk at du tok mine byrder

Trygve Bjerkrheim skrev omkring 15 000 dikt og sanger, og han er representert i nær sagt alle kristne sang- og salmebøker i Norge. Han gav ut over 30 bøker.

382 Din trofaste kjærlighet kan aldri svikte

Dette lille verset har tekst fra Klagesangene i Det gamle testamentet: «Herrens barmhjertighet tar ikke slutt, den er ny hver morgen.»

383 Jeg vil gi deg, o Herre, min lovsang

Christer Hultgren arbeider med IT i næringslivet, men har samtidig i lang tid vært sang- og musikkleder i pinsekirken i Karlskrona. Han er opphavsmann til flere velkjente sanger.

384 Laudate omnes gentes

Den mest kjente av alle sangene fra Taizé-fellesskapet i Frankrike. «Syng lovsang, hele jorden» har sunget seg inn i menigheter i så godt som alle land i verden.

385 Bless the Lord, my soul

Komponisten Jacques Berthier blei i 1975 spurd om å lage nye songar for Taizé-fellesskapet. Det gjorde han fram til han døyde i 1994. Originaltekst må alltid stå saman med omsetjingane.

386 Confitemini Domino

Enda en av sangene fra Taizé. Hver sommer kommer det tusenvis av mennesker dit hver eneste uke for å være med i det daglige andaktslivet og synge i fellesskap.

387 Evige Gud, vi tilber deg

Denne sangen skrev Sigurd Lunde da han var biskop i Stavanger. Også den firstemmige satsen i salmeboka er hans egen. Lunde hadde i mange år et salmeprogram i NRK radio.

388 Som ein hjort lengtar etter vatn

Her er teksten skrevet over noen vers fra Salme 42 i Det gamle testamentet. Martin J. Nystrom er en amerikansk sangskaper, født i Seattle i 1956.

389 Lord, I lift your name on high

Det internasjonale kristne copyrightbyrået i USA (CCLI) oppgir at dette var den mest brukte sangen i evangeliske kirkesamfunn hvert år fra 1997 til 2003. Fortsatt er den på ti på topp.

390 Yakanaka Vhangeri

En sørafrikansk folkesang som priser Gud for hans ord. Sangstilen kalles «makwaya», som er en afrikanisering av «my choir», mitt kor. Sangstilen er med andre ord skapt i kormiljøene.

391 Som bonden tek eit fang av markas grøde

Tekst av den svenske lyrikaren Ylva Eggehorn, og musikk av den svenske organisten og komponisten Fredrik Sixten, som i 2013–2014 var organist i Nidarosdomen.

392 Blessing and honour, glory and power

Dette er en form for lovsang eller gospelkorsang som stilmessig er noe helt nytt i en hovedsalmebok for Den norske kirke. Sangen viser noe av den musikalske bredden i boka.

393 Cantai ao Senhor um cantico novo

En folkelig lovsang fra Brasil. Første vers står på portugisisk i salmeboka, og vers to til fem på norsk, i oversettelse av Sindre Eide. Sangen var også med i «Salmer 1997».

394 Open the eyes of my heart, Lord

Paul Baloche er en amerikansk musiker, lovsangsleder, og sangforfatter og komponist. Han kommer fra New Jersey, men arbeider nå i en menighet i Lindale, Texas.

395 Som toner i en evig sang

For første gang i historien er en tekst fra Qumranfunnet gjendiktet som salme i en kristen salmebok. Torleiv Elgvin har oversatt fra hebraisk og Sven Aasmundtveit har laget versene.

BOT OG OMVENDELSE / BOT OG OMVENDING

396 Midt i livet finnes vi

Denne salmen av Martin Luther kommer først i kapitlet om bot og omvendelse. Kapitlet har sanger som handler om å angre sine synder og vende om til Gud.

397 Nå bør ei synden mere

Thomas Kingo skriver om at den som er døpt, skal vende seg bort fra synden. At han ønsker å «korsfeste den gamle Adam», betyr at han ikke vil gjenta Adams ulydighet mot Guds bud.

398 I dag er nådens tid

Nå er det Brorsons tur til å fortelle at det gjelder å omvende seg i dag, og ikke utsette en slik avgjørelse til i morgen.

399 Å Jesus Krist, eg kjem til deg

Salmen er blitt til i metodistmiljøet. Den nynorske teksten er av sunnmøringen Bernt Støylen, som blei biskop i Agder. Her brukast ein annan melodi enn i «Metodistkirkens salmebok».

400 Jeg råde vil alle i ungdommens dager

En norsk vekkelsessang om ikke å utsette svaret når Gud kaller. Folketonen fra Innfjorden i Romsdal er bare én av mange folketoner som har vært brukt til teksten.

401 Gud er nådig, han vil ikke

Landstad har en positiv innfallsvinkel til bot og omvendelse. Han legger vekt på at Gud er nådig, og at han selv tar initiativ for at mennesker skal erfare det.

402 I det fjerne jeg skuer et underfullt syn

George Bennard har skrevet både tekst og melodi til sangen. En stor del av livet arbeidet han som forkynner i Frelsesarmeen i USA og Canada, særlig i Michigan og Wisconsin.

403 Jesus deg møter alvorleg og kjærleg

Anders Hovden var prest i Melhus i Sør-Trøndelag då han skreiv salmen. Han minnest eit spørsmål Jesus stilte til Peter, og svarar som disippelen: «Herre, du veit at eg har deg kjær.»

404 Slik som eg var

Sigvart Engeseth var frå Ørsta på Sunnmøre og var forstandar i Den evangelisk-lutherske frikyrkja. Han skreiv mange songar, men berre denne eine står i «Norsk salmebok 2013».

405 Siis nouse, Henkeni taivhaasseen

Ein av dei kvenske salmane i salmeboka. Tankane går opp til himmelen der bryllaupsdrakta og «livsens krone» ventar. Den som syng, spelar òg kantele, eit strengeinstrument frå Finland.

406 Han kommer, han er nær oss

En svensk sang av Olov Hartmann og Sven-Erik Bäck, som Sven Aasmundtveit har oversatt til norsk. Aasmundtveit hører hjemme i Den evangelisk-lutherske frikirke.

407 Gud græt der kjærleik vik

Ein salme om menneske som brukar vald, som krenkjer barn, som bryt tillit, som gjer at «kvinner går forslått i frykt». Shirley Erena Murray frå New Zealand skriv dagsaktuelt.

HENGIVELSE OG ETTERFØLGELSE / TRUSKAP OG ETTERFØLGING

408 Lov Kristi velgjerd, evig stor

Norsk salme på latin frå 1100-talet, skriven til «Seljumannsmesse», til minne om Sunniva og dei som følgde henne til Selje. Bernt Støylen, som vaks opp i nærleiken, har omsett salmen.

409 I dine hender Fader blid

En salme med røtter tilbake til 1500-tallet, med norsk tekst av Magnus Brostrup Landstad. Salmen fikk et helt nytt liv da Trond Kverno skrev ny musikk til teksten i 1975.

410 Far verden, far vel

Thomas Kingos litterære mesterverk. Opprinnelig 15 vers der de sju første og sju siste tegner parallelle bilder av jorda og himmelen. Mye av strukturen gikk tapt da salmen ble forkortet.

411 Jesus styr du mine tanker

Et lite vers fra omkring år 1700, som har vært folkeeie i mange generasjoner. Bønnen har vært bedt og sunget i hjemmet, på skolen og i kirken.

412 Halleluja, jeg har min Jesus funnet

Hardenack Zinck laget en koralbok i 1801. Han gjennomførte opplysningstidas musikalske ideal med jevne fjerdedelsnoter. Alle rytmiske koraler fikk en «verdig form» uten synkoper.

413 Din o Jesus, din å være

Melodien til denne sangen brukes av Mozart i «Eine kleine Freimaurer-Kantate». Den er ikke bare brukt som salmemelodi, men er også Østerrikes nasjonalsang.

414 Så ta da mine hender

Julie von Hausmann skrev teksten på 1860-tallet. Hun var en tysk-latvisk lærer og forfatter, født i Riga. Det sies at hun skrev salmer om nettene når migrene gjorde at hun ikke fikk sove.

415 Alltid freidig når du går

«Alltid freidig» er fra Rickardts diktsyklus «Tornerose». En ridder, selve helten, synger denne sangen idet han tar seg inn til den sovende skjønnheten ved hjelp av en hellig harpe.

416 Du Far og Herre, du som rår

Melodien er henta frå oratoriet «Judith» av den engelske komponisten C.H.H. Parry. Det er melodien som gjer at den siste strofa i kvart vers blir repetert.

417 Mer hellighet gi meg

Christian Cappelen fra Drammen var en betydningsfull komponist og kirkemusiker på slutten av 1800-tallet. Melodien er fra en kantate til Diakonissehjemmets 25-årsjubileum i 1894.

418 Jesus, du er den himmelveg

Igjen er opphavsmennene Elias Blix og Ludvig M. Lindeman. Salmen er mykje brukt som konfirmasjonssalme. Fire vers har fleirtalsforma «vi», mens siste vers skiftar til «eg».

419 Med Jesus vil eg fara

Ein av dei mange folkekjære Blix-salmane. Her syng han om glæda ved å vere følgjesveinen til Jesus, han som er «ljøs på ferdi», den kostbare skatten, den fagre lilja og kjelda til vekst.

420 Herre Jesus, lat meg læra

Her kjem tredje Blix-salme på rad. Det å leve livet saman med Jesus er eit gjennomgangstema i mange av salmane hans. Johann Crügers melodi frå 1600-talet er lånt frå ein annan salme.

421 Alt for Jesu fot jeg legger

På gravsteinen til den amerikanske komponisten Winfield Scott Weedon står den engelske tittelen på denne sangen: «I surrender all.»

422 Jesus det eneste

Verken forfatter eller komponist har andre salmer i salmeboka enn denne. Ole Theodor Moe var prest. Caroline Volla Sørliie var kordirigent i Domkirken og Trefoldighetskirken i Oslo.

423 Å, var eg meir deg Jesus lik

Matias Orheims song er blitt karakterisert som «eit stort hjartesukk». Det største ønsket songaren har, er å vere meir lik Jesus i all si ferd.

424 Eg har ei teneste stor for Gud

Kristen tru i kvardagen, er tema i denne songen. Matias Orheim seier at «heimen er mi kyrkje» og «arbeidstrøya er presteskrud».

425 Med Jesus fram i de bästa åren

Hvert vers i denne svenske salmen begynner med ordene «Med Jesus fram». Så beskriver versene ulike livssituasjoner hvor Jesus er følgesvenn.

426 O salighet, o gåtfullhet

Sven Lidman var en kjent svensk forfatter som skrev dikt, skuespill og romaner. I 1917, da han var 34 år, opplevde han en kristen omvendelse. Denne salmen skrev han året etter.

427 Når veien føles tung og trang

En tradisjonell finsk salme. Verken forfatter, komponist eller norsk oversetter er kjent. Det er ikke noe stort diktverk, men mange er glad i den enkle sangen, spesielt lengst nord i landet.

428 Just a closer walk with Thee

En amerikansk gospelsang som er blitt kjent over hele verden, ikke minst på grunn av innspillinger med Elvis Presley og Mahalia Jackson.

429 Frå sola stig og strålar

Ola Rudvin var ein lærar frå Hemsedal som har skrivne «Indremisjonsselskapets historie». Denne songen skreiv han til konfirmasjonen til sonen, rett etter frigjeringa i mai 1945.

430 Alltid hos deg, min Gud, du gode, store

Biskop Johannes Smemo skrev salmer. Han var leder av salmeboknemnda som ble oppnevnt i 1961, og kom med utkast til ny salmebok for Den norske kirke i 1968. Den ble aldri utgitt.

431 La oss vandre i lyset

En sang som dukket opp på 1970-tallet og fort ble tatt i bruk i ulike kristne miljøer. Hvem som laget den, har det ikke vært mulig å oppspore. Kanskje ble den til i Oase-bevegelsen.

432 Vi syng med takk og glede

Her har Arve Brunvoll og Svein Ellingsen samarbeidd om teksten. Dei har hatt ein salme frå 1500-talet som utgangspunkt for arbeidet sitt.

433 Da Herren kom til denne jord

En salme fra Iona. Den engelske folketonen har fått tekst av John Bell og Graham Maule. Hans-Olav Mørk har oversatt sangen om Jesus som ber mennesker om å følge seg.

434 Det er navnet ditt jeg roper

Også denne sangen er fra Iona, nå med en folketone fra Skottland. Temaet likner mye på forrige sang, men her blir utfordringen til å følge Jesus enda mer direkte formidlet.

435 I Guds rike gjelder ikke

Jesus sa ofte underlige ting, som at den minste er den største, og at en må bli som barn igjen for å komme inn i Guds rike. Sangen ble skrevet til en familieandakt i NRK radio i 1988.

436 Jesus Krist, forklar meg hva du mente

Odd Johan Overøye er komponist og arrangør, bosatt i Trondheim. Han og Eyvind Skeie har skrevet tre musikalere om tre norske helgener. Denne er fra musikkspillet om Olav den hellige.

437 Her er jeg, Herre, med min Ånd for dine øyne

Sangen speiler perspektivet til KFUK/KFUM: ånd, sjel og kropp. Første vers handler om ånd og fantasi, andre vers om sjel og tillit, tredje vers om kropp, lek og arbeid.

438 Eg kjem med tome hender

Heidi Strand Harboe jobbar som lærar på Bryne skule og som lærar i skapande skriving i Time kulturskule. Ho har skrive skodespel, songar og salmar, mellom anna denne.

439 Aejlies gåatan bætebe laavloen

En sørsamisk salme om gudstjenesten. Teksten er av den sørsamiske kulturformidleren og forfatteren Anne-Grethe Leine Bientie, musikken av Karin Eline Hartviksen, organist i Snåsa.

TRO OG TVIL / TRU OG TVIL

440 Kom, kom og hør et gledens ord

Dette er Bodvar Schjelderups frie gjendiktning av «Amazing Grace». Schjelderup er arkitekt og har vært opptatt av historiske byggverk som pyramidene i Egypt og Stonehenge i England.

441 Eg veit ein hage full av fred

Tekstforfatteren Emil Liedgren var med i komiteane som laga nye salmebøker i Sverige både i 1916 og 1935. Han har skrive fleire bøker om dei svenske salmane.

442 Be for oss, Herre, i vår nød

Ronald Fangen var den første norske forfatter som ble arrestert under krigen for å ha kritisert nazismen. Denne salmen skrev han da han satt fengslet i 1941.

443 Alltid ventar eg å finna

Ein av dei viktigaste norske lyrikarane i etterkrigstida har vore Olav H. Hauge. Teksten er frå debutsamlinga «Glør i oska», 1946. Melodien kom til under arbeidet med den nye salmeboka.

444 Å Herre Krist, når tvilen siver

En salme for den som kjenner at tvilen tar tak. Den er skrevet i 1966 av Erling Tobiassen, domprost i Tønsberg, etter at han ble pensjonist.

445 Trua ser dei kvite marker

Biskop Johannes Smemo introduserte mange salmar frå andre land i Noreg, særleg gjennom bøkene «Salmer fra søsterkirker» i 1964 og «Gamle salmer og nye» i 1965 – der denne stod.

446 Eg skulle gjerne vilja tru

Ei bøn for den som ønskjer å tru, men ikkje vågar å gje seg ut på vegen. Tore Littmarck var ein svensk prest, forfattar og salmediktar, som òg var generalsekretær i KFUM i Sverige.

447 Jeg kan ikke bruke de dristigste ord

Ragnar Leivestad var professor i Det nye testamentet ved Universitetet i Oslo. I et intervju i Aftenposten i 1992 fortalte han at han hadde forlatt den kristne tro, og var blitt agnostiker.

448 Midt i alt det meningsløse

Svein Ellingsen har skrevet mange salmer som går rett inn i livets vanskeligste situasjoner. Denne salmen handler om møtet med det meningsløse, om alle hvorfor som ikke får svar.

449 Som et barn ble du båret til meg

Det å ha høye ambisjoner for sitt forhold til Gud, kan vise seg å slå dårlig ut. Bjørn Eidsvåg tematiserer det i denne sangen, og innser at initiativet ligger hos Gud, ikke hos ham.

450 Når natten fyller dine rom

Liv Nordhaug har ti salmer i salmeboka, Svein Møller har sju melodier. Denne salmen var med i «Salmer 1997», og er videreført i «Norsk salmebok 2013».

451 Ingen jubel regnet fra himmelen

Erik Hillestad har ledet Kirkelig kulturverksted helt fra starten i 1974, og er en av landets mest kjente musikkprodusenter. Denne teksten har han skrevet til en irsk melodi.

452 Du som styre straum og vind

Lyrikaren Helge Stangnes skriv på tilnærma Senja-dialekt. Dikta hans har røter i kystkulturen. Komponisten Ivar Jarle Eliassen har vore mykje involvert i arbeidet med salmeboka.

STILLHET OG ETTERTANKE / STILLE OG ETTERTANKE

453 Gaaltije mij galka

En engelsk salme fra 1700-tallet om Guds kjærlighets kilde. Via svensk ble den oversatt til sørsamisk av Gustav Hasselbrink – prest og språkforsker som laget en stor sørsamisk ordbok.

454 Herre, gjør det stille i mitt indre

En bønn om å få fred i sjel og sinn. Forfatteren er ukjent og komponisten er et ubeskrevet navn i alle oppslagsverk. Men sangen lever på tross av det uvisse opphavet.

455 Fall til ro og kjenn at jeg er Herre

Den amerikanske sangen fra tidlig på 1970-tallet er blitt mye sunget i Norge etter at Gregers Lundh oversatte den. Omkvedet bygger på et vers i Salme 46 i Det gamle testamentet.

456 Det er godt å være stille

De bibelske salmene står på 900-numrene i salmeboka. Men Egil Hovlands musikk til disse avsnittene fra Klagesangene er så mye brukt at de er plassert blant de «vanlige» salmene.

457 Einast i von til Gud er mitt hjarta stille

Desse versa frå Salme 62 i Det gamle testamentet har fått same status som den førre salmen: ein plass blant dei «vanlege» salmane. Også her er det Egil Hovland som har skapt musikken.

458 I Guds stillhet får jeg være

Øystein Thelle har oversatt sju salmer i salmeboka og skrevet én selv. Denne salmen er opprinnelig svensk, skrevet av Jonas Jonson, som var biskop i Strängnäs stift fram til 2005.

459 Gud er din hvile

Et lite vers fra Iona som kan gjentas mange ganger. John Bell har skrevet både tekst og melodi. Oversetteren, Jens Terje Christoffersen, underviser på Menighetsfakultetet.

460 Bortom tid og rom og tanke

Ein salme om dei små pustehola i kvardagen. Noregs Kristelege Studentforbund skipa ein salmekonkurranse i 1999 der denne salmen vann.

TRENGSEL OG TRØST / TRENGSEL OG TRØYST

461 Tårnhøye bølger går langt ifra havn

Sjøreisemotivet går igjen i mange salmer, ofte med storm og høy sjø. Det er inspirert av fortellingen om Jesus som stillet stormen på Gennesaretsjøen, så disiplene kom trygt i land.

462 Eg ropar høgt or djupet

Clément Marot var ein fransk diktar på reformasjonstida. Han var først hoffdiktar i Paris. Seinare gjendikta han femti av Davids salmar på fransk. Dette er Salme 130 i hans versjon.

463 Til kven skal eg gå med mi sorg og mi sut

Salmen er skriven av den danske presten Hans Christensen Sthen på slutten av 1500-talet. Heile teksten er bygd opp som ei folkevise med innstev og etterstev.

464 Velt alle dine veier

Paul Gerhardt har skrevet en akrostikonsalme. Første ord i hvert vers danner til sammen Salme 37,5: «Velt på Herren din vei og håp på ham; han skal det gjøre.»

465 Aldri er jeg uten våde

Thomas Kingo har bygd opp salmen ved hjelp av motsetninger. På den ene siden opplever han seg som en dømt synder, på den andre siden som en frigjort person.

466 Sorgen og gleden de vandrer til hope

Den mest kjente av Kingos salmer om motsetningene i livet. Sorg og glede veksler for alle. Og det er ikke lett å se utenpå folk hva de bærer av følelser inni seg.

467 Hjelp meg, o kjæreste Jesus, å vinne

I originalformen var salmen bygd opp som en dialog mellom Jesus og sjelen. I den norske oversettelsen, som er sterkt forkortet, er dialogen gått tapt.

468 Hos Gud er evig glede

Johan Nordahl Brun var ikke fornøyd med den nye salmeboka fra 1778. Derfor skrev han 65 salmer som skulle supplere boka. De ble utgitt i 1786. Brun skrev ikke andre salmer enn disse.

469 Som hjorten så klagende skriker

Denne teksten er Grundtvigs gjendikning av Salme 42 og 43 i Det gamle testamentet. Der sammenliknes en lengtende sjel med en hjort som lengter etter vann.

470 Nobody knows the trouble I've seen

Tidligere salmebøker for Den norske kirke har ikke hatt med afro-amerikanske spirituals. Nå har sju slike sanger fått plass i salmeboka.

471 Nærmere deg, min Gud

En engelsk salme, skrevet i 1840. Den henter motiver fra fortellingen om Jakob i 1. Mosebok. Han brukte en stein som hodepute, drømte om en himmelstige og bygde deretter et alter der.

472 På nåden i Guds hjerte

En sang av den svenske vekkelsespredikanten Carl Olof Rosenius. Sangen ble skrevet i 1844, men kom ikke inn i kirkesangen i Norge før med «Salmer 1997».

473 I Jesu navn med stemnar fram

Otto Winter-Hjelm var ei drivkraft innan norsk musikk. I 1866 starta han eit musikkakademi saman med Edvard Grieg. I 47 år var han organist i Trefoldighetskirken i Christiania.

474 Ein båt i stormen duva

Melodien til denne Blix-salmen er komponert av Ivar Jarle Eliassen frå Sørreisa i Troms. Han arbeider no som kyrkjemusikalsk rådgjevar i Nord-Hålogaland bispedømme.

475 Kvar skal eg vel av

Først i salmen stiller Bernt Støylen spørsmål om kvar han skal gå når trengslene hopar seg opp og han ikkje finn fred nokon stad. Mot slutten kjem svaret: Då går han til Frelsaren.

476 Styr du min vandring, frelser så kjær

Wilhelmi Malmivaara var en finsk prest og en ledende person blant pietistene. Han reviderte de finske pietistenes sangbok. Salmen står både på kvensk og norsk i salmeboka.

477 Når stride stormar mot deg jagar

Forfattern Alfred Hauge skreiv teksten då han var omkring 25 år gamal. Han trekk den konklusjonen at sjølv om ein møter motgang og stormar, er det som Herren gjer, alltid godt.

478 Vær sterk min sjel, i denne tid

Svein Ellingsens tekst oppfordrer til å holde ut selv om byrdene er tunge. Gud er skjult til stede, og en dag får en se lyset fra «Guds løfterike fremtid».

479 Fordi han kom og var som morgenrøden

En håpstango oversatt av Estrid Hessellund. Tango uttrykker livsvilje og lidenskap, så en bør ikke sitte stille mens en synger. Tekstforfatteren er fra Argentina, komponisten fra Uruguay.

480 Hvem skal vi gå til, Herre

Da mange gikk bort fra Jesus, spurte han disiplene om de også ville gå sin vei. Peter svarte: «Herre, hvem skal vi gå til?» Det er utgangspunktet for teksten til Britt G. Hallqvist.

481 Høyr meg min Gud i desse vonde dagar

Den irske folketonen «Londonderry Air» er nytta som melodi til fleire tekstar, både salmar og allmenne songar. Engelskmannen Colin Fergusons tekst er nokså ny, omsett av Bjørn Øyan.

TRYGGHET OG GLEDE / TRYGGLEIK OG GLEDE

482 Deg å få skode er sæla å nå

Ein irsk song frå 700-talet som munkar frå den grønne øya kan ha sunge da dei kom til Vestlandet på 900-talet – kanskje den første kristne songen som blei sungen her i landet?

483 Nada te turbe

En sang fra Taizé med spansk tekst, formulert av Teresa av Ávila. I 1560 begynte hun å få visjoner om å tale på Guds vegne. Noen mente visjonene var falske, mens andre støttet henne.

484 Jesus, som iblant oss står

En kort bønnesalme som henvender seg til Jesus. Den gir assosiasjoner til at disiplene etter korsfestelsen oppholdt seg bak stengte dører. Da kom Jesus og stod midt iblant dem.

485 Jesus, Jesus, ham alene

Den unge grevinnen Ludämilia Elisabeth ønsket ikke å ha noen annen brudgom enn Jesus. All hennes lengsel rettet seg mot ham. Hun skrev salmen da hun var 28 år, og døde da hun var 32.

486 Gud skal allting laga

Salmen blei trykt i Tyskland i 1701, men har gått ut av bruk der. No blir han berre brukt i Danmark og Noreg, sikkert fordi Brorson omsette han. Sidan omsette Støylen han til nynorsk.

487 Høgt frå den himmelske klåre

Melodien er komponert av Theodora Cormontan frå Beitstad i Nord-Trøndelag. I 1879 starta ho eit musikkforlag i Arendal, før ho emigrerte til USA og arbeidde som musikk lærar i Iowa.

488 Ingen er så trygg i fare

En av Lina Sandells mest kjente og kjære sanger. Ikke minst har foreldre sunget den til barna sine på sengekanten i langt over hundre år.

489 Blott en dag, ett ögonblick i sänder

Lina Sandell skrev ofte om trygghet og tillit. Denne sangen er full av tillit til at Gud «är mig alla dagar nära». Den kjente svenske sangevangelisten Oscar Ahnfelt har laget melodien.

490 Salige visshet: Jesus er min

Fanny Crosby ble blind da hun var seks år gammel. Likevel ble hun en av USAs mest kjente sangforfattere og mest kjente kvinner. Hun skrev mer enn 8000 sanger før hun døde i 1915.

491 Jeesuksen veljet ja sisaret

Denne kvenske sangen kommer opprinnelig fra Finland. Melodien er fra Manndalen i Troms. Den forteller om Jesus som vandret korsets vei og led døden for sine kjære brødre og søstre.

492 Ein fin liten blome

Bjørn Eidsvåg skreiv denne melodien då han berre var 15 år gamal. Teksten kjem frå Sverige og Anders Hovden har omsett han til norsk.

493 Eg lyfter mitt auga, min Frelsar, til deg

Nils Lavik har skrive songen. Han var gardbrukar og emissær. I 1934 blei han vald til Stortinget som den første representanten for Kristeleg Folkeparti. Han sat på tinget i 19 år.

494 Jeg er i Herrens hender

Erling Tobiassen skrev sangen etter at svigerfaren på dødsleiet hadde sagt: «Jeg er i Herrens hender.» Sigurd Lundes melodi kom seinere. Nå har tekst og melodi vært ett i mer enn 60 år.

495 Alle har hast, ingen har tid

Egil Hovland laget musikk til en lang rekke av tekstene til Britt G. Hallqvist. Flere av dem var enkle, barnevennlige sanger – som denne.

496 Ver ikkje redd! Du har ein Frelsar

Melodiane til Gunstein Draugedalen blei først kjende gjennom hans egne plateinnspelningar. Fleire av songane blei fort brukte til allsong. Denne har tekst av Trygve Bjerkrheim.

497 Herre, til deg får jeg komme

Christer Hultgren begynte å skrive sanger alt som 20-åring. De siste årene har han arbeidet i IT-bransjen, men ved siden av er han sang- og musikkleder i pinsemenigheten i Karlskrona.

498 Du omgir meg på alle sider

Teksten er skriven ut frå eit vers i Salme 139 i Det gamle testamentet. Melodien på verset er laga av ein komponist, mens ein annan har skriva melodien til omkvedet. Slikt er uvanleg.

499 Så kort var den fröjd som i världen jag fann

Eva Norberg skrev denne teksten etter en skilsmisse. Den kortvarige gleden refererer seg til ekteskapet som er slutt. Trøsten kommer til henne fra Gud.

500 Nåden er ditt kvardagskår

Ein salme om nåden. Tekst av Johannes Møllehave, dansk prest med ein stor forfattarskap. Komponisten, Martin Elmquist, er òg dansk – og fast dirigent for Luxembourg Philharmonia.

501 In the Lord I'll be ever thankful

Sangene fra Taizé er ment for flerstemmig sang. Jacques Berthier har skrevet satsene slik at de som kan litt noter, lett kan finne sin stemme. Alle Taizé-sanger har sats i salmeboka.

502 Gud, min kjære Far jeg tror

I 1994 skrev tre finner en barnemesse som de kalte «Mukulamesse». Året etter oversatte Vidar Kristensen hele messen til norsk. Denne sangen er trosbekjennelsen i barnemessen.

503 Til Gud tar jeg min tilflukt

En salme som uttrykker trygghet ved å høre hjemme blant dem som Jesus elsker. Odd Johan Overøyve har laget melodien til Eyvind Skeies tekst.

504 Vi er barn av lys og skygge

Tore Thomassen har skrevet sangen til «Tro og Lys», en kristen bevegelse som arbeider for at utviklingshemmede i alle aldre – og deres familier – skal finne sin plass i samfunn og kirke.

JESU GJENKOMST OG DOMMEN / JESU ATTERKOME OG DOMMEN

505 Vreidedagen, han skal renna

Ein av dei mest kjende salmane frå mellomalderen, «Dies irae, dies illa». Den fortel om dagen då rekneskapen for livet skal gjerast opp. Melodien går òg tilbake til 1200-talet.

506 Sions vekter hever røsten

Philipp Nicolai skrev to svært kjente salmer i 1599. Melodiene omtales ofte som koralenes konge og dronning. Bach laget seinere kantater over begge, denne brukte han i kantate 140.

507 Å, hvor salig det skal blive

Svening Johansson var en svensk lekpredikant som også skrev salmer. Han satt i styret for Misjonsforbundet i Sverige. Fra 1884 var han forstander i Jönköpings bymisjonsforening.

508 I den stille klare morgen

Sangen er skrevet av amerikaneren James Milton Black. Noen mener at den norske teksten til frelsesoffiseren Tandberg er så selvstendig at han burde stå som forfatter og ikke oversetter.

509 Å tenk når eingong alle fram skal stemna

Matias Orheims tekst er skrevet kring forteljinga om dei ti brudejentene som tok oljelampene sine og gjekk ut for å møte brudgomen. Somme av dei var godt førebudde, andre ikkje.

510 Herre, når din time kommer

Guds rike er skjult i verden nå, men skal åpenbares når Guds time kommer. Det er tema i denne salmen av Svein Ellingsen og Harald Gullichsen.

511 En dag skal Herrens skaperdrømmer møte

Eyvind Skeies salme om dommens dag har to melodier i salmeboka – én av Trond Kverno og én av Egil Hovland.

DEL IV: DEN HELLIGE ÅND OG KIRKEN / DEN HEILGE ANDE OG KYRKJA

DEN HELLIGE ÅND / DEN HEILAGE ANDE

512 Kom, Hellig Ånd med skapermakt

Salmen ble skrevet på latin på 800-tallet og gjendiktet på tysk av Martin Luther. Den norske oversettelsen er av Landstad. Melodien kan spores tilbake til 1000-tallet.

513 No bed vi Heilag-Anden god

Også denne salmen er i hovudsak skapt av Luther. Landstad står for bokmålsteksten. Nynorskteksten er ikkje gamal – forma av Arve Brunvoll i 1978.

514 O Hellig Ånd, kom til oss ned

Michael Schirmer var prest og skolemann, født i Leipzig. Han hadde usedvanlige evner og kom inn på universitetet som 13-åring. Salmen skrev han i 1640 – under trettiårskrigen.

515 Ånd over ånder, kom ned fra det høye

En salme fra boka «Evangeliske sange», som Johan Nordahl Brun gav ut i 1786. Fire av salmene fra denne boka er fortsatt med i «Norsk salmebok 2013».

516 Kom, Heilag Ande, himmeltrøyst

Tonen til denne Blix-teksten er skrevet av Jakob Sletten – ein prest som mellom anna hadde som oppgåve å halde gudsteneste på nynorsk i slottskapellet. Han skreiv mange melodiar.

517 Vinden ser vi ikke

Et av bildene som brukes om Den hellige ånd i Bibelen, er vinden. Jesus brukte bildet i sin nattlige samtale med Nikodemus. «Vinden blåser dit den vil,» sa han.

518 Grip du meg, Heilage Ande

Pia Perkiö er ein finsk forfattar og journalist som har skrive fleire salmar. Omsetjaren, Jan Ove Ulstein, er ein teolog, poet og salmediktar som lenge har arbeidd ved Høgskulen i Volda.

519 Wa, wa, wa, Emimimo

En folkesang på yoruba-språket fra Nigeria. Det er en enkel bønn om at Den hellige ånd må komme med sin kraft. Sangen synges nå over hele verden, helst tostemmig.

520 Gå gjennom byens lange rette gater

Holger Lissner er en de betydeligste salmedikterne i Danmark i dag. Her skriver han om Den hellige ånds gjerninger i et travelt bymiljø. Salmen har et tydelig diakonalt perspektiv.

521 Som vinden stryker mine kinn

Den hellige ånds frukter er glede, godhet, kjærlighet og trofasthet, slår denne salmen fast. Den er skrevet av Anne-Ruth Jangaard, med melodi av salmejazzpresten Øystein Wang.

KIRKEN OG DET KRISTNE FELLESSKAPET / KYRKJA OG DET KRISTNE FELLESSKAPET

522 Mektigste Kriste, menighetens Herre

Johann Crügers navn dukker stadig opp i salmeboka. Han var en betydelig tysk salmekomponist på 1600-tallet og samarbeidet blant annet med salmedikteren Paul Gerhardt.

523 Gud er her til stede

En salme som egner seg som åpningssalme på gudstjenesten. Komponisten, Per Steenberg, gav ut en uautorisert koralbok i 1947, som et fornyende alternativ til den offisielle koralboka.

524 Kom la oss kjærlig vandre

Gerhard Tersteegen var en reformert tysk salmedikter som var inspirert av pietismen. Han utgav en salmesamling i 1729 som han kalte «Den åndelige blomsterhagen».

525 O Fader, la ditt ord, din Ånd

En salme hvor Brorson sukker over at det står dårlig til i menigheten. Han ber Gud om «samme lys og kraft som fedrene har hatt.»

526 Velsigna band som bind

Her er opphavspersonane bundne saman over landegrensar. Forfattaren er engelsk, songen er omsett til norsk via islandsk. Melodien kjem frå Sveits og er omarbeidd av ein amerikanar.

527 Kristne, la oss søke sammen

Skrevet av grev Nicolaus von Zinzendorf, som grunnla Brødremenigheten i Tyskland i 1727. Denne bevegelsen fikk stor betydning for interessen for misjon, også i Norge.

528 Lovsyng Herren, han er nær

En av kjernesalmene her i landet, skrevet av Bernhard Severin Ingemann, mannen som også står bak «Glade jul» og «Deilig er jorden».

529 Vidunderligst av alt på jord

Grundtvig har 28 salmer og fire oversettelser i salmeboka. I denne salmen peker han på «et guddomsord» som nøkkelen til å forstå Jesu Kristi rike.

530 Kirken den er et gammelt hus

Dette Grundtvigs klassiske salme om kirken som består selv om «tårnene faller». Tårnene er ikke kirketårn, men tvert imot står de for borger og slott, altså de verdslige maktbastionene.

531 Én Gud og alles Fader

Salmen er bygd over noen vers i Efeserbrevet: «Sett alt inn på å bevare Åndens enhet ... én Herre, én tro, én dåp, én Gud og alles Far.»

532 Guds kirkes grunnvoll ene

Skrevet over trosbekjennelsens formulering «en hellig, allmenn kirke, de helliges samfunn.» Samuel Stone skrev tolv salmer over Den apostoliske trosbekjennelsen, dette er den niende.

533 Heilag er kyrkja her

Terje Kvam har skrive melodien til denne Blix-salmen. Som domorganist har han hatt ei sentral rolle i oppbygginga av den kyrkjemusikalske verksemda i Oslo Domkyrkje.

534 I Krist er ikkje aust og vest

Engelskmannen William Dunkerly skreiv salmen under psevdonymet John Oxenham – helten i ein roman av Charles Kingsley. Han skreiv salmen til ei misjonsutstilling i London i 1908.

535 Herre du strenge, Herre du milde

Versa er frå diktet «Pan og munkane» i debutsamlinga til Halldis Moren Vesaas frå 1929. Med Trond Kvernos melodi kom salmen inn i den katolske salmeboka «Lov Herren» i 2000.

536 Guds menighet er jordens største under

I 1942, da Ronald Fangen var sluppet ut av tysk fangenskap, skrev han tekst til en kantate til 100-årsjubileet til Det Norske Misjonsselskap. Salmen er fra denne kantaten.

537 Flammene er mange, lyset er eitt

Ein salme om einskapen mellom dei kristne i verda – trass i alt som skil dei. Den svenske salmediktaren Anders Frostenson har skrive salmen, og Trygve Bjerkrheim har omsett han.

538 Vi kommer til din kirke, Gud

På bakgrunn av to salmer av den danske biskopen Johannes Johansen har Sindre Eide skrevet denne salmen om gudstjenesten. Teksten er koplet med en lys og glad tone av Sigvald Tveit.

539 Dine løfter er mange, din trofasthet stor

Før Sigurd Lunde ble biskop i Stavanger, ledet han i mange år NRK-programmet «Salmer og sanger vi er glad i». Denne salmen om Den hellige ånd, skrev han mens han var biskop.

540 Du som favner alle slekter

Harald Gullichsen har vært en betydelig salmekomponist i flere tiår. Melodiene hans varierer fra ganske enkle til litt mer krevende. For mange krever nok denne litt øvelse før den sitter.

541 Det fins et hellig kall til å forandre

Salmen ble til på et seminar i Brasil i 1983, der seks personer laget både tekst og melodi sammen. Biskop Erling Pettersen, tidligere misjonær i Brasil, ivret for å få en norsk versjon.

542 Guds hus er eit under

Ein salme som tidlegare biskop Per Lønning har skrive originalt på nynorsk. Guds hus er ein plass for alle folk og nasjonar, ja, ein himmel på jord, seier han.

543 Vi kommer til deg i bønn, du vår Far

Gisle Børge Styve er blant annet kjent som en av de to pianistene i NRK-programmet «Beat for beat». Her er han som salmekomponist. Teksten er av Åshild og Eirik Kaasa.

544 I en kirke midt i byen

Salmen er laget for Kirkens Bymisjons arbeid i Vår Frue kirke i Trondheim. Dag Aakre er leder for arbeidet. Gunhild Roald er komponist og arrangør.

SØNDAG OG KIRKEGANG / SØNDAG OG KYRKJEGANG

545 Deg prisar vi, Herre, på veg mot din herlegdoms dag

Salmen er frå den greske Sankt Jakobs-liturgien frå omkring år 300. Den blei omforma til metriske vers av engelskmannen C.W. Humphreys i 1906. Arve Brunvoll er omsetjar.

546 Å Herre Krist, deg til oss vend

Wilhelm II var hertug av Sachsen-Weimar. Da Weimar blei plyndra av keisarlege troppar, søkte han tilflukt hos svenskekongen Gustav Adolf. Han skreiv denne salmen i 1648.

547 Syng for Herren, hele verden

Også dette er en salme fra 1600-tallet, skrevet over Salme 100 i Det gamle testamentet. Johannes Smemo oversatte den og tok den med i «Salmer fra søsterkirker» i 1964.

548 Jesus, Frelser, vi er her

I mange generasjoner har denne salmen vært brukt som åpningsalme eller salme før prekenen ved norske gudstjenester. Den har vært med i alle autoriserte kirkesalmebøker fra 1700-tallet.

549 Herre Gud, hvor er din bolig

Johan Olof Wallin var hovedmannen bak den svenske salmeboka som ble utgitt i 1819. Han ble utnevnt til erkebiskop i 1937. Han var også en stor salmedikter.

550 Dette er dagen som Herren har gjort

Grundtvigs salme har søndagen som tema. Jesus stod opp av graven på en søndag, derfor feirer kirken gudstjeneste denne dagen.

551 Fred til bot for bittert savn

Her synger Grundtvig om «fred» som et grunnleggende ord i kristendommen. Fredens evangelium lyder både ved dåp og i begravelse.

552 Her er Guds hus og himlens port

Landstad sammenlikner kirkerommet med stedet der patriarken Jakob drømte om himmelstigen. Han mener at dåpen og nattverden skaper en forbindelse til himmelen.

553 Det er så godt å vitja

Då salmeboka var under arbeid, starta nokon ein aksjon for at denne Blix-salmen ikkje måtte falle ut av boka. Både salmen og kyrkjebygget skapar djupe kjensler hos mange.

554 Høyr kor kyrkjeklokka lokkar

I generasjonar har kyrkjeklokkene kalla folk til gudsteneste på søndagen. Då Anders Hovden skreiv salmen for drøyt 100 år sidan, var det vanlegare at folk flest følgde kallet frå klokkene.

555 Gud, riv oss ut av tidens jag

For mange er dagene travle og livet går i et evig jag. En kan trenge hjelp til å rives løs og gå inn i et stille rom, der det er kraft å hente. For Svein Ellingsen er gudstjenesten et slikt sted.

556 Opna deg, hjarte! Opna alle dører

Også forfattern Alfred Hauge har skrive ein salme som handlar om søndagen og gudstenesta. På helgedagen går vegen til Guds hus.

557 Du kalte oss til kirken

Liv Nordhaug har laget en fri gjendikting av en tysk salme. Den er laget slik at hver linje synges av én eller flere forsangere, og blir gjentatt av menigheten.

558 Kom, la oss samles ved Guds bord

En mye brukt barnesalme til åpning av gudstjenesten. Teksten er av Arne Sæther, som lenge var Kirkedepartementets rådgiver i kirkebygg-saker. Holm W. Holmsen står for musikken.

559 Gud, send ditt ljøs, di sanning ut

Arve Brunvoll har hatt nokre vers frå Salme 43 i Det gamle testamentet som utgangspunkt for teksten. Salmen handlar om å gå til Guds bustad og love han med fagnadsrøyst.

560 Her er vi Herre, vi kommer til deg

I 1968 ble ungdomskoret Crossing startet i Asker. Arkitekten Arne Sæther var en av stifterne, og Holm W. Holmsen var korets pianist og komponist. Denne salmen har de laget sammen.

561 Midt i vår verden, her hvor vi bor

Som arkitekt har Arne Sæther tegnet tre kirker, og han har skrevet flere bøker om kirkebygg. Da er det ikke unaturlig at han er opptatt av kirkebygget i denne salmeteksten.

562 Så pynter vi vårt hus til fest

En sang for søndag morgen – enten den synges i hjemmet eller i kirkehuset. Søndagen er en dag for levende lys og sang. Kristin Solli Schøien har laget både tekst og melodi.

563 Når Jord og himmel møtes her

Det er mange salmer som handler om det som skjer i gudstjenesten. Gerd Grønvold Saue har skrevet denne, som har fått en av de enkle, lett sangbare melodiene til Harald Gullichsen.

564 Som barn i ditt hus

En gospelsang med norsk tekst er en sjelden godbit. Denne salmen av Hans-Olav Mørk og Tore W. Aas blir mye sunget – også på tvers av generasjonene.

565 Laudate omnes gentes

Her er det ikkje Taizé-utgåva av «Syng lovsong, heile jorda», men ein ny komposisjon til desse orda, laga av Odd Johan Overøye.

GUDS ORD

566 Gud, hold oss oppe ved ditt ord

Her har Martin Luther skrevet en salme med sterkt preg av reformasjonstida. Han ber om at Guds ord må få overmakt, at Kristi verk må være synlig, og at det må bli enighet om troen.

567 Herre tal, din tenar lyder

Anna Sophia av Hessen-Darmstadt var ei tysk landgrevinne på 1600-talet. Ho gjekk inn i eit protestantisk kloster for adelege kvinner og blei etter kvart abbedisse. Så skreiv ho salmar.

568 Gud la oss i din kunnskap fremmes

Dette er et «katekismever» fra slutten av 1600-tallet. Navnet kommer av at det ble trykt i utgaver av Luthers lille katekisme. Først på 1900-tallet kom det inn i salmebøker.

569 Guds ord, det er vår fedrearv

Dette er siste verset av Grundtvigs gjendikning av «Vår Gud han er så fast ei borg», gjort til 300-årsjubileet for reformasjonen i 1817. Grundtvig føydde verset til dei fire versa til Luther.

570 Dype stille, sterke milde

Opprinnelig en misjonssalme om Guds ord. Den danske presten Theodor Wilhelm Oldenburg skrev den til et sommermøte for Det danske misjonsselskap i 1840.

571 Gud la ditt ord i nåde lykkes

En salme der Landstad ber om at Guds ord må hindre at falske profeter og vrang lære får plass. Han ønsker at vantro og hyklari må vike for sannheten.

572 Herre samle nå oss alle

Salmen handler i første rekke om Guds ord når det leses og forkynnes ved gudstjenester eller i andre forsamlinger. Men også nattverden har Lina Sandell gitt en plass i sangen.

573 Gi oss no ei nådestund, vår Jesus

Oscar Ahnfeldts musikk har bore fram mange av Lina Sandells tekstar. Først etter 120 år fekk denne salmen plass i den norske gudstenestesongen, da den kom med i «Salmer 1997».

574 Ånd fra himlen, kom med nåde

En bønn om at Den hellige ånd må forklare Guds ord, så det blir rett forstått. Den norske metodisten Elevine Heede har skrevet både tekst og melodi.

575 Guds namn vere lova for livsens ord

Denne salmen skreiv Bernt Støylen mens han var biskop i Agder. I «Norsk salmebok 2013» har Støylen åtte eigne salmar og heile 38 omsetjingar.

576 Som spede barnet drikk si mjølk

Britt G. Hallqvists tekst handler om hvordan mennesker kan lengte etter å få ta imot Guds ord. Komponisten Conrad Baden var organist i Drammen.

577 En såmann går på marken ut

En salme av Eyvind Skeie og Harald Gullichsen som gjenforteller liknelsen om såmannen. Såkornet er Guds ord som havner i både godt og dårlig jordsmonn.

DÅP

578 Dråpen fra Gud Fader

Et dåpsvers med treenighetsmotiv etter keltisk tradisjon. Harald Olsen har gjort mye fra keltisk tradisjon tilgjengelig på norsk. Ingvild Tronvik står bak melodien til dette verset.

579 Kristus kom med vann og blod

Her møter vi igjen Petter Dass, nå i språklig bearbeiding ved tidligere biskop Andreas Aarflot. Det er en folketone fra Mo i Rana som brukes til denne teksten.

580 Alltid vil jeg glad bekjenne

Salmen handler i sin helhet om hvilken betydning dåpen har for kristenlivet. Det er ikke en salme som brukes ved dåpen, men som en påminnelse om dåpen.

581 Å, la din Ånd nå med oss være

Salmen er skrevet av skotten James Allen på 1700-tallet. Den brukes ved barnedåp. Tonen er en av Ludvig Mathias Lindemans 31 melodier i salmeboka.

582 Milde Jesus, dine hender

Det at «du som sagde» forsvant fra salmeboka i 1985, er en tekstendring som folk har lagt merke til. Nordahl Rolfsen oversatte salmen fra svensk til «Læsebog for folkeskolen» i 1892.

583 Anden over vatnet sveiv

Blix trekker opp lange perspektiv i teksten – frå skapinga, via Jesu dåp til kristen dåp i dag. Han endar med ei bøn om å få leva i dåpspakta.

584 Det strøymer ei livselv av lukke

Trygve Bjerkheim skreiv songen til ein finsk melodi. Ragnar Ørstavik laga ein ny melodi for songaren Randulf Saunes, og songen blei innspelt til ein andakt i NRK i 1961.

585 Døypefonten står i kyrkja

Barnesalmane fekk eit løft i Noreg då «Sanger for de små» kom ut i 1973, og nynorskutgåva «Songar for dei små» året etter. Audhild Sandnes frå Lårdal laga mange av nynorsktekstane.

586 Fylt av glede over livets under

Svein Ellingsens salme har vært den mest brukte dåpssalmen her i landet i flere tiår. I salmeboka står den også på nordsamisk og sørsamisk.

587 La barna komme til meg og hindre dem ikke

Salmen handler strengt tatt ikke om dåpen, men om Jesus som velsignet de små barna da disiplene ville vise dem bort. Den synges som vekselsang mellom forsanger og menighet.

588 Vi samles til dåp i din kirke på jord

Dåpssalmen til Gerd Grønvold Saue er ikke spesielt knyttet til barnedåp, men kan også brukes når unge og voksne døpes. Melodien er lånt fra «Til himlene rekker din miskunnhet, Gud».

589 Sov, du lille, sov nå godt

Salmen ble skrevet i Danmark på 1980-tallet og kom med i «Salmer 1997» i oversettelse av Estrid Hessellund. Hun kommer også fra Danmark, men har bodd og arbeidet lenge i Norge.

590 En stor og mektig gave

Salmen synges som vekselsang mellom forsanger og menighet. Komponisten Harald Herresthal er professor i kirkemusikk, og har betydd mye for fornyelsen kirkemusikk i Norge.

591 Det skjer et under i verden

En dåpssalme som er blitt mye brukt etter at den kom inn i «Salmer 1997». Den har fokus på det lille barnet som møter foreldrene hud mot hud, og uttrykker glede over dåpen.

592 For augo våre falda rein skapardraum seg ut

I 2006 arrangerte Nynorsk kultursentrum ein konkurranse om nye feiringssalmar, salmar som høver til dåp, konfirmasjon eller bryllaup. Elisabeth Moldestads dåpstekst fekk tredjeplassen.

593 Her e det et lite barn som kommer

Kari Bremnes har brukt nordlandsdialekten sin i denne dåpssalmen som hun skrev til dåpen til prins Sverre Magnus i mars 2006.

594 Kvite klede, himmelglede

Salmen til Kristin Reitan og Eilert Tøsse var eit av dei 104 bidraga som blei sende inn til konkurranse om nye feiringssalmar som Nynorsk kultursentrum arrangerte i 2006.

SKRIFTEMÅL

595 Dyp av nåde – er hos deg

Engelskmannen Charles Wesley var sammen med broren John en av grunnleggerne av den metodistiske bevegelsen. Charles var en svært produktiv og betydningsfull salmedikter.

596 Gud, når du til regnskap kaller

Avsnittet med skriftemålssalmer inneholder bare seks nummer – to av salmene er av Landstad. Flere av salmene hans er preget av selvransakelse og dypt alvor.

597 Jeg står for Gud som allting vet

I denne salmen gir Landstad uttrykk for at han er en synder som trenger Guds tilgivelse. Han ber om å kunne lære «den rette angers vei».

598 Gud, la din Ånd ved guddomsordet

Skrevet av samens Lars Jacobsen Hætta som ble dømt til døden etter Kautokeino-opprøret i 1852. I fengselet arbeidet han med bibeloversettelse til samisk. Han ble benådet etter 13 år.

599 Kristus, du er alt mitt håp

En salme som Svein Ellingsen har skrevet til bruk ved skriftemål. De to første versene synges før skriftemålet. Det tredje verset synges etter. En liturgi for skriftemål står bak i salmeboka.

600 Sjå inn i Herrens ansikt

Forfattere Oskar Stein Bjørlykke har dikta med knappe, presise formuleringar. Med musikk av Eilert Tøsse er diktet blitt ein salme. Tøsse har vore komponist frå tidleg på 1980-talet.

NATTVERD

601 Som korn fra vide åkrer

En oldkirkelig bønn var utgangspunkt for Anders Frostenson da han skrev det første verset. Vers to har Per Lønning tilføyd. Den svenske melodien brukes til tre salmer i salmeboka.

602 Lat kvar jordisk skapning teia

Salmen har utgangspunkt i den greske Sakt Jakobs-liturgien frå 300-talet. Han blei forma som ein metrisk salme på engelsk i 1864, og Per Lønning har omsett han til nynorsk.

603 Ditt dyre minne, Jesus kjær

Ein av dei lengste salmane i salmeboka. Originalteksten er på latin frå 1100-talet. Arve Brunvoll laga ei ny omsetjing av den klassiske nattverdsalmen i 1977.

604 Jesus, livets sol og glede

Her har Svein Ellingsen laget en fri gjendikning av en tysk salme fra 1600-tallet. Salmen kom på trykk i 1966 og var med i Ellingsens salmesamling «Det skjulte nærvær» i 1978.

605 Opp, jublende sang

Iver Brinch ble født på Valderhaug på Sunnmøre i 1665, studerte i Uppsala og ble sokneprest ved Nicolai-kirken i København. Det er tredje vers i salmen som handler om nattverden.

606 O Jesus for din alterfot

Dette er den første av tre nattverdsalmer i katekismesangene til Petter Dass. Original hadde hele 34 lange vers, men bare fem av dem er med i salmeboka nå.

607 Vær velsignet, legem såret

Salomo Franck var en tysk jurist og salmedikter. I 1711 gav han ut første del av et verk med «åndelig og verdslig poesi», der denne salmen var med. Landstad har oversatt den.

608 Når vi deler det brød som du oss gir

En afro-amerikansk spiritual som noen mener kan spores tilbake til slavene i Virginia. Teksten finnes i flere norske oversettelser, men kom inn i salmeboka i 1985 i denne formen.

609 Å fikk jeg kun være den minste kvist

Sigvald Skavland var prest, født i Stranda på Sunnmøre. Han skrev denne salmen i 1890 da han var sokneprest i Vår Frue kirke i Trondheim.

610 Du opnar, vår evige Fader, i Kristus din famn

Anders Frostenson er representert med 19 salmar og tre omsetjingar i «Norsk salmebok 2013». Han døydde i 2006, to månader før han ville ha fylt 100 år.

611 Du ber oss til ditt alterbord

Olaf Hillestad begynte å skrive salmer midt på 1960-tallet. Salmene hans fikk stor betydning for sangen i kristne ungdomsmiljøer. Språket var nytt og salmene hadde rytmiske melodier.

612 Vårt sinn er fylt med glede

Olaf Hillestad skrev salmen til sønnen Eriks konfirmasjon i 1967. Året etter ble den offentlig framført på tenåringstreff (TT) i Sandefjord, og ble trykt i 2. utgave av «Salmer for ungdom».

613 Usynlig er ditt rike

Dette er Eyvind Skeies eldste salme i salmeboka, skrevet i 1972. Den usynlige Gud kommer til syne i forkynnelsen og i nattverden, sier salmen.

614 Vår lovsang skal møte deg, Kristus

Salmen er både en nattverdsalme og en lovsang. I norsk tradisjon er nattverdsalmene ofte preget av botsfromhet. Her bidrar både tekst og melodi til en fornyelse av nattverdsalmene.

615 Vi bærer mange med oss

Svein Ellingsen er utdannet bildekunstner, har hatt mange separatutstillinger og vært representert på Statens høstutstilling. Men det er uten tvil som salmedikter han er mest kjent.

616 La din vingård bære frukt

Organisten og komponisten Johan Varen Ugland, født og bosatt i Kristiansand, har skrevet mye musikk. Det uvanlige ved denne salmen er at han også har skrevet teksten.

617 Vårt alterbord er dekket

Denne salmen kan synges som vekselsang mellom menighet og forsanger, men alle synger omkvedet sammen. Salmen peker på en vei fra alterbordet ut til mennesker i nød.

618 Vi er et folk på vandring

Dette er en pilegrimssang. Den kan synges på pilegrimsvandring, eller med tanke på hele livet som en vandring fram mot et mål. Uansett er nattverden et styrkende måltid på veien.

619 Eat this bread, drink this cup

En nattverdsalme fra Taizé. I tillegg til på engelsk står den også på bokmål og nynorsk i salmeboka, og den kan gjerne synges sammenhengende i alle tre språkversjoner.

620 Hellige mysterium! Omsorg uten grenser

Salmen kommer fra Filippinene. Opphavsmannen heter Francisco Feliciano. Hans-Olav Mørk har laget den norske teksten, som står godt til den særpregede melodien.

621 Nå dekkes bordet, nå tennes lyset

Salmen ble skrevet da Hans-Olav Mørk arbeidet som gateprest i Kirkens Bymisjon i Oslo. Den er brukt under nattverd ved gategudstjenester på Jernbanetorget i hovedstaden.

622 Dine gaver venter på oss, Jesus

Tidligere gikk man til nattverd først etter konfirmasjonen. Nå kan alle døpte være med på nattverden, også barn. Da trengs det nattverdsalmer som passer for både små og store.

623 Ingen er for liten til å se Guds under

Øystein Wang er prest i Søndre Land og frontfigur i salmejazzgruppa Pastor Wang Quintet. Han skrev denne sangen på oppfordring, ut fra et behov for flere nattverdsalmer for barn.

BØNN OG FORBØNN / BØN OG FORBØN

624 Må din vei komme deg i møte

En vakker, keltiske velsignelse. I en tid da regnet enten uteblir eller kommer i altfor store mengder, er det på sin plass å be om at regnet må «falle vennlig mot din jord».

625 Herre, signe du og råde

Dette vesle bønverset stod som siste salme i den svenske salmeboka frå 1695, som Jesper Swedberg sjølv gjorde forarbeidet til. Verset har vore i norske salmebøker frå Landstad av.

626 Kum ba yah, my Lord

En afro-amerikansk spiritual. «Kum ba yah» betyr «Come by here», og er et uttrykk fra språket gullah, som ble snakket av slaver på øyene utenfor Sør-Carolina og Georgia.

627 Jesus, lær du meg å bede

Teksten til denne enkle bønnesalmen er skrevet av Anders Nielsen Haave, bonde og lekpredikant fra Sunnfjord. Folketonen fra Oppdal brukes til tre salmer i salmeboka.

628 Du evig sterke Gud og Far

En engelsk salme fra 1800-tallet som er oversatt av Anne Margrethe Brodal. Salmen er en bønn for sjøfolk som er ute i storm og fare.

629 Langt bortom rømd som blånar

Ein song om den barnlege bøna, skriven av den svenske læraren Augusta Lönborg i 1895. Den nynorske omsetjinga til Nils Lavik ligg tett opp til originalen.

630 Gud signe vårt folk der det siglar og ror

Her skriv Bernt Støylen ei bønnesalme med bakgrunn i kystkulturen han kjenner så godt frå oppveksten på Sunnmøre. Her er det holmar og skjergard, brusande hav og brotsjø .

631 Det er makt i de folde hender

I år etter år ble denne sangen sendt i Ønskekonserten i NRK radio, innspilt av Lage Wedin i 1964. Den toppet aldri noen årsliste, men er blant de mest spilte gjennom alle tider.

632 Vår himmelske Far, kom til oss i nåde

En kvinne fra Namibia, Helena Shuuladu, har skrevet teksten til salmen. Per Lønning har oversatt den til norsk etter en svensk oversettelse.

633 Hamba nathi Mkululu wethu

Songen er ein tradisjonell sørafrikansk song. Teksten tyder «Gå med oss, vår frigjerar». Under apartheidstyret blei songen mykje brukt av dei som kjempa mot regimet.

634 Den vanskeligste bønnen

Salmen er bygd opp omkring en av bønnene i Fadervår: «La din vilje skje.» Per Tveit og Vidar Kristensen laget sanger sammen i mer enn 30 år, helt fram til Per døde i 2012.

635 Jésus le Christ, lumière intérieure

Den einaste teksten på fransk i salmeboka, skriven av Broder Roger, grunnleggjaren av Taizé-fellesskapet. Den norske teksten er: «Jesus, Guds Son, du ljøs i mitt indre.»

636 Behüte mich, Gott

Også denne sangen er fra Taizé, nå med tysk som originalspråk. «Bevar meg, min Gud», er den norske teksten. Utgangspunkt er et par vers i Salme 16 i Det gamle testamentet.

637 Yarabba ssalami

«Fredens Gud, la det regne med fred», er teksten i denne palestinske folkesangen – den eneste på arabisk i salmeboka. Estrid Hessellund har oversatt sangen til norsk.

638 Må Gud velsigna deg

Ei kort velsigning som kan passe som ein sluttsalme ved gudsteneste eller andre samlingar. Tekst og melodi er av Bjørg Marit Notland, lærar på Stord ungdomsskole.

639 Gulá muv ráhkálvisájt

Den lulesamiske teksten betyr: «Hør mine bønner, Herre, du som er i himmelen.» Tekst og musikk er skrevet av Inga Karlsen fra Drag i Tysfjord, det lulesamiske kjerneområdet i Norge.

640 Vi tenner lys i globen vår

De siste tiårene er det blitt vanlig å ha en lysglobe i norske kirker. Nå er det også skrevet en salme for lystening i globen. Grethe Myhre Skottene og Carl-Andreas Næss har laget den.

KONFIRMASJONSTIDEN / KONFIRMASJONSTIDA

641 La meg for alltid være

Et bønnevers skrevet av Nicolaus Selnecker i 1572. Som student bodde Selnecker hos Philipp Melancthon i Wittenberg. Han var med på å utarbeide den lutherske «Konkordieformelen».

642 Jeg er frelst og dyrekjøpt

Konfirmasjonssalmene i salmeboka spenner over et vidt register fra nokså gamle salmer til temmelig nye sjangrer. Denne salmen er mellom 250 og 300 år gammel.

643 Du som veien er og livet

En dansk 1800-tallssalme som ikke er blitt oversatt i egentlig forstand, men bare oppdatert til norsk ortografi. Den synges til en av Ludvig M. Lindemans mange melodier.

644 Ditt barn er no vil vera

Bernt Støylen skreiv dette vesle verset i 1906, og året etter kom det med i ei av Nordahl Rolfsens lesebøker. Det var eit springbrett for at verset skulle bli kjent og brukt.

645 Tusen stjerner blenkjer

Salmen har fått ein annan melodi no enn han hadde i salmeboka frå 1985. Tanken bak det er at denne franske julemelodien vil gi nytt liv til Anders Frostensons tekst.

646 Sometimes in our life

Tittelen på Bill Withers sang er «Lean on me». Den har vært på repertoaret til mange norske tenåringskor og konfirmantkor i lang tid, som i en rekke andre land.

647 En gang før du selv kan minnes

Liv Nordhaug skrev ofte salmer med et veldig dagligdags og begripelig språk, som kunne formidle et viktig innhold. Det er denne konfirmasjonssalmen et eksempel på.

648 Han skapte skogen og han skapte vannet

Hans-Olav Mørk har bakgrunn fra visegruppa Kari Hansa & Gregers Hes, som platedebuterte i 1975. De turnerte landet rundt. Nå har han tre salmer og åtte oversettelser i salmeboka.

649 Through the storms of life

Her har Tore W. Aas samarbeidet med amerikaneren Calvin Bridges, som har skrevet teksten. At slike sanger har fått plass i salmeboka, forteller noe om bredden i musikk til kirkelig bruk.

650 Når vi undrast på om røystene og orda våre ber

Salmen til Sølvi Ann Fætten og Åshild Watne var med i konkurranse om nye feiringssalmar som Nynorsk kultursentrum arrangerte i 2006. No blir han brukt til meir enn konfirmasjonar.

VIGSEL

651 Kjærlighet fra Gud

I vår tid snakkes det om one-hit-artister. Det kan man også kalle Jens Nicolai Schjørring. Han skrev bare én salme som slo igjennom, men den har vært en bryllups-favoritt i mer enn 100 år.

652 O Ipmil, buressivdnit dál

En bryllupssalme på nordsamisk, skrevet av den dødsdømte Lars Jakobsen Hætta etter at han ble benådet. Melodi av Halvdan Nedrejord, en svært sentral samisk musiker og komponist.

653 Herre over alle slekter

Forfatteren Ronald Fangen skrev salmen til sin yngste datters bryllup i august 1940. Den hadde tre vers, men det første verset er ikke med i salmeboka, og vers tre er blitt første vers.

654 Han vil vera med dykk alltid

Mange hugsar gruppa «Peter, Paul and Mary». Det er Paul i den kjende gruppa, Paul Stookey, som har skrive denne bryllaupssalmen. Kristin Voll Tesdal har omsett han til nynorsk.

655 Guds godhet sang i sinnet

Øystein Thelles norske versjon av en svensk bryllupssalme er valgt av mange brudepar etter at den kom med i «Salmer 1997». Den kjente svenske folketonen gjør salmen lett å synge.

656 Kjærleik er gleda, uendeleg sterk

Ein bryllaupssalme frå Iona, der John Bell sjølv har skrive melodien. I nynorskomsetjinga til Heidi Strand Harboe er songen blitt ein varm hyllest til kjærleiken.

657 No vender Guds kalenderblad

Edvard Hoem har forfatta den siste salmen i bryllaupsavsnittet. Det er ein salme der dei varme kjenslene får rom, der hender møtast og munn søker munn.

VIGSLING TIL TENESTE / VIGSLING TIL TENESTE

658 Guds menighet! Lukk opp din munn

Her innledes et avsnitt med salmer som gjerne brukes når noen ordineres til prestatjeneste – eller vigsles til en annen kirkelig stilling. Denne salmen handler om prestatjenesten.

659 I dag på apostolisk vis

Ein Grundtvig-salme omsett til nynorsk av Bernt Støylen. Salmen blir berre brukt ved vigsling av kyrkjelege arbeidrarar. Hovland-melodien er lånt frå «O store Gud, vi lover deg».

660 Ditt verk er stort, men veik er eg

Denne salmen er lagt i munnen på ein som går inn i eller allereie står i eit kyrkjeleg arbeid. Men salmen er så allmenn at alle som vil tene Gud, kan syngje han.

661 Høstens Herre, når du kaller

«Høstens herre» er et uttrykk Jesus brukte om Gud. Han sa: «Høsten er stor, men arbeiderne få. Be derfor høstens herre sende ut arbeidere for å høste inn grøden hans.»

662 Med kall fra Gud og kirken

Olaf Hillestad har skrevet denne salmen til bruk ved vigsling av nye prester. Den egner seg lite til bruk ved andre anledninger.

663 Herre, du kalte disipler

Denne salmen har et videre bruksområde enn vigsling av nye arbeidere. Den forteller at Gud kan bruke både tapere, svake og små til oppgaver han vil ha gjort.

KJÆRLIGHET OG TJENESTE / KJÆRLEIK OG TENESTE

664 Kom, du Guds kjærleik, kom

Teksten blei til i Italia på 1400-talet og blei omsett til engelsk 400 år seinare – og til norsk 100 år etter det. Vaughan Williams var ein av dei store engelske komponistane på 1900-talet.

665 Herre, eg inderleg ynskjer å fremje di ære

Salmen kom på trykk i ei dansk salmebok i 1740, men forfattaren er ukjend. Derimot veit ein godt at Bernt Støylen har omsett han til nynorsk, og at folketonen er frå Eksingedal.

666 Å leva, det er å elska

Anders Vassbotn var ein norsk bonde og politikar frå Volda. Han sat på Stortinget for Venstre frå 1913 til 1930. Han gav ut fire diktsamlingar, og denne songen er hans mest kjende dikt.

667 Kvardagskristen vil eg vera

For Matias Orheim var kristenlivet forbunde med glede. Å tene Kristus gjer livet rikt, helst i det kvardagslege og nære, meinte han. Det har han gitt uttrykk for i denne songen.

668 Guds Sønn steg ned å tjene

Jonas Dahl var prest og forfatter, oppvokst i Stavanger. Han var prest flere steder, blant annet sjømannsprest i Amsterdam, før han ble sokneprest i Ullern i Oslo. Salmen skrev han i 1910.

669 Soli har sitt same lag

Salmen er ein slags tretrinnsrakett: Der sola kjem, blir natt til dag. Slik kjem det òg lys inn i livet til dei som møter Kristi kjærleik. Slik skal òg menneske i dag bere lyset inn til nesten sin.

670 Til kjærleik Gud oss skapte

Kjærleiken er gjennomgangstema i salmen. Det største ein kan oppnå i livet, er å vere ein tenar for Guds kjærlik, seier Bernt Støylen, ein av hovudmennene bak «Nynorsk salmebok».

671 Da jeg trengte en neste

Engelskmannen Sydney Carter var lærer og visesanger, men er mest kjent som sangforfatter. Denne sangen ble sunget i hans egen begravelse i 2004.

672 Gud, la vårt hovmod briste

Salmen er formet som en bønn. Svein Ellingsen ber om at mennesker må få kraft til å bære hverandres svakhet – og ikke sitte fast i «selvets snare».

673 Har vi sten i våre hender

Når Liv Nordhaug skriver om stein i hendene, tenker hun nok på kvinnen som var grepet i ekteskapsbrudd og skulle steines. Da Jesus rettet søkelyset mot hevnerne, slapp de steinene.

674 Pris være Gud

En gladsang av en nederlandsk forfatter og med melodi fra Sri Lanka. «Handling og bønn må bli ett» er gjennomgangsord i hvert eneste vers i Eyvind Skeies norske tekst.

675 Vær i sinn som Herren

På 1950-tallet begynte den svenske forfatteren Eva Nordberg å skrive kirkeviser for barn. Siden fulgte mange salmetekster og et nært samarbeid med komponisten Egil Hovland.

676 Du åpner døren for ditt rikes komme

Dette er den første av tre samer på rad av Svein Ellingsen og Trond Kverno. Denne kom inn i «Salmer 1997», og teksten tar tak i forskjellen mellom det en tror, og det en faktisk gjør.

677 En bønn er gjemt i hjerteslagets rytme

Trond Kvernos melodiske skaperkraft har gitt ham en helt spesiell posisjon blant norske kirkemusikere og komponister. Han står svært sentralt i norsk kirkemusikk i dag.

678 Vi rekker våre hender frem

En tekst der Svein Ellingsen bruker mange talende bilder. Hendene som rekkes fram som tomme skåler, sier at en må motta fra Gud alt en trenger til eget behov og andres vel.

679 Du viste oss veien til livet

Anne Margarethe Brodal har oversatt mange salmer i salmeboka. Dette er den eneste hun selv har forfattet. Musikken er av Asbjørn Myksvoll, som arbeider som kantor i Bergen.

680 Ubi caritas et amor

En av de mange sangene fra Taizé i Frankrike. Den latinske teksten betyr: «Der hvor kjærlighet og barmhjertighet bor, der er også Gud.»

681 God of creation

Thomas Thangaraj kommer fra India og har undervist i teologi ved et universitet i Georgia i USA. Han har skrevet salmer på tamil for bruk i India. Melodien er en tamilsk raga.

MISJON

682 Jesus skal rå så vidt som sol

Misjonssalmene har endret seg mye fra 1800-tallet til i dag, i tråd med en annen forståelse av fremmede kulturer. Mange salmer har gått ut av bruk, men denne salmen til Isaac Watts lever.

683 Opp, alle folk på denne jord

Salmen er skrevet før det en kaller «misjonstankens gjennombrudd» i Norge. Brorson har et globalt perspektiv i første og siste vers: Alle jordens folk skal kjenne Guds kjærlighet.

684 Å, tenk når engang samles skal

Wilhelm Andreas Wexels skrev tekstene til en kantate som ble framført ved den første generalforsamlingen i Det Norske Misjonsselskap i 1846. Salmen er fra denne kantaten.

685 Arbeid, for natten kommer

Tekstforfatteren er engelsk og komponisten amerikansk. Da Sophie Bonnevie oversatte salmen til norsk, la hun inn mange flere bibelallusjoner enn det er i originalteksten.

686 Oppløft ditt syn, du kristensjel

Landstad var svært engasjert av misjon. Denne salmen skrev han i 1858 – i begeistring over nyheten om at den første zulu var døpt i Sør-Afrika, som et resultat av norsk misjonsarbeid.

687 Nå lovsyng Herrens navn

I 1868 utgav Landstad en samling med misjonssalmer. Der dukket denne salmen opp for første gang. Utgangspunktet for teksten er Salme 117 i Det gamle testamentet.

688 Go, tell it on the mountain

En afro-amerikansk spiritual som både kan være en julesang og en misjonssalme. I vers to og tre kommer fortellingen om hyrdene som oppsøkte det nyfødte barnet i Betlehem

689 Løft høgt hans kross

Ein engelsk salme som er nesten hundre år gammel, men som aldri har stått i norske salmebøker før. Melodien er nok ikkje av dei enklaste, men alt går med litt øving.

690 Reis deg, Guds menighet

Forfatteren Melchior Falk Giertsen var norsk-amerikaner, født i Kaupanger. Som 17-åring emigrerte han til USA, der han tok presteutdanning og var prest i Illinois og Wisconsin.

691 Din rikssak, Jesus, være skal

Karl Ludvig Reichelt fra Arendal var misjonsprest i Kina og Hong Kong i mer enn 40 år. Han grunnla Den Nordiske Kristne Buddhistmisjon i Kina i 1925.

692 Lat nye tankar tolke Kristi ord

Nye tankar, nye røyster, nye slekter – det er mest som svenske Siri Dahlquist skildrar misjon som ein stafett gjennom tida og verda. Ingebjørg Kasin Sandsdalen har omsett salmen.

693 Løftet i Guds ord vi kjenner

Det skinner gjennom i salmeteksten at forfatteren, Arne Skjånes, var nær knyttet til Den Norske Israelmisjon. Men perspektivet er videre: jøde, greker, frie, trelle.

694 Gi dem mitt ord! Slik taler Gud til oss

Dette er en bibelmisjonssalme. Den understreker betydningen av å spre Guds ord til ulike folkeslag – og ordet bør være oversatt til deres eget språk.

695 Rop det ut med hjertets jubel

Norges mest brukte misjonssalme de siste tretti årene. Den amerikanske metodisten Georgia Harkness var teologiprofessor. I 1926 ble hun ordinert til prest, som en av de første kvinnene.

696 Thuma mina, Thuma mina

Omsetjaren Anders Nyberg er både svensk og sørafrikansk statsborgar. Med gruppa «Fjedur» var han med på å introdusere ei rekkje sørafrikanske songar i Norden på 1970-talet.

697 Der det nye livet lever

Salmen er sluttsangen i musikalen «Peter», som Vidar Kristensen og Per Tveit skrev på bestilling fra Ganddal pikekor på midten av 1980-tallet. Sangen kom med i «Salmer 1997».

698 Åkrane kvitnar mot hausten

Sigvald Tveit er ein meister i å skrive gode melodiar som er lette å syngje. Han har registrert fleire komposisjonar i TONO enn nokon annan komponist. Haldis Reigstad har skrive teksten.

699 Hører du den hemmelige sangen

En stort anlagt salme av Eyvind Skeie. Han tegner et bilde av Guds trone i himmelen hvor sangen fra mennesker over hele verden kan høres. Og etterpå venter «den hemmelige festen».

700 Vinden kjenner ingen grenser

Siste salme i misjonsavsnittet. Svein Ellingsen understreker at kirkens oppdrag er å forkynne Guds ord alle steder. Igjen står Harald Gullichsen for musikken.

DEL V: MENNESKET I GUDS VERDEN / MENNESKET I GUDS VERD**UNDRING OG LENGSEL / UNDRING OG LENGT****701 Så vide om land som sol mon gå**

«Gud hører hjertets rop» , satte Wexels som overskrift på denne teksten. Den innleder et avsnitt med salmer som uttrykker undring, ettertanke og lengsel.

702 Mieleheni muistuu koto ihana

En lang, kvensk salme som uttrykker lengsel etter «fedrenes land». Den gjenforteller påskens hendelser med Jesu lidelse og død og peker på at dette har åpnet veien til «fedrelandet».

703 Å, for djup i Jesu kjærleik

Denne engelske salmen er full av undring over kor djupt Jesu kjærleik kan nå. Tormod Vågen, som har omsett salmen, var generalsekretær i Norsk Luthersk Misjonssamband i 34 år.

704 Vi roper i denne natten

Einar Skjæraasens dikt er formulert som en bønn, en lengsel etter en sang om fred på jord – og etter en ledestjerne å følge. Melodien er fra et fransk benediktinerkloster for kvinner.

705 Nysnøen legg ei kåpe

Eit dikt av lyrikaren Olav H. Hauge som er blitt tonesett av Holm W. Holmsen. Diktaren ber om at Herren må opne augo hans, så han kan sjå alle under som skjer i naturen.

706 Gud du er ikke i min verden

Som 15-åring skrev Kristin Solli Schøien denne visa. Den traff tanker og følelser hos mange da den kom for 45 år siden. Den treffer fortsatt mennesker i dag.

707 Som eit sandkorn i ein ørken

Å vere eit lite menneske mellom millionar av andre kan få ein til å kjenne seg bortkomen. Då kan ein lett spørje Gud slik Britt G. Hallqvist gjer: «Korleis finn du meg i myldret?»

708 There is a longing in our hearts, O Lord

Anne Quigley er med i St. Thomas More Group, en sammenslutning av mange ledende kirkemusikere i England. Sangen om lengsel etter rettferdighet og visdom er fra 1992.

709 Jeg øver på, Jesus, å nevne ditt navn

Salmen uttrykker en nysgjerrig, men forsiktig tilnærming til kristendommen. Thomas Boström er pastor i Metodistkirken i Sverige, bosatt på Gotland.

710 Stille hver natt ror vi vår båt

Eyvind Skeies tekst beskriver en stille, nattlig reise fram mot morgenlyset – da alt som er skapt, «hilser Guds sol med glede». Per Tveit har tonesatt teksten.

FORVALTERANSVAR OG ÆREFRYKT FOR LIVET / FORVALTARANSVAR OG ÆREFRYKT FOR LIVET

711 Del ditt brød med sulten bror

Avsnittet «Forvalteransvar» inneholder 19 salmer – alle skrevet etter 1950. Ansvaret for det skapte, for lidende medmennesker, for klima og miljø har vært viktig i nyere salmedikting.

712 Himmelske Far, du har skapt oss

Da denne salmen kom midt på 1960-tallet, ble den en viktig inspirasjon for mange til å ta ansvar og gå inn i oppgaver der en kunne utrette noe for andre.

713 Intet er vårt

Anders Frostensons tekst har aldri slått igjennom som salme i Sverige. I Norge derimot er den mye brukt i Eyvind Skeies oversettelse og med Egil Hovlands melodi.

714 Brød for verden lot du vokse

Per Lønning peker på ansvaret for å «dele brød med andre». Anfinn Øien har vært rektor ved Musikkonservatoriet i Oslo og professor ved Musikkhøgskolen. Han har fem melodier i boka.

715 Gud, du er rik! Din godhet er stor

Olaf Hillestad forfattet salmen om Guds godhet til Kirkedagene i Oslo i 1967. Han skrev den til en engelsk 1700-tallsmelodi, som fortsatt brukes til denne teksten.

716 Herre, jeg vil gjerne takke

Liv Nordhaugs hverdagsnære, enkle språk kommer tydelig fram i denne salmen. Den er formet som en bønn – rett på sak, uten litterære bilder.

717 Kjære Gud, når eg bed

Amerikanaren Ralph Carmichael skreiv melodien og eitt vers. Da den 22 år gamle Arne Myskja omsette songen i 1974, la han til eit ekstra vers. Det gav songen ein ny dimensjon.

718 Du gav oss perlen, den som heter jorden

Eyvind Skeie har skrevet salmer til de fleste temaer og anledninger. I 2007 gav han ut en salmebok med bare egne salmer, «316 salmer og sanger». Der er denne salmen med.

719 Vår Far, vi må bekjenne

Her er det enda en tekst hvor Liv Nordhaug går rett på sak: «Vi sløser med vår velstand ... mens søsken går til grunne.» Det er behov for å se verden med nye øyne.

720 Alt som lever, alt som trues

Roland Forsberg er en svensk kirkemusiker og komponist som har 15 melodier i den svenske salmeboka fra 1986. «Norsk salmebok 2013» har bare med denne ene melodien.

721 Du har et liv som er verd å leve

Sangen var med på Bjørn Eidsvågs andre plateutgivelse, «På bakerste benk», i 1978. Den slutter med bibelverset Johannes 3,16, som gjerne kalles «Den lille bibel».

722 Du gav meg, Gud, eit liv i denne verd

Kva er meininga med alt det eg gjer? spør Arve Bruvoll i denne salmen. I siste verset peikar han òg på problemet med arbeidsløyse, at mange ikkje har noko meningsfylt å gjere.

723 Herre, rekk ut din allmektige hånd

En svært aktuell salme i en tid med tydelige klimaendringer. Orkaner og flom, skogsdød, ørkenspredning og ismelting. Alt dette setter Gerd Grønvold Saue ord på.

724 Stjernene lyser fremdeles i mørket

Hva har egentlig skjedd siden Svein Ellingsen skrev denne salmen om «vår sårede, blødende jord» for mer enn tjue år siden? Klodens sår har i alle fall ikke grodd.

725 Vern og beskytt meg

En annerledes salme om det skapte, der «Moder jord» fører ordet. Teksten er av Shirley Erena Murray fra New Zealand, oversatt av Eyvind Skeie. Melodien er av svenske Per Harling.

726 Menneske, du som har kunnskap

Ikke alle vet at Arne Bendiksen har skrevet musikk til en salme. Teksten bygger på en hustavle av Finn Wagle og Eyvind Skeie. Hustavler er dikt som henger på veggen i hjemmet.

727 Lysenes Gud, kjærlighets kilde

Shirley Erena Murray er svært sentral blant verdens salmediktere i dag. Tekstene er dagsaktuelle, og denne er ikke noe unntak. Salmene hennes oversettes til stadig flere språk.

728 Adam, kvar er du?

Etter å ha brote Guds bod, gøymde Adam og Eva seg i paradiset. Da ropa Gud: «Adam kvar er du?» Salmen kallar menneske i dag til å innsjå brotsverka sine og endre åtferda si.

729 Kvar er du, Gud? Kvar finn vi deg?

Ein salme med eit tydeleg diakonalt perspektiv. Edvard Hoem vil vekkje menneske til å «gå ut med trøyst og skape fred.» Vegen går mellom anna dit «små barn og mødrer går i frykt.»

RETTFERD OG FRED

730 Gi fred, å herre Gud, gi fred

En gammel fredsbønn med røtter helt tilbake til 600-tallet. Martin Luther laget sin tyske versjon samme år som det ble brudd mellom ham og Zwingli, og få år etter bondekrigen.

731 Jeg folder mine hender små

Thorbjørn Egner skrev denne kjente bønningen til en av sine lesebøker i 1948, samme år som FN ble dannet og Menneskerettighetserklæringen ble vedtatt.

732 På veiene ute i verden

En salme som retter blikket mot flyktningene, dem som er jaget fra «arbeid, hjemland og venner». Britt G. Hallqvist og Egil Hovland er opphavspersonene.

733 Gjør meg til redskap for din fred

Teksten bygger på «Frans av Assisis bønn», en bønn som først ble skrevet i 1912. Sebastian Temple arbeidet i BBC og skrev mange sanger. Denne ble sunget i prinsesse Dianas gravferd.

734 Guds kjærleik er som stranda og som graset

Kanskje den mest kjende salmen til Anders Frostenson internasjonalt – står på fem språk i salmeboka til Kyrkjenes verdsråd. Den norske omsetjinga er av forfatteren Alfred Hauge.

735 Gud, i en tid da alle krefter røynes

Knut Nystedt er komponist, organist, dirigent og pedagog. Han grunnla Det Norske Solistkor i 1950, og har åtte melodier i salmeboka. Melodien forelå før Per Lønning skrev teksten.

736 Ikke ved makt

Her kommer nok en melodi av Knut Nystedt. Sverre Therkelsen har vært lærer og rektor på Fredtun folkehøyskole i Stavern. Han var medlem i Den Evangelisk Lutherske Frikirke.

737 Herre, du vandrer forsonings vei

Forsoning, frihet og forbrødring er viktige stikkord i denne salmen av svensken Tore Littmarck. Den ble skrevet til en film for Lutherhjälpen, som er Kirkens Nødhjelp i Sverige.

738 Noen må våke i verdens natt

I 1974 skulle Svein Ellingsen skrive tekster til en vigilie, en nattgudstjeneste. Under en spasertur en mørk høstkveld kom åpningslinjen til Ellingsen: «Noen må våke i verdens natt.»

739 Nå øyner vi lyset av dagen

En sang fra Brasil der latinamerikanske rytmer preger melodien. Sangen er en bønn om at Guds rike må komme til jorda, slik at ondskap, hat og kriger må ta slutt.

740 Eit lite barn voks opp til mann

«Den fattige Gud» var Edvard Hoems aller første salme, skrive på oppmoding frå læraren til sonen. Ho ønskte at klassen kunne få ein ny salme. Hoem fekk Sommerro til å lage melodi.

741 Du søv under himmelens stjerner

Draumen om himmelstigen er borte, stigen er velta, barna får stein for brød. Edvard Hoem skriv at lengten mot æva har gått sund. Ikkje noko anna en kjærleiken kan snu situasjonen.

742 Høyr, den bodskapen som vi forkynner

Skriven av den colombianske musikaren Eleazar Torreglosa, fødd i 1963. Songen er mykje brukt i Kyrkjenes verdsråd, noko som har bringa dei latin-amerikanske rytmane ut i verda.

743 Velsignet være dere som

En salme som lyser velsignelsen over alle som åpner hendene og gir sin neste det hun eller han trenger. Sven Aasmundtveit har skrevet teksten til en irsk folketone.

744 The kingdom of God is justice and peace

En sang fra Taizé som er laget etter at Taizé-komponisten Jacques Berthier døde. «Guds rike er fylt av rettferd og fred», er den norske teksten.

NØD OG KLAGE

745 Av dypest nød jeg rope må

I 1523 skrev Luther: «Jeg tenker på å skape tyske salmer for folket, for at Guds ord kan bli i folket også ved sangens hjelp.» Med denne salmen startet han det store salmeprosjektet sitt.

746 O Herre, i dine hender

I dette avsnittet er det mange salmer som gir uttrykk for smerte og tunge tanker. En har lov til å legge smerten i Guds hender, sier ofte salmene. Det gjør også denne.

747 Mine døde timer

Svein Ellingsen skriver om de skjulte smertene og det ordløse savnet. Det berører livserfaringer som få andre salmediktere har klart å uttrykke like godt som han.

748 Vi er barna fra Betlehem

En sang lagt i munnen på de drepte barna fra Betlehem. Den står som et eksempel på alle barn som er blitt offer for tyranniske herskere. Laget som en folkevise med innstev og etterstev.

749 Den lyse dag ble vendt til natt

Når det vonde skjer og livet går i svart, hvordan kan en da tro at Gud er omsorgsfull? Det er slike spørsmål Liv Nordhaug stiller i denne salmen.

750 All livsens ljøsglans slokna brått

«Vi har så tungt å bere», er omkvedet i Gerd Grønvold Saues tekst. Salmen er ein klagesong. Til alle tider har det vore menneske som har gått til Gud med klagene sine.

751 Herre, måtte dette skje

Jan Inge Sørbo er litteraturvitar og professor i vitskapsteori ved Høgskulen i Volda. Ved sida av ei rad fagbøker har han gjeve ut fire diktsamlingar. Så har han skrive salmar.

752 Gi oss lys, gi oss lys

En indisk bønnesang, skrevet av Charles Vas, som er direktør for et kristent akademi for sang og dans i Mumbai. Høsten 2014 har melodien vært spilt daglig fra Rådhusårnet i Oslo.

FOLK OG FEDRELAND

753 Gud, sign vår konge god

Det er en tradisjon at norske salmebøker har med sanger for folk og fedreland. Derfor har også kongesangen en plass i boka.

754 Du Herre, som er sterk og stor

Edvard Grieg har skrevet melodien til salmen. Teksten er opprinnelig av Runeberg, forfatteren av den finske nasjonalsangen, men Nordahl Rolfsen gjorde sangen norsk.

755 Ja, vi elsker dette landet

Nasjonalsangen er med i «normalversjonen», det vil si med tre vers. Bjørnsons komplette tekst har åtte vers, og det er vers 1, 7 og 8 som brukes.

756 Gud signe Noregs land

Arne Garborgs tekst har lenge hatt status som ein av fedrelandssongane, men han kom ikkje inn i salmebøker før i «Norsk Salmebok» i 1985.

757 Gud signe vårt dyre fedreland

Blix skreiv «Fedrelandssalmen» i 1890. Eit nasjonalt gjennombrøt skal salmen først ha fått etter at han blei sunge som slutningssalme ved kroninga av kong Haakon i 1906.

758 Guhkin davvin Dávvgáid vuolde

Samefolkets sang ble skrevet på nordsamisk av Isak Saba i 1906. I salmeboka står sangen på alle de tre samiske språkene som brukes i Norge, i tillegg til en oversettelse til norsk.

759 Fagert er landet du oss gav

Salmen blei til da Anders Hovden var prest i Krødsherad. Ein stjerneklar vinterkveld gjekk han på ski ved Krøderen og blei djupt gripen av naturen. Da han kom inn, skreiv han salmen.

VED BORDET**760 I Jesu navn går vi til bords**

Denne bordbønnen ble trykt allerede i 1568 i en dansk bok om takt og tone for barn og unge. Boka het «Børne Spiegel» og regnes som Danmarks første barnebok.

761 Alle vender augo sine til deg

I den vesle katekisma seier Luther at to vers frå Salme 145 skal nyttast som bøn før måltidet. Det er desse versa organisten Johan J. Gjendem har tilpassa melodien til Heinrich Schütz.

762 Vårt bord er dekket, og vi ber

Thomas Kingo har skrevet den lengste av bordbønnene – tolv linjer før og tolv linjer etter måltidet. Da teksten ble koplet med denne melodien, måtte de lange versene deles i to.

763 Velsign vårt hus, velsign vårt bord

Melodien kan synges som firstemmig kanon, med innsatser i én takts avstand. Den engelske 1500-tallskomponisten Thomas Tallis er berømt for sin 40-stemmige motett «Spem in alium».

764 Gud signe maten på vårt bord

Først skreiv Bernt Støylen verset som syngjast før maten. Året etter omsette Johannes Barstad eit eldre vers til nynorsk som takkevers.

765 Gledens Herre, vær vår gjest

Tekst og melodi til bordbønnen ble skrevet av Hans Dietrich Stern i 1950. Han var opprinnelig tysk, men vokste opp i Sverige og ble prest i Den svenske kirke.

766 Herre, din jord bærer mat nok for alle

Både tekst og melodi ble til i løpet av et par timer i juni 1978, i forkant av en lederskole for ungdomsskoleelever. Bordbønnen har fokus på rettferdig fordelingen av verdens matressurser.

VED SENGEN / VED SENGA

767 Barnet legges i vuggen ned

I 1891 var Edvard Grieg i Jotunheimen. Der traff han seterjenta Gjendine. Hun stelte kyrene mens hun sang en voggesang for søsterens lille barn. Grieg skrev straks ned melodien.

768 Nå lukker seg mitt øye

Peder Foersom var en kjent dansk skuespiller, som også oversatte Shakespeare til dansk. I 1813 og 1814 utgav han to lesebøker for jenteskoler, og dette verset stod i den første av dem.

769 Når jeg legger meg til hvile

Henrik Wergeland skrev sitt vers om englene med utgangspunkt i en tysk tekst. Mange norske barn har sovnet med et indre bilde av engler som holder vakt på alle siden av senga.

770 Sov godt, kjære lille

En norsk versjon av Grundtvigs «Sov sødt, barnlille». Melodien er av Thomas Laub, en dansk organist og komponist, som i 1918 utgav en ny og betydningsfull koralbok i Danmark.

771 Me slår framfor oss krossen din

Jørund Telnes var bonde, lærer og ordfører i Seljord på siste halvdel av 1800-talet. Han hadde eit variert forfatterskap, både på dialekt og nynorsk. Dette er einaste teksten hans i salmeboka.

772 Nå lukker solen sitt øye

En kjent og kjær kveldssalme som nå er redusert til ett vers. Den uttrykker trygghet og ro. Melodien er komponert av Sophie Dedekam fra Arendal og brukes over hele Norden.

773 Kjære Gud, jeg har det godt

Margrethe Munthes aftenbønn er blitt en klassiker. I daglig bruk har den gjennom årene fått et tillegg – «og alle barn på jord» – og tillegget er nå tatt med i salmeboka.

774 Jeg er hos deg min Gud

Margareta Melin er en svensk forfatter som særlig er kjent for sine salmer for barn. Dette er en aftenbønn med varme og nære bilder, og en vakker melodi av Lars Åke Lundberg.

775 Alle dei fuglar som flaug under himmelen

Alfred Hauge har skrive eit barnevennleg kveldsdikt som Ragnar Tesdal seinare har tonesett. For mange barn er songen frå foreldra ved sengekanten deira aller første erfaring med salmar.

776 Jesus, du er glad i meg

Fire år gamle får alle barn som blir døypte, tilbud om å komme til kyrkja og få si eiga «kyrkjebok». Ei slik bok har òg Eyvind Skeie skrive, og i den står denne kveldsbøna.

777 Nå hviler dyr og blomster

Nok en gang møter vi en barnesalme av Britt G. Hallqvist. Mange kjenner barnediktene hennes. Det er hun som har sagt: «Takk, kjære Gud, fordi jeg er et menneske og ikke en stol.»

778 Sov, vesle barnet, sov i Jesu navn

Eyvind Skeie og Sigvald Tveit har laga svært mange songar saman. Denne viser at det godt går an å skrive vakre bårsullar no for tida òg.

FOR DE MINSTE / FOR DEI MINSTE

779 Jesus elsker alle barna

Nå følger noen enkle barnesanger, og mange av dem er det knyttet bevegelse til. Denne sangen er et antirasistisk innslag i salmeboka. Jesus skiller ikke etter hudfarge.

780 Min båt er så liten og havet så stort

Noen sanger er det nesten umulig å finne opphavet til. Slik er det med denne sangen. Motivet med Jesus om bord i båten har bakgrunn i fortellingen om da Jesus stillet stormen.

781 Hvem har skapt alle blomstene

Heller ikke denne sangen vet en hvem som har skrevet, men den er først kjent som skillingstrykk for litt over hundre år siden.

782 Jeg er liten, men jeg vil

En sang som har vært brukt i søndagsskolen i lang, lang tid, skrevet av Anna Jonassen. Hun var telegrafist i Stavanger og var aktiv i foreningsarbeidet til Det Norske Misjonsselskap.

783 Her går en trofast gjeter

Denne sangen kommer fra Sverige. Den bygger på liknelsen om gjeteren som mistet et lam og satte alt inn på å finne det igjen. Det fjerde verset går videre fra liknelsen til det som skjer nå.

784 Takk min Gud for hele meg

Dette verset av Margareta Melin er det ofte knyttet bevegelse til. Melodien er komponert av Per-Erik Styf, som i mange år var organist i Trefoldighetskirken i Uppsala.

785 Jeg vil gjerne ha en venn

Det er bare tre sanger siden denne melodien av Oscar Ahnfelt ble brukt. Her kommer den igjen med en tekst av Liv Nordhaug.

786 Jeg er trygg hos deg. Jeg får be til deg

Leif Lundberg er en svensk kirkemusiker, komponist, musikkprodusent og salmediker. Han er særlig kjent for å ha skrevet denne sangen. Den var med i «Salmer 1997».

787 Alt det minste som Gud skapte

En sang som mange barn synes det er gøy å synge. Geir Hegerstrøm er visesanger, komponist og tekstforfatter. Han har også skrevet instrumentalverk for gitar og andre instrumenter.

MORGEN / MORGON

788 Morgensalmer lysning ild på himlen kaster

Morgensalmer og kveldssalmer har lang tradisjon i salmebøkene. Folk har rammet inn dagene med sang. Denne teksten går helt tilbake til 900-tallet, og var selvsagt da skrevet på latin.

789 No kjem han frå Gud, vår signa dag

«Dagvisen» er ein salme frå seint i mellomalderen. Han handlar om lyset som kjem, og lyset er eit bilete på Kristus som kjem. Salmen er kjent frå gamalt av i alle dei nordiske landa.

790 Nå rinner solen opp av østerlide

Mange har undret seg over at Thomas Kingo kunne skrive om morgensola som «gyller fjellets topp og bergets side». Han var aldri utenfor Danmark i hele sitt liv, så hva visste han om fjell?

791 Rinn nå opp i Jesu navn

Kingo har skrevet mange morgensalmer. Denne stod i hans første salmesamling. Den hadde 15 vers, inkludert et hyllingsvers til kongen, Christian V, noe som ikke var uvanlig den gang.

792 Våkn opp og slå på dine strenger

Salmen begynner med en oppfordring til å synge en morgensang. Kingos overskrift var «Den syvende morgensang». Den hadde 16 vers, inkludert et nesten obligatorisk vers for kongen.

793 Nå stiger sol av hav igjen

Eyvind Skeie har gjendiktet denne salmen, som er fra slutten av 1600-tallet, og Harald Gullichsen har utstyrt den med en ny melodi.

794 I ditt dyrebare navn

Fredrik Gjertsen var en dyktig filolog som opprettet en latinskole i Kristiania. Edvard Grieg skrev melodi til Gjertsens tekst. I 1875 ble sangen trykt i et barneblad som Gjertsen redigerte.

795 I Østen stiger solen opp

Christoph Weyse skrev melodien til Ingemanns morgensalme samme år som teksten ble til. Mange hører nok at melodien også er blitt tjuvlånt til «Den gamle nissen satt så trist».

796 Morgon mellom fjella

Melodien er av ein tysk komponist, mens originalteksten er av ein ukjend amerikanar. Salmen har levd lenge i svensk omsetjing. No står han både på sørsamisk og nynorsk i salmeboka.

797 Sjå dagen sprett i austerætt

Uttrykket «i austerætt» i opningslinja tyder «på aushimmelen». Når Blix lèt soloppgangen vere eit bilete på oppstoda, er det eit klassisk motiv han brukar.

798 Se, nu stiger solen av havets skjød

Det sies at dette er den mest sungne salmen i Den danske folkekirke. Jakob Knudsen hadde en stor litterær produksjon i alle sjangrer, men i Norge er det bare denne salmen som er i bruk.

799 Syng i stille morgonstunder

Kombinasjonen av Elias Blix og Ludvig M. Lindeman møter ein mang ein gong i salmeboka. Denne gongen er melodien lånt frå «Kjærlighet er lysets kilde».

800 Når dagen atter sender

Sophie Bonnevie var lærer, men måtte slutte tidlig på grunn av helsen. I stedet skrev hun dikt og sanger. Gustav Jensen hyret henne som sekretær for revisjonen av Landstads salmebok.

801 Morning has broken

Teksten er skrevet av engelske Eleanor Farjeon til en folketone fra Isle of Mull. Eyvind Skeie har laget norsk tekst på bakgrunn av Anders Frostensons svenske oversettelse.

802 Gjennom denne dagens timer

En av Svein Ellingsens svært kjente salmer. Han ber om at hans kristentro kan bety noe for andre i dagen som ligger foran ham. Melodien er av Knut Nystedt.

803 Morgon lyser raud

Kinesaren Zhao Zichen har skrive teksten. Han var med på å opprette Tre-sjølv-kyrkja i 1956. Sidan blei han skulda for kontakt med amerikansk misjon og avsett frå alle sine posisjonar.

804 I aust renn dagen høg og stor

Forfattern Olav Mosdøl er busett i Kviteseid. Komponisten Hege Bålsrud bur i Horten, og i 2005 gav ho ut ein CD der ho har skrive musikk til mange av Mosdøls tekstar.

KVELD

805 Du sanne lys, Treeining sæl

Salmen er skrive av Aurelius Ambrosius, biskop i Milano på slutten av 300-talet. Arve Brunvoll har gjendikta salmen på norsk. Han innleiar avsnittet med kveldssongar.

806 Før dagsens siste ljøs døyr ut

Engelskmannen Percy Carter Buck, som har laga melodien, var organist, komponist og professor i musikk ved University of London. Han blei adla i 1937. Teksten er frå 500-talet.

807 O Kristus, du som lyset er

Salmen er første gang nevnt i en klosterregel for nonner i 512. Den fikk en enorm utbredelse. Teksten ble oversatt til tysk allerede i middelalderen, og til flere språk på 1500-tallet.

808 Med fred og glede lar du nå

Martin Luthers kveldssalme tar utgangspunkt i «Simeons lovsang» i Lukasevangeliet. Den kunne også vært plassert i avsnittet med salmer ved livets grense.

809 No kviler skog lundar

Paul Gerhardts tyske tekst frå 1600-talet er omsett av Bernt Støylen. Komponisten Heinrich Isaac var nederlendar og blant anna organist i domkyrkja i Firenze på slutten av 1400-talet.

810 Dagen viker og går bort

Dorothe Engelbretsdatter har bare denne ene salmen i salmeboka nå. På slutten av 1600-tallet var hun landets første framtreddende kvinnelige forfatter. Bøkene hennes kom i mange opplag.

811 Så går en dag än från vår tid

En tysk salme som ble oversatt til svensk av Johan Olof Wallin, mannen bak den svenske salmeboka fra 1819. I «Norsk salmebok 2013» står den på svensk og lulesamisk.

812 Se, solens skjønnne lys og prakt

Folketonen fra Vang i Valdres har gjort kveldssalmen til en av landets mest brukte. Teksten ble oversatt i 1734 av Birgitte Christine Kaas, som bodde på herregården Elingård i Onsøy.

813 Den ljuse dag går under

Mye av det gamle språket til Petter Dass er bevart i denne salmen. Overraskende nok har den aldri stått i noen salmebok før den kom inn i «Salmer 1997».

814 Nå solen går ned

Samuel Olsen Bruun levde samtidig med Petter Dass og Dorothe Engelbretsdatter. Han var født i Arendal og ble prest. Da han ble syk, ville han bruke tida til å dikte. Han ble bare 38 år.

815 O store Gud, som hjelpe kan

Teksten er av Petter Dass, sokneprest i Alstahaug i Nordland fra 1689 til 1707. Salmen fikk nytt liv etter at Ola Bremnes satte melodi til den i 1995.

816 No skin den ljose månen

Matthias Claudius var ein tysk redaktør. Han mista jobben i 1775, og klarte seg så vidt fordi han fekk økonomisk støtte frå den danske kronprinsen, den seinare kong Frederik VI.

817 Fager kveldssol smiler

Sangen kommer fra Tyskland og er forfattet av August Heinrich von Fallersleben, samme mann som skrev nasjonalsangen «Deutschland, Deutschland über Alles».

818 O bli hos meg

Hvert år siden 1927 er denne salmen blitt sunget som allsang på Wembley før avspark i den engelske cupfinalen. Alle tilskuerne kan den.

819 Bred dina vida vingar

Lina Sandells vakre kveldssalme er kjent og kjær for svært mange her i landet. Det at Jesus sammenliknes med en fuglemor som brer vingen over ungene sine, er et talende bilde.

820 Den dag du gav oss er til ende

John Ellerton lar teksten dvele ved at dagen stadig flytter seg vestover på kloden. Det er alltid kveld et sted og morgen et annet sted. Dermed går også lovsangen som en bølge rundt jorda.

821 No soli bakom blåe fjell

I 2001 gav artisten Kine Hellebust ut ein heil CD med eiga tonesetting til tekstar av salmediktaren Elias Blix. Her er hennar melodi til den kjende kveldssalmen.

822 Dagens auga sløknar ut

Komponisten Trond Kverno har 25 melodiar i salmeboka. Han har skrive liturgisk musikk og kyrkjemusikalske verk. Han har òg vore professor i kyrkjemusikk ved Musikkhøgskolen.

823 Ned i vester soli glader

Denne salmen er ei enkel kveldsbøn, skriven av diktarpresten Anders Hovden. Folketonen er frå Nordfjord.

824 Ingen stund är så som denne

«Aftonbön» er lyrikeren Karin Boyes tittel på dette diktet, som flere har satt melodi til. I salmeboka er det Egil Hovlands melodi som brukes.

825 I de sene timers stillhet

Mange kveldssalmer er preget av tilfredshet og ro, men denne salmen av Svein Ellingsen forteller om en indre uro etter en dag som er blitt «knust i mange deler».

826 La ténèbre n'est point ténèbre devant toi

En sang fra Taizé med fransk originaltekst og med melodi og firstemmig sats av Jacques Berthier. Den norske teksten er «Nattens mørke er ikke mørke, Gud, for deg.»

827 Og natta ror sin lette båt

Teksten er av Åse-Marie Nesse, som var lyriker, forfatter og omsetjar – i tillegg til at ho underviste i tysk litteratur ved Universitetet i Oslo.

828 Herre, så stiger vår takk til deg

Teksten er av Gerd Grønvold Saue – journalist, litteraturkritiker, forfatter og salmedikter. Hun har vært leder for Norges Fredsråd og styremedlem i Det internasjonale fredsbyrå.

829 Så stilt som berre vinden snur

Edvard Hoem og Henning Sommerro har laga ein salme som kanskje er ein nattsalme meir enn ein kveldssalme. Orda «stilt» og «stille» går att i alle versa, tida viskast ut.

830 Denne dagen er til ende

Musikeren Svein Gjære fant diktsamlingen «Roser i snø» av Haldis Reigstad på et piano ved et minnesamvær i Levanger i 2004. Der oppdaget han denne teksten og satte melodi til den.

831 Gæjhtoe, gæjhtoe

Ella Holm Bull er opphavskvinne til denne sørsamiske sangen – en takk til Gud for dagen. Hun var pådriver for det sørsamiske språket, og var med på å utarbeide sørsamisk rettskriving.

832 Jeg synger meg en blå, blå salme

Få av de nye salmene i salmeboka er mer allment kjent enn Erik Byes «Blå salme» fra 1994. Henning Sommerro skrev musikken samme år. Erna Solberg sier det er hennes favorittsalme.

833 Det syng så vakre tonar

Det opna seg ein ny tidbolk for forfattere Olav Mosdøl då mange tok til å tonesetje lyrikken hans tidleg på 1990-talet. Ein av dei var Bjarne Stølen, som har sett musikk til denne salmen.

834 Det finst ei jord som opnar opp

I 2008 utfordra tidsskriftet «Kirke og Kultur» nokre forfattare til å skrive sin eigen salme. Jon Fosse svara positivt og skreiv sin «Nattsalme» Andreas Utnem komponerte musikken.

ÅRSSKIFTET

835 Å Gud, vårt vern i farne år

Salmer ved årsskiftet retter vanligvis blikket både bakover og framover. Isaac Watts skrev salmer på begge sider av år 1700. Han kalles gjerne «den engelske salmediktingens far».

836 Du som har tida i di hand

Jochen Klepper var den viktigaste tyske salmediktaren på 1900-tallet. Her er perspektiva ved eit årsskifte tolka i 1938, i tida då naziststyret auka trykket fram mot den store krigen.

837 Av gode makter verna, som eit under

Dietrich Bonhoeffer, tysk prest og forfattar, var ein av leiarane i vedkjenningskyrkja som kjempa mot nazismen. Han skreiv salmen i fengsel fire månader før nazistyre avretta han.

838 Snehvit er natten, klar og kald

Det kan virke overraskende at Arnulf Øverland, som ble tiltalt for blasfemi i 1933, skrev en slik salme i 1962. Han ber om at Gud ikke må vende seg bort, men dele menneskenes sorg.

839 Ingen tid så fylt av minner

En salme med tydelig fokus på årsskiftet. Eyvind Skeie har laget ett vers for minnene, ett vers for «denne time», og ett vers for framtida og håpet. Egil Hovland står bak melodien.

ÅRSTIDENE

840 I denne fagre sumarstid

«Sommar-song» sette Paul Gerhardt som overskrift på salmen på 1600-talet. I Noreg stod ikkje salmen i ei offisiell salmebok før Støylens omsetjing kom med i «Nynorsk salmebok» i 1925.

841 Den blomstertid nå kommer

Det fins salmer til alle årstider, men flest for våren og sommeren. Blomsterprakten som folder seg ut, har inspirert mange, også svenske Israel Kolmodin, som skrev denne salmen i 1694.

842 Dypt heller året sin gang

Høstgule blader og blomster som visner, trekker ofte tankene mot døden. Høstsalmene slutter ofte med håpet om en evig vår bortenfor graven. Slik er det også her.

843 Ei sol på frostklår vinterkveld

Samuel Longfellow var prest i unitarkyrkja i Amerika. Arve Brunvoll har omsett den vakre vintersalmen hans. Den engelske folketonen er brukt til fleire salmar og andre slags songar.

844 No livnar det i lundar

Dette er nok den mest kjende av alle norske årstidssalmar. Elias Blix teiknar et bilete av våren, men òg av kyrkja – for så å ende opp med «ein betre vår ein gong».

845 Så grønn en drakt, så rik en duft

Carl David af Wirsén deltok både i ordboksarbeid og salmebokarbeid i Sverige. Han var fast sekretær i Svenska Akademien – og påvirket flere tildelinger av Nobelprisen i litteratur.

846 Aurinkomma ylönousi / Morgonsola varmar kjærleg

Ein finsk vårsalme som har fått kvensk form av Terje Aronsen ved Kvensk institutt i Børselv. Han står bak alle dei kvenske tekstane i salmeboka. Heidi Strand Harboe har omsett til norsk.

847 Han gyller himlens tak i gullsinober

Litteraturvitaren og poeten Jan Inge Sørbo har skrive ein salme særskild for månaden oktober. Han ser at Gud brukar sterke haustfargar i paletten sin.

848 Se, nå legger Gud den hvite duken

Trubaduren Tore Thomassen er opphavsmann til den siste årstidssalmen. Han har laget fire vers, ett for hver av de fire årstidene.

ÅREMÅLSDAGER

849 Takk, min Gud, for alt som hende

Fleire av salmane i dette avsnittet har blikket vendt bakover på levd liv. I denne salmen startar kvar einaste linje med «takk». Takka gjeld både det gode og det vonde i livet.

850 Du er Gud over år og tider

Diktet gav tittelen til Alfred Hauges diktsamling «Det evige sekund». Komponisten Lars Andreas Mæland var domorganist i Stavanger og starta motettkoret i Domkyrkja.

851 På denne livets merkedag

Liv Nordhaug skrev denne sangen det samme året som hun fylte 60. Salmen retter tanken mot år som kom og gikk, mot alle minnene – og bringer en takk for forbønn.

852 En tone skal stige i livsdagens kveld

En salme spesielt for dem som har nådd alderdommen. Svein Ellingsens tekst uttrykker takknemlighet for livet og for hvordan Gud har ledet gjennom det.

853 Sommerens Gud, du evige lys

En salme som griper tak i hvor kort livet er, og hvor fort det kan være forbi. Eyvind Skeie bruker bildet av sommeren som har gått til hvile, men som drømmer om å vekkes igjen.

854 No stig var song, vår takk til Gud

Edvard Hoem og Håkon Berge skreiv denne salmen til kong Haralds 70-årsdag i 2007. På svært kort tid er den blitt ein av dei mest brukte nye salmane i salmeboka.

DEL VI: DØDEN OG DET EVIGE LIVET

VED LIVETS GRENSE OG GRAVFERD / VED LIVSGRENSA OG GRAVFERD

855 Himmelskapar, høyr

Den islandske høvdingen Kolbein Tumason dikta denne salmen dagen før han fall i eit slag i 1208. Det er den eldste islandske salmen ein kjenner til, og den eldste på eit nordisk språk.

856 Kristusa háve jaskadi

En tysk salme som ble oversatt til svensk på 1600-tallet og som står på lulesamisk i salmeboka. Den forteller at Kristi død er inngangsporten til det evige livet.

857 Så stilner livets jag

Her har Svein Ellingsen latt seg inspirere av en svensk salme som ble skrevet 300 år før Ellingsens tekst. Inspirasjonskilden er Samuel Columbus, en svensk språkforsker.

858 Lei, milde ljøs, igjennom skoddeim

Den engelske presten John Newman skreiv teksten på ei sjøreise mellom Sicilia og Marseille i 1833. «Milde ljøs» som bøna er retta til, er sjølvsgatt Jesus som sa: «Eg er lyset i verda.»

859 Ser jeg meg i verden om

Landstad begynte salmearbeidet som oversetter, men dette var hans første originale salme, antakelig fra 1833. Han sier han står blant de sørgende ved en åpen grav. Da kommer tankene.

860 Bli hos oss, Mester, dagen heller

Caspar Johannes Boye ble født på Kongsberg av danske foreldre, så han regnes som dansk. I 1834 skrev han denne salmen, som tar utgangspunkt i fortellingen om «Emmaus-vandrerne».

861 Å ta med verden rett farvel

Grundtvig-salmen stod både i «gamle Landstad» og i den reviderte, men ble sløyfet i «Norsk Salmebok» i 1985. Så laget Egil Hovland ny melodi, og vips var den tilbake i «Salmer 1997»!

862 I Jesu namn eg no til siste ferd meg reier

Tidleg i 1820-åra kom Berte Kanutte Aarflot med i den haugianske rørsla i Volda. Heimen hennar blei samlingsstad for haugianarane i bygda. Ho gav ut fire salmesamlingar.

863 Dauden gjennom verdi gjeng

Elias Blix skildrar to som går gjennom verda. Den eine er døden, den andre er han som har sigra over døden. Salmen har ei bøn om at Frelsaren må vere følgesvein på vegen til grava.

864 Frelseren døde, oppgav sin Ånd

En salme om å skulle flytte dit Skaperen er. Der skal venner møtes igjen. Salmen er opprinnelig finsk og står både på kvensk og norsk i salmeboka.

865 En dalende dag, en stakket stund

Misjonsprest Johannes Johnson skrev teksten i 1906 som en siste hilsen til en kvinnelig misjonær som lå for døden på Madagaskar. «Til vår syke, trette søster», lød overskriften.

866 Mens tidene går

En salme som kan plasseres i sjangeren «kunsten å dø». Trygg og rolig går en døden i møte fordi Kristus har gått foran og banet vei. Melodien er lånt fra «Far, verden, far vel».

867 Gud, når du til oppbrudd kaller

I møte med døden ser en tilbake på alt som livet har inneholdt. Lyder Brun var professor i Det nye testamentet ved Universitetet i Oslo. Han skrev salmen i 1913, men levde helt til 1950.

868 Eg veit ei hamn for meg som heimlaus vankar

Bjarne Rabben var ein produktiv lokalhistorikar på Sunnmøre, som òg skreiv salmar. Denne kom inn i «Norsk Salmebok» i 1985. Melodien er av Drammens-organisten Conrad Baden.

869 Eg har høyrte om ein stad i det høge

Svenske Lydia Lithell har skrive himmelteksten til ein russisk folkemelodi. Omsetjaren, Åge Haavik, har arbeidd med salmar og salmebøker det meste av livet, og gjer det framleis.

870 Din fred skal aldri vike

Denne salmen fikk sin endelige form etter at Svein Ellingsen mistet en datter i 1969. Teksten handler om sorg, savn og håp. Rolf Karlsen skrev melodien da han var domorganist i Oslo.

871 En dag forlater jeg hjem og kjære venner

«Angsten vil ta meg», står det i første vers. «Angsten må vike», står det i siste vers. Mellom de to utsagnene høres stemmen til en venn som hvisker og roper «det navn jeg fikk i dåpen».

872 Nå er livet gjemt hos Gud

«Hvor er Margrethe nå?» spurte Svein Ellingsens yngste datter ved storesøsterens grav.
«Kroppen er gjemt i jorden, men livet er gjemt hos Gud», svarte han. Svaret ble til en salme.

873 Nå åpner savnet sine øde vidder

Salmen egner seg for tida etter en gravferd. Den kan like gjerne leses som å synges. Det andre verset står på en bronseplakett på ulykkesstedet der et fly styrtet i Torghatten i 1988.

874 Aldri fikk vi se ditt ansikt

En salme for dem som har mistet et barn i mors liv. Eyvind Skeie har skrevet en unik tekst om en situasjon som ingen salmer har dekket på samme måte.

875 Alt ble med ett så stille

En salme for dem som har mistet et medlem av kjernefamilien. Dette er en situasjon som Svein Ellingen klarer å sette ord på bedre enn de fleste andre salmediktere.

876 Livet gitt og tatt tilbake

En ny sørgesalme, skrevet til den nyeste gravferdsliturgien. Gerd Grønvold Saue og Knut Nystedt er to dyktige og erfarne opphavspersoner.

877 Å, dette skriket av en smerte

Presten og prestelæreren Jan Terje Christoffersen står bak dette fortvilte ropet fra en etterlatt. Komponisten Knut Størdal er organist i Vår Frue kirke i Trondheim.

878 Så stille vi går

En salme for foreldre som har mistet et barn. Eyvind Skeie har samarbeidet med komponisten Galib Mammadov fra Aserbajdjan, som nå arbeider som organist i Norge.

DET KRISTNE HÅPET

879 Å Jerusalem, du sæle by

Ein salme frå 700-talet, gjendikta av Arve Brunvoll. Dei fire første versa har ein melodi frå mellomalderen. Dei to siste versa kan skifte til ein melodi av Henry Purcell frå 1600-talet.

880 Oppstandelsen og livet visst

Martin Luther laget verset som et eksempel på hva en kunne skrive på en gravstein. Verset gjengir trøsteordene som Jesus sa til Marta da hennes bror Lasarus var død.

881 Mi største hjertens glede

Teksten er skrevet av Martin Luthers gode venn og medarbeider Johann Walter. Salmen oppleves kanskje som lang med sju vers, men opprinnelig skrev Walter 34 vers!

882 Eg veit i himmerik ei borg

Ein salme som mange er glade i. Det er kyrkjelyden som syng starten og slutten, mens tre vers i midten er lagt i munnen på Kristus, og blir ofte sungne av ein solist.

883 I himmelen i himmelen

Den vakre folketonen fra Heddal bærer fram Landstads visjon av himmelen – en fri gjendikting av en eldre svensk tekst. Salmen står også på nynorsk og lulesamisk i salmeboka.

884 Når mitt øye, trett av møye

Denne Brorson-salmen har også en folketone fra Heddal. Tematisk har teksten mye til felles med forrige salme.

885 O kristelighet!

Salmen er skrevet som et motstykke til Kingo-salmen «Far verden, far vel». Grundtvig ser mye mer positivt på verden enn Kingo, og tenker at verdens gleder skal forsterkes i himmelen.

886 Tenk når en gang den tåke er forsvunnet

Wilhelm Andreas Wexels kom fra Danmark, men arbeidet hele sitt yrkesliv ved Vår Frelses kirke i Christiania – nå Oslo domkirke. Han var en varm talsmann for grundtvigianismen.

887 Jeg vet meg en søvn i Jesu navn

Landstad skrev salmen morgenen etter at sønnen døde i april 1851. Tre måneder tidligere hadde han og kona mistet en datter. Salmen ble sunget i Landstads egen begravelse.

888 Jerusalem, Jerusalem

«Det nye Jerusalem» blir ofte nemnd i samband med det evige livet. Biletet er frå Johannes' openberring: «Eg såg den heilage byen, det nye Jerusalem, koma ned frå himmelen, frå Gud.»

889 Eg er ein gjest i verda

Framand i verda, på veg mot den rette heimen i himmelen. Tankegangen har prega mange kristne songar, òg denne svenske songen som misjonsleiaren Tormod Vågen har omsett.

890 Å, hvor salig å få vandre

Nok en sang om å være på hjemvei til himmelen. Her brukes bilder fra jødernes eksiltilværelse i Babylon på 500-tallet før Kristus, og tilbakekomsten til Jerusalem.

891 Å salige dag som i håpet vi venter

Presten Øystein Thelle har oversatt denne håpssalmen. Den ble skrevet av Natanael Beskow i 1886, da han var student. Han ble forfatter, rektor og forkjemper for kvinners stemmerett.

892 Guds Son ein gong i morgonglans

Ein engelsk salme som er full av forventning om at Jesus skal kome att. Salmen blei omsett til nynorsk for få år sidan av Ingunn Igesund Frøland.

893 Jeg er en seiler på livets hav

Både tekstforfatteren Henry Tandberg og komponisten Klaus Østby var offiserer i Frelsesarmeen. Dette er en av de mange salmene som bruker en seilas som bilde på livet.

894 Pois, pois jo kuuluu kutsumus

Ein salme som er ønskt inn i salmeboka frå kvensk hald. Den skildrar den siste reisa over «dødens strykande elv», fram til herlegdomen. Melodien er ein kvensk folketone.

895 Ja, engang mine øyne skal

Sangen er skrevet i 1954 da Karl Marthinussen var biskop i Stavanger. Teksten er en visjon av det nye Jerusalem, inspirert av Johannes' åpenbaring – også når det gjelder valg av ord.

896 Kvar gong Jesu namn eg nemner

Jakob Sandes «Åndeleg sjømannssong» står i diktsamlinga «Det kveldar på Kobbeskjer» frå 1961. Han skildrar livsseilassen mot det nye Jerusalem. Melodien liknar ein sjømannsvals.

897 Å denne kilde ren som paradiset

I 1993 ble musikkalbumet «Visst skal våren komme» utgitt, med sanger om håp av Eyvind Skeie og Sigvald Tveit. Ved siden av tittelsangen har nok denne oftest blitt spilt og sunget.

898 Hjemme i himlen skal ingen mer gråte

Leonard Gudmundsen var en norsk salmedikter, komponist og evangelist. Han skrev tekst til over 1600 sanger, og melodi til halvparten av dem.

899 Jeg tror på jordens forvandling

Parhestene Eyvind Skeie og Sigvald Tveit har stått bak mange salmer i salmeboka. De har også laget bokas siste salme, som rommer håpet om at Gud skal nyskape alt.